

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Magyar illojalítás.

Budapest, október 16.

(v.) Bécsben kiállították rólunk magyarokról azt a bizonyítványt, hogy illojálisak vagyunk. Terringettét, ez a minősítés meglepő. Hogy mi akár szerződést, akár másformájú kétoldalú megállapodást valaha megszegtünk volna, ilyen esetre a legöregebb megfigyelők sem tudnak emlékezni. Ellenben arra igenis akad példa a közelmúltból is, a távolabbiból is, hogy ünnepélyes kötésekkel mások sértettek meg a mi rovásunkra s hogy a magyar nemzet gavallérsága az efféle sérelmekért nem vett bosszút, hanem bocsánatot adott. És most mégis az illojalítás vádjára repül Bécsből mifelénk. Még pedig nem is Luegertől, a magyarfaló klerikális banda kapitányától, hanem a szabadelvű nagyiparosok szövetségétől. Ime, tátongyon bár ezer örvény közöttük, az ellenünk irányuló gyűlölet tekintetében nincs különbség osztrák és osztrák közt: az egyik tizenkilenc, a másik egy híján husz.

Tehát Ausztria szemében illojális a magyar nemzet. A jó szomszédok meg is okolják ezt a vádjukat. Hogy vámközösségben élünk s mégis azon vagyunk, hogy lassu (fájdalom, tul lassu), de rendszeres (fájdalom: nem tulajdonos rendszeres) munkával megteremtjük a magyar ipart: erre a tényre alapítják vádjukat. Hát kérem, jöjjünk csak tisztába azzal, mire kötelez minket a vámközösség. Kötelez arra, hogy Ausztriából minden tajtájú árut vámentesen bocsájtunk be Magyarországra. Ezt a köteleességet rója ránk a vámterület közönsége: ezt, csakis ezt, semmi egyébét. Más jelentősége a vámközösségnek nincs, egyéb köteleességet — sem jogit, sem erkölcsit — a vámközösség nem involvál. A kö-

zössé nyilvánított vámterületen mindenik állam úgy rendezheti be a maga gazdasági életét, ahogy akarja. Csupán egyet nem tehet meg: azt, hogy a másik szerződő fél provenienciáit adózás tekintetében keményebb elbánás alá vegye, mint a maga terményeit, mert ez a határnál be nem szedett vámnak más alakban való behajtását jelentené. De hogy a két szerződő állam a saját területén a különböző gazdasági ágazatokat mekkora mértékben akarja fejleszteni, ez mindeniknek a saját önálló akaratától és szuverén tetszésétől függ. A másikkal abba semmi beleszólása. Beszéljünk konkrétumból. Ausztria lázasan és fáradhatatlanul fejleszti mezőgazdaságát. Óriási erőfeszítéseket visz véghez, hogy intenzívebbé tegye földművelését, emelje állattenyésztését, fokozza és kiterjeszse egész nyerstermelését. Magyarország ezt az igyekvést nyugodtan szemléli évtizedek óta. Pedig a célzat Ausztria részéről világos és az eredmény már nagyon is kézzelfogható. Azt akarja elérni Ausztria, hogy mennél kisebb mértékben legyen ráutalva a magyar buzára, a magyar marhára és egyéb ősztermékeinkre. Mennél többet termel saját maga, annál kevesebbet kell Magyarországtól vásárolnia; s mennél többet fogyaszt a magáéból, annál jobban fokozza jólétét. Ausztria sohsem kérdezte tőlünk, megengedjük-e, hogy mezőgazdaságát ilyen hatalmas fejlettség révén előbbre vigye. Nyilván úgy vélekedett, — s igaz is volt, — hogy a maga házában ő az ur, neki ott senkinek parancsol. Bizony nagy érdekünk lett volna minékünk, hogy az osztrák nyerstermelésnek ez a következetes és rohamos emelése elmaradjon. Még sem szólaltunk fel soha ellene. Beláttuk, hogy nincs jussunk a tiltakozásra. Ha a magyar portékát vámentesen bocsájtja be területére s ott valami leplezett vámfélével orozva nem sújtja, akkor

Ausztria megtette a köteleességét s nincs rajta mit követelnünk.

Am úgy látszik, Ausztria nemcsak a maga házában akar ur lenni, hanem a mienkben is. Azt követeli tőlünk, mondjunk le a magunk iparának megteremtéséről. Ő otthon fejleszti a mezőgazdaságát, mert nem akarja, hogy ránk szoruljon. Tőlünk pedig rossz néven veszi, hogy mi viszont ipart akarunk teremteni Magyarországon, mert úgy szeretné, hogy mi meg rá legyünk szorulva mindörökké az osztrák ipartermékekre. Bocsánatot kérünk, így nem alkudunk, nem alkuszunk és nem fogunk soha alkudni. És van rá két erős okunk. Az egyiket a jogból merítjük, a másikat az életésztőlünk. Amilyen jogosult Ausztriában a mezőgazdaság fejlesztése, épp annyira jogosult nálunk az iparfejlesztés. Ha Ausztriának szabad a magyar nyerstermékek kiszorítására törekednie, akkor nekünk is szabad arra igekeznünk, hogy osztrák gyártmányok helyett magyar iparcikkeket fogyasztsunk. Quod uni justum, alteri aequum. Ez a jogi álláspont. A másik ok még jóval kénszerítőbb erejű s igazán az életésztőlünk fakad. Ha úgy állana csakugyan a dolog, mint a derék szomszédaink képzelik, akkor ceruzával a kezünkben kiszámíthatnók pontosan azt az órát, amelyben a magyar nemzet minden vagyona az utolsó fillérig az osztrák nagyiparosok zsebébe jutna. Miért fejlesztik az osztrákok a maguk nyerstermelését? Azért, hogy az ő pénzüik ne jöjjen át mihozzánk. Azt pedig, hogy mi ne fejleszthessük a magyar ipart, vajjon mért követelik? Azért, hogy a mi pénzüik igenis menjen át őhozzájuk. Ha pedig a magyar pénz átmegy Ausztriába, az osztrák pénz meg otthon marad, akkor a végső eredmény csakis az lehet, hogy jómagunk csödbe kerülünk, s Magyarország vagyona átvándorol az osz-

TARCA.

Öngyilkosok.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irtá: Feszti Géza.

— Gyalog haladjak tovább az élet utján? — Nem! — Eddig lovon vágattatva, büszke galopból néztem végig azokon, akik gyalogosan úgetnek — és most én is elmerüljek a szürke emberek milliói között? — Nem! Inkább meghalok.

... És a esillogó egyenruhának, az aranyzsinórral szegélyezett háromcsillagos gallérnak — egykor boldog és derült és mindvégig szellemes vitéze megölte magát: mert lóra ülni többé nem tudott.

Ez a legujabb önkéntes a halálnak a budapesti intelligencia köréből: az elmúlt hétnek utolsó öngyilkosa. És ki volt ezen a kis cikluson belül az első? Egy szerelmes gyógyszerészfiú; félig-meddig még gyerek. Mérnök-ember volt a második, anyagilag jó helyzetben, a férfi kor delén. Amaz tizenkilenc éves volt, emez harminckettő.

Az előbbi imádottságával, az ő tizenhét éves ideáljával közösen állapodott meg abban, hogy nászújszákjuk nyoszolyája két, egymás mellé helyezett koporsó legyen. És miért keresték együtt ezen halált? Azért, mert nagyon szerették egymást. Cselekvésükből mintha kihallatszanék a tények logikájának cinikus szava: — Sokkal inkább kihűlt már ez a föld, semhogy az igazi szerelem fészket rakhatna sáros felületén.

A másik öngyilkos, a mérnök, mintha csak igazolni akarta volna ugyanezt a cinizmust: egy havi házasság után, a mézes hetek kellő közepén pusztította el magát.

Még néhány nappal, közel két héttel korábban egy pedagógus, egy becsületben megvénült oktató talentum, aki mint mester viselkedésével példát nyújt a tanítványainak, lett öngyilkossá. Egy ügyvédi következtetése után, aki előbb homlokon eszkölt apró csemetéit, azután homlokon lötte önmagát.

Igazi Judasesók. Előbb becézte őket, azután elrabolta tőlük az apát. Hogy a rabló maga volt a rablás objektuma, az nem változtat a valóságos semmit.

Ennek utána egy fiatal és előkelő tisztviselő ásta meg a saját sírját. Szerette az összhangot. Este még zeneszóval mulattatta a vendégeit. Reggelre pedig eiköltözött a némaságnak otthonába, ahol ninesen disharmonia.

Geniális katona, végversz, mérnök, pedagógus, ügyvéd, tehetséges tisztviselő és az intelligencia minden rétegének képviselői kor- és rangkülönbség nélkül jó ideje szinte *tolonganak* a temető kapuja előtt.

Mintha valami új gögös vonás keletkezne az ember lelkében, mely dacolni akar azzal a passzív szereppel, melyet a természet rendje a haldoklóra mért. „Akkor halok meg, amikor nekem tetszik” — ez a gögös enunciació lépten-nyomon köté, pisztoly, mérge által beszél.

Maholnap majd úgy jelzik a hírlapok az öngyilkosságokat, mint a vizárlást — numerussokkal. Délelőtt ennyi volt, délután annyi. Pont! — Igen, pont annak, aki meghalt, de kérdőjelet annak, aki él...

Úröm esőpött az élet örömei közé? Keserűekké lettek az élet édességei? Elvesztette glóriáját a dicsőség? Megszűnt a szerelemnek boldogító hatása? A nemek egymásért való rajongásában valami változás állott elő? A fiatal kor hangulatbeli gazdagsága valami metamorfózison

ment keresztül? Változás állott be az ember fizikumában és ebből szívároag ki életinger helyett — az életundor?

Látjuk és tapasztaljuk mindenfelé, hogy a rothadás tünetei burjánznak az emberélet mindenik fázisában és valamennyi formájában. A rothadás tüneteit látjuk, de a bajok gyökerét nem.

Van, aki a kóros tünetek okát a családi élet hanyatlásában keresi. De alig hogy megfigyeljük ezt az oknak látszó tényezőt, máris tovább megyünk. A tények megeafolják a hozzáfűzött föltevést. Hiszen a legjobb és legideálisabb családi kötelékek közül sokkal gyakrabban válik ki egy-egy öngyilkos, mint az alacsony nívón álló vadházasságok emberanyagából. A családi élet értékének súlyedése nem lehet az öngyilkosságok szaporodásának igazi oka, hiszen a jobb, neme-sebb, kölesönös szeretettel inkább áthatott körökben diühög az életundor epidémiája sokkal jelentékenyebb mértékben, mint ott alul, hol halványabb az emberekben a kulturális, de erőteljesebb az állati vonás.

Korunk szelleme, ugyszólván, kislejtezte a vallásos érzéseket és ezeknek megcsappanásában szintén gyakran kutatjuk az élet értékének alásüljedését megmagyarázó végső okot. De hiszen a vallásos érzések által kultivált hangulatok borongósak, sötétek. E borongós hangulatok megfoglyatkozása éppen oly kevésbé magyarázza meg az életkedvnek megfoglyatkozását, mintha az mondanók: „Azért üli meg a homály a szobát mert nyitva vannak az ablakok.” A derülten mosolygó és boldogan lihegő vallások kétezer év előtt megbuktak. Azóta nem az életkedvnek szabad levegője lengi át a templomokat, hanem a miszticizmus homályja, a lemondás boruja és a tulvilágra spekuláló motívumok sötétsége. Sír koporsó, ravatal, halál éppen a vallásosság révén lesznek mindennapos látványai a lelkünk szemé-

rák nagyiparosok pénzszerényeibe. Ha bele-nyugodnánk ebbe a felfogásba, akkor akasz-nyuk akár mindjárt a koldustarisznyát a nyakunkba s vegyük fel tüstént az utolsó kenetet, mert mulhatatlanul éhen fogunk halni.

Az osztrák iparbárók szives engedelmével eszünk ágában sincs az ilyesmi. Már mi csak támogatni és fejleszteni fogjuk ezentul is iparunkat; sőt megígérhetjük az uraknak, hogy ez a törekvésünk a jövőben céltudato-sabb, erélyesebb és következetesebb lesz, mint volt a múltban. Megtanultuk az osztrák föld-birtoktól, hogyan kell magát egy ország-nak a közös vámterület alapján is önálló gazdasági egységként fejleszteni. Megtanul-tuk a leckét jól és követni fogjuk a példát híven. Ha aztán tisztelt szomszédaink il-lojalitással vádolnak, ezt a szemrehányást könnyű szívvél fogjuk elviselni. Inkább leszünk illojális, de egészséges nemzet, mint egy lojális népkadáver. Ez különben csak a jövőre szól. Mostanság a vádjuk nem-csak igazságtalan, de neveléses is.

Ausztria belső vizsgálata megteremtette azt, a helyzetet, amelyben Magyarország törvény-adta jogánál fogva mároról-holnapra felállít-hatta volna a maga vámsorompóit. S a helyett, hogy ezt tette volna, a külön vámterület államjogi állapotában egyoldalú törvényhozási intézkedéssel fenntartotta a vámszövetésnek egész tartalmát, mint de facto állapotot. Ez volt az egyik próbája a magyar illojalitásnak. De következett még egy második próba is. Jött egy osztrák kormány, amely az elődje által formászerint megkötött bankegyezményt egy-oldalúan megszüntetve nyilvánította, így akar-ván újabb engedményeket kicsikarni Magyar-orzágból. És Magyarország ekkor sem élt azzal a jogaival, hogy visszavonuljon ennyi perfidia láttára a teljes gazdasági függetlenség sorompói mögé, hanem — igaz, hogy reánk nézve igen fontos és hasznos korrekciókkal — még ezután is tartotta az egységet. Ország-világ tudja és tudja a korona is, hogy így fest a magyar nemzet illojalitása. Az osztrák iparbárók vádjára tehát ami részünk-ről nincs mit felelni. A választ majd tetteiben kapják meg. Egy rendszeres és szívós ipar-politika tetteiben. Ha nem tetszik nekik az ilyen illojális vámszövetés, ám mondják ki, hogy önálló vámterületet óhajtanak. Bárcsak már kimondták volna.

előtt bontakozó horizontnak. A vallásosság kibékít és megbáratkóztat a halál fogalmával, viszont a vallástalanság lelkiünknek minden izomszálát az élet fájához köti hozzá. Ha tehát apadófélben vannak a vallásos érzések, úgy ez éps-séggel nem magyarozza meg azt, hogy egyre szaporodnak azok, akik az élet fájától önként elszakadnak és időnek előtte frigyre lépnek a halállal. A vallási közönynek, de még inkább az ateizmusnak terjedéséből sokkal inkább az ellenkező vagyis az következik — teóriá-ban — hogy első sorban éppen a hitetlenek gör-öcsösen ragaszkodnak az élethez. És éppen azért, mert ezzel a teóriával merev ellentétben áll a gyakorlati valóság, éppen ezért nem magyarozza meg a vallásos érzések hervadása az öngyilkos-ságok szaporodását.

Ismét mások az élvezetek tultengésében vélik föltalálni az életundor epidémiájának okfejtő magyarozatát. A kiaknázott élvező képesség volna e szerint az öngyilkosságok vezérő motívuma. — Hát az a tizenkilenc éves fiú és az a tizenhét éves leány, akik a lezárult hét-nek első napján jegyezték el magukat a ha-lállal, ezek nem-e a virágzásnak és az élvező képességnek teljében dobták el az életet? Az öngyilkosok között igen jelentékeny arányban van-nak képviselői egy a boldog, mint a boldogtalan szerelmese. Ezek egyenként, amazok duettben bizonyítgatják cselekvésük által, hogy az élet, a természetes élvező képességük ki nem aknázott kínese bányájával együttesen is nem egyéb mint „oleső időnek hasztalan soka”. Fiatal emberek, fejlődő lányok, nem ritkán gyermekek is önként furakodnak be a temetőnek halmjai alá, a halál-nak sáncái mögé, hogy fogantatásuk szerencsés-ten pillanatának összes eredményét bevégzője-nek, hogy kezdetleges számadásuk az élet táblá-járól letörültessek.

Vannak, akik a gazdasági élet mostohaságá-ban keresik a nagy devalvációnak rugóit. De megérfolja ezt a főlevést is valami, még pedig a

BELFÖLD.

Községi jegyzőség és tisztai kardbojt.

Egy könyvatos ma egész pozitív formában közli, amint mondja, hiteles forrásból, hogy a 47. gya-logezred parancsnoksága folyó évi 993. szám alatti végzésével egy torontárvármegyei segédjegyzőnek, aki önkéntességi évét leszolgálta és a tisztí viz-sgát sikerrel letette, tartalékos hadnagygyá való kinevezését azzal a megokolással tagadta meg, hogy a jegyzői állás a tisztí állással összefér-hetetlen. Ez ügyből kifolyólag a Magyarországi Községi- és Körjegyzők Országos Központi Egye-sülete október 14-én megtartott közgyűlésén elha-tározta, hogy feliratot intéz az országgyűléshez és a honvédelmi miniszterhez azzal a kéressel, hogy a 47. gyalogezrednek a jegyzői kar tekintélyét mélyen sértő végzése visszavonassék és oly intéz-kedek tétessenek, hogy a jövőben ehhez hasonló, semmiféle jogszerűséggel nem bíró rendelkezések a hadsereg körében elő ne forduljanak. Volt alkalmunk a dolgára nézve illetékes körök vélemé-nyét hallani s ez úgy szól, hogy az egész dolog annyira abszurd, hogy szinte hihetetlen. A köz-ségi jegyző tisztességgel foglal el a társadalom-ban, fontos hatósági teendőket végez, amelyeknek ellátására nem kis értelmi kvalitások szükséges-ek. Az a határozat tehát a 47. ezred tisztikará-nak esodálatos megtévelyedése és pedig annál esodálatosabb, mert a tiszturak tudhatják, hogy a községi jegyzők közt igen sok a tartalékos tiszt és nem egy nyugdíjas tiszt van, aki ma is aktív községi jegyző.

Mese egy új kölesőről. Egy estlip azt a szen-zációt táalja fel olvasóink, hogy az egyik legutóbbi minisztertanácsban Széll Kálmán miniszterelnök arany-járadék-kölesön kibocsátása mellett foglalt állást, amivel szemben Lukács László pénzügyminiszter korona-járadék kibocsátását követelte s ebben őt báró Fejér-váry Géza honvédelmi miniszter is támogatta, továbbá hogy tárgyalások folynak egy párisi pénzesoporttal, amely 5%-os aranyjárdék alapján hajlandó a köl-esönt megkötni. A félhivatalos *Budapesti Tudósítót* a legilletékesebb helyről felbatalmazták annak a kijelen-tésére, hogy a magyar kormány tagjai között sem minisztertanácsban, sem azon kívül sem arany-, sem koronajárdéki kölesön kibocsátásáról szó egyáltalá-ban nem volt. Eppen ilyen légből kapott az állítás is, mintha a kormány valamely párisi vagy egyéb pénzesoporttal kölesön kibocsátása iránt tárgyalásokat folytana. Az egész közleményből egy árva betű sem igaz.

A brassai subvenció. A magyar közvélemény már rég napirendjére tért a brassai román subvenció elintéztetése felett, de az oláh tulzók most ujra fölleventik a dolgot. A görög keleti román egyház-kongresszus mai ülésén, mint Nagyszomból táviratoz-zák, Cosma Parthen interpellált az ügyben és azt kér-

számok rideg vótuma. Nem a nélkülözök osztá-lyából kerülnek ki aránylag jelentékenyebb szá-mal az öngyilkosok, hanem az intelligencia réte-géből és a jöletének osztályosai közül. Az elszí-getetlen megjelölt okot tehát itt is megdönti a kritikának első szava.

A járvány egyre terjed, és pedig ország-szerte: az elmúlt évben Magyarország öngyilkos-sainak száma már meghaladta a háromezretet. A kultúrában előrehaladottabb államok területén még nagyobb mértékben dühög ez az epidémia. Né-metország, különösen Szászország vezet ezen a téren is. Drezda, Stuttgart, Lipse az öngyilkosok centruma — nehogy azt mondjuk: találkó helye. A baj egyre terjed, folyvást szedi az áldozatokat, állandó tünete a társadalom kóros állapotának és az öngyilkosság kérdése továbbra is kérdés marad.

Goethe Faustja firkésze szemléli az élet-adó erőknél egymásra gyakorolt kölcsönös hatá-sát, a fejlődés, átalakulás és újjászületés esodáinak hosszú sorozatát. Hiába kutatja a természet nagy anyagcserejének kórforgását, az elemek szünetet nem ismerő keringőjét, a kreaturák születésének és halálának, megjelenésének és elpusztulásának örökös ciklusos vicíusát. Hiába nyomozza az élő és éltet adó anyagok nagy gyűrűjének kiindulási pontját, kezdetét, elejét, végső okát: — a gyűrűnek ninesen kezdete, az anyagcsere sznka-datlan folytatás, az elemek keringője nem beke-zés, hanem folytatólagos lendület.

Az életnek és véle az életingernek kiindulási pontja az Alkotásnak titkai közé tartozik. Amde emberi alkotásoknak eredménye a társada-lom meghibbant áramlatainak rezultátuma, a fejlődési procedurák valamelyik hibás alakulásának folyamánya — az életundor.

Ami pedig emberi alkotások eredménye, at-tól nines és nem lehet elzárva emberi gondolkozás. Az életingernek és az életundornak indító okait kinyomozni — nem egyenrangú problémák. Az utóbbi kell, hogy hozzáférhető legyen.

dezte, hogy a romániai kormány pénze a magyar kormánytól van-e deponálva s hogy a nemzetközi egyezmény szövegét közölték-e a metropoliai konszisz-tóriummal. A metropolita kijelentette, hogy a legközö-lebbi ülések egyikén fog válaszolni.

KÜLFÖLD.

A khinai háboru.

Páris, október 16.

A Havas-ügynökség jelenti Tiencinből teg-napi kelettel: A diplomáciai kar tagjai értekezle-tet tartottak, amelyen *egyhangulag helyeselték Del-cassé francia külügyminiszter javaslatait, Conger amerikai követ azonban azt a nézetet vallotta, hogy a Delcassé javasolta feltételeket csak a béke-tárgyalás alatt kell diktálni a khinaiaknak.* Olasz-ország és Anglia követi azt kívánták, hogy a cinglijámen helyett külügyminiszter nevezzenek ki és két éven át egy rendeletet plakátotzassanak, amelyben büntetéssel fenyegetik mindazokat, akik idegenellenes mozgalmat szítanak. A többi követ hozzájárult ezekhez a javaslatokhoz.

London, október 16.

A *Times*nak és a *Morning Post*nak egybe-hangzóan azt jelentik Berlinből, hogy a német kormány tegnap válaszolt Delcassé jegyzékére. Ez a válasz nagyon barátságos és előzékeny szellem-ben megírva s *egyetlen lényeges kifogást sem tesz a francia javaslat ellen, de a Times tudósítója hozzátézi, hogy a német kormány az új javas-latokat koraiaknak tekinti s csak azokat fogadja el föltétlenül, amelyek a német javaslattal egybe-hangzanak.*

Páris, október 16.

Delcassé, a francia külügyminiszter legközö-lebb jegyzékét fog intézni a hatalmakhoz, mely-ben a kormányoknak az első jegyzékre adott válaszait összefoglalva, indítványozni fogja azokat az instruíciókat, melyeket a hatalmaknak pekingi követiik számára kellene adniok, hogy azok a pekingi követekkel a béketárgyalást megkezd-hessék.

Páris, október 16.

Delcassé külügyminiszter a mai miniszter-tanácsban bejelentette, hogy az *összes hatalmak hozzájárultak Franciaországnak a khinai kérdésre vonatkozó jegyzékéhez és elfogadták a tárgyalá-sok alapját.* A miniszter bejelentette továbbá, hogy *Li-Hung-Csang* a fekete zászlósoknak és *Keangszsi* csapatainak, amelyek Kvanon keresztül Sanszi felé tartottak, hogy a császár udvarához csatlakozzanak, azt a parancsot adta, hogy térje-nek vissza Kantonba.

London, október 16.

Az itteni irányadó körök nem bízák *Li-Hung-Csang* békes indulatában. *Li-Hung-Csang* leg-ujabban a kárterítés kérdésében megváltoztatja álláspontját s ahhoz a felfogáshoz ragaszkodik, hogy nem háborúról, hanem fölkelés leveréséről van szó, s minthogy a hatalmak nem szentek *Khinának háborút, ennél fogva nem is lehet szó hadi-kárpótlásról, hanem csak arról, hogy Khina meg-terítse a boxerek gyilkolása és rablása által okozott árokot.*

Berlin, október 16.

Sanghaiból jelentik, hogy a császári udvar titkos rendeletet adott ki, amelyben *fejvesztésre ítéli azokat az alkirályokat és kormányzókat, akik az idegenek üldözésében részt nem vettek.* A fel-kelés mindinkább mandsu-ellenessé kezd válni. Vunesangnál *Tuan* herceg csapatai megverték egy császári sereget.

Köln, október 16.

A *Köln. Ztg.* sugalmazott táviratot közöl Berlin-ből, amely szerint a dél-kinai fölkelés a legnagyobb figyelemre érdemes. Ez a fölkelés magát a khinai dinasztíát fenyegeti, amelynek talán most már inkább lesz kedve a háborút mielőbb befejezni. Az a hír is, hogy a császári élete ellen merényletet követtek el, talán alkalmas arra, hogy a dinasztíát figyelmes-sé tegye a mostani zavargás veszedelmességére.

Pétervár, október 16.

Hivatalosan megerősítik, hogy *Grodekov* tábor-nok, az Amur-vidék főkormányzója és az amur-vidéki katonai kerület parancsnoka, továbbá *Alexejev* al-ten-gernagy, a kvantung csapatok és a Csüdens Océanon lévő tengeri csapatok főparancsnoka *gyémántokkal ki-rakott arany kardot kaptak Miklós cártól.* A kitüntetés-t a szárazföldi csapatoknak a mandzsuriak, illetőleg a peccsili-i harcra való kitűnő vezetéséért és azokért az okos és erélyes intézkedéseikért kapták, amelyekel a khinai forradalom elnyomására és törvényes khinai kormányának uralomra jutása érdekében tettek.

London, október 16.

A Daily Newsnak jelentik Pekingből 7-iki kelet felé: Az orosz követség őrségeül csak egy század orosz katonaság maradt itt. Az oroszok elvonulásával megüresedett nyári palotát angol csapatok szállták meg. A peking-tieninci vasutnak hat mérföld hosszúságú részét, amelyet az oroszok helyreállítottak s eddig megszállva tartottak, tegnap a német expedíciós hadtesthez tartozó *Glaseann* őrnagy formálisan átvette. Ugyanolyan hosszúságú vonalat vettek át az angolok, akik erősen dolgoznak a vonal helyreállításán. Egy harmadik vonalrész a japánok kezében van. Az orosz csapatok a jangcun-pekingi vasutnak nagy részét helyreállították. Remélik, hogy a közbeeső vonalrész, amely most a német vasúttársaság kezében van, november elejéig teljesen elkészül.

Róma, október 16.

Ciasoli püspök, apostoli vikárius öt kínai szolgálóval és három hittérítővel Génában hajóra szállott, hogy Kínába utazzék.

London, október 16.

Holnap *Gaselee* tábornok parancsnoksága alatt iranciákból, angolokból és németekből álló hadoszlop indul Pekingből Paotingfuba. *Bailloud* három irancia zászlóalj elindult Tiencínből.

Hire jár, hogy a paotingfui kínai csapatok azt a parancsot kapták, az özvegy császárnétól, hogy a *végességéllent álljanak*. A szövetségesek, mielőtt Paotingfu elé érnek, rögtön a város átadását fogják követelni s ha a kínaiak ellenszegülnek, *bombázni fogják a várost*, amely esetben a *lakosságot példásan megbüntetik*.

A diplomáciai kar még nem kapta meg a császár október elsején kelt ediktumát s azért kételkedni kezd hitelességében.

HIREK.

A telefon.

A telefon áldás, a telefon a tizenkilencedik század egyik legnagyobb vívmánya, amelyet mi elkényeztetett modern halandók annyira természetesnek találunk, hogy igaz érdeme szerint meg se igen tudunk becsülni, — a telefon végül egy szörnyűség kis szerkezet, amelytől ugyancsak őrizkednie kell annak, akinek sok a vére. Az ilyen embert epeömlés, elpodálás könnyen érheti, ha csak nincs kellően immunizálva a böles nyugalom és az egészséges humor erős szérumával. Lám egy rossz-szívű csikágói kisasszony, akit nem áldott meg az ég elpusztíthatatlan türelmeséggel, mindjárt bajba is kevert egy szegény szerelmes fiut, amiért ez nem érte föl egészen jól észszel az üdvös kis szerkezet hivatását. Mivel igen nagyon szerelmes volt, egyebet se tett, mint egyre csak a telefonhoz szaladgált, tizszer, huszszor is hozzá szaladgált egy nap és váltig csak csilingelt a kisasszony fülebe és amikor a kisasszony azt mondta:

— Halló, halló — ő csak azt tudta mondani mindig:

— En vagyok, imádom!

Hogy a kisasszony nem érzett hasonlóan, az hamarosan kislult, mert hiába intrvén, figyelmeztetvén a szerelmes csikágói fiut, hogy ne vexálja már annyit azzal a telefontal, elment a bíróhoz. A bíró is szivtelen ember volt, elverte a csikágói fiut a port, elítélte, megbüntette, mert azt mondja, nyakra-főre egy nap annyit egy helyre telefonozni nem szabad.

Eddig az eset. Ha a kisasszony helyén egy másik ur lett volna, talán nincs alkalma az amerikai bírónak, hogy ilyen tiszta telefonosítéletet hozzon. Az urak, ha összeakaszkoznak a dróton át, akkor csunya areokat mtyogatnak bele a tölcsérbe, mind rosszabbakat mondogatnak oda egymásnak a központi kisasszony nagy lelki épülésére, s akkor mennek csak pörre, de akkor a telefontal már semmi köze a dologhoz, csupán csak a becsületsértés kerül elbirálásra. A kisasszonyt azonban egyenesen a telefon ellen védelmezte meg a bíró — ha csak a gyakori szerelmi vallomást nem vette bünelekedetnek — és ez az, amiért telefonos szakkörökben nagy az öröm. Külföldi elektroteknikai lapok meghányják-vetik az esetet, elvi jelen-

tőséget tulajdonítanak neki. Ime egy bíró, aki a kor színvonalán van s bár nincs is paragrafus a kezében, mégis a törvény szellemétől sugalva hatalmas lépéssel vitte előre a telefonintézmény tökéletesítésének művét. Ez bizonyára iskolát teremt majd, talán felbuzdulnak a törvényhozók is s alkotnak olyan novellákat, hogy attól egyszerre abszolút kifogástalan, végképpen kezes, ügyes, illemes kis jószág lesz a telefon, amely csak gyönyörűségére lesz minden családnak.

Csakhogy mindez a felbuzdulás egy bolondul szerelmes fiunak a jámbor éhhetlenségére épít. Mit tudta ez, hogy abbólvalami baj is kerekedhetik, ha visszaél a telefontal? Ő csak telefonozott és kiadta a bőrért, a bíró szabdalhatta kedvére a kegyetlen leány kívánsága szerint.

De itéljen a bíró a ripkőn, aki drót-végről gyötör bennünket, basáskodik, belénk gázol, s mi hiába ordítjuk rekedtre magunkat:

— A nevét, csak a nevét mondja meg az ur!

Ilyenkor nem áldás a telefon, nem korszakot alkotó vívmány, hanem egy gonosz kis szörny, amelynek a nyakát csavarintanánk ki az egyetlen gyilkos csavarintással, ha a kezünk ügyében volna. Csakhogy ez a nyak egy mérhetetlenül széles sötétségnek a tulsó partján van, elérhetetlenül, utálatos lappangásban. Elhatározzuk, hogy telefonton csak olyan emberrel állunk szóba, aki bemutatkozik. Csakhogy sokszor már azon kezdődik a gorbáskodás, hogy ismerni akarjuk a felünket, s az semmi szín alatt sem hajlandó az ismerkedésre, vagy a bemutatkozás illendő sorrendjébe nem akar bele illeszkedni. Vagy végül, miután agyonsértegetett bennünket, a legkedvesebbik embere nevét és lakását mondja meg a magáé helyett. Ez is jó vice és elég gyakran megesis. És duellumra hívunk ki egy ártatlan embert, aki álmélkodva vonogtatja a vállát.

Valami elektroteknikai geniének kell jönnie, aki furfangos csapatát találjon ki a telefontal. Titkos fotografáló masinát, amely lekapja a telefonbanditát, ha az ismeretlenség homályában bármilyen módon garázdálkodik. Mert nincs az a törvényhozó elme, amely orvosságot találjon az ilyen vészás, képtelen helyzetekre. Addig egyelőre még mindig kiségitő eszközökkel védekezünk.

Lekapcsoljuk házunkban a kagylót, hogy ne telefonozhassanak hozzánk.

Ha gorbáskodni akarunk velünk, ellessük a kellő pillanatot, amikor még tisztességgel és izgalom nélkül visszavonulhatunk.

Ha áramkereszteződéskor azt halljuk, hogy valaki arepirító kiméletlenségeket mond a telefonos kisasszonynak, ökolbe szoritjuk a kezünket.

És más hasonló magánrendszabályokhoz folyamodunk, amelyekhez nagy önmegtagadás és finom diplomácia szükséges, de élnünk kell velük, hogy alkalomadtán azért örülhessünk a telefontal. Amely mégis csak nagy vívmánya a tizenkilencedik századnak.

Omár.

Budapest, október 16.

— BUDAPESTI NAPLO. Október 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hírek.** Száll Kálmán miniszterelnök, aki tegnap délután Rátóra utazott, holnap visszatér a fővárosba. — Dr. *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter e heti audienciáját csütörtökön délelőtt 10 órakor fogja megtartani.

— **A király vadászaton.** A valkói pagonyban ma udvari vadászat volt, melyen részt vettek: ő felsége a király, a *toskónai* nagyherceg, *Lipót* bajor herceg, *György* bajor herceg, *Lichtenstein* herceg főudvarmester, gróf *Paar* Ede főhadsegéd, *Pittlik* őrnagy, lovag *Hoehnel* korvett-kapitány, báró *Lilien* szárnysegédek, báró *Naeel*, *Dittel* százados parancsőtiszt, dr.

Kerzl udvari orvos, cselei *Herzog* Péter, *Pettera* vadászati fővezető, *Pilkner* őerdömester. A rendkívül eredményes vadászat fél 12 órakor kezdődött és délután 4 óráig tartott.

Néhány lap minden cáfolat ellenére ragaszkodik ahhoz, hogy a király budapesti tartózkodását illető rendelkezéseiben változás állott be, és hogy ő felsége ezért nem jött mult hétfőn Budapestre. A leghitelesebb helyről hangsúlyozzák most, hogy ő felsége már azért sem vehette tervbe, hogy októberben Budapestet tartózkodjék, mert a budai királyi palotában folyamatban lévő átalakítási munkálatok a hónap vége előtt alig lesznek befejezhetők, ez pedig már kezdettől fogva ismeretes volt.

— **Milán király Budapesten.** *Milán* király ma reggel a kolozsvári gyorsvonattal Budapestre érkezett és a Hungária fogadóba szállt. Az ex-király pár napot tölt a fővárosban. Kisérétében csak vadásza és komornyikja van. *Milán* király a délelőttöt a fogadóban töltötte, hol tizenegy óra tájban gróf *Zichy* Jenő meglátogatta. Egy órákor gróf *Zichy* Jenő társaságában kihajátott a Park Clubba, ahol meg is ebédelt. Délután az Iparművészeti Múzeum illóí-uti palotájában megnézte *Walter Crane* kiállítását. A múzeumban *Radics* Jenő kalauzolta a vendégeket, kik hosszú időt töltöttek a kiállításon, távozásokor elragadtatással szólva a látottakról. Este *Zichy* Jenő gróffal a Nép-színházba ment *Milán*.

A *Moszkovszkija Vjedomosti* egy tendenciózus cikket közöl arról, hogy miért ment *Milán* király Bukarestbe. Előkelő vendégünk iránt tartozunk annyi tisztelettel, hogy kételkedve fogadjuk ezt a hírt, amelyből különben kiértezhető az orosz saját gyűlölködése. A *Moszkovszkija Vjedomosti* többek között a következőket írja: A bolgárok, illetve a macedóni bizottság tagjai ellen *Mihaleanu* tanár meggyilkolása miatt vezetett vizsgálat után az derült ki és bizonyosodott be, hogy *Milán* Sarafovval, a szófiai macedon bizottság elnökével, aki *Sándor* szerb király ellen merényletet tervezett, titkos egyetértésben volt. *Milán* azért jött Bukarestbe, hogy kérje, hogy az ő nevét a bizottság elleni nyilvános tárgyaláson ne említsék. Hogy kérésének nagyobb nyomatéka legyen, *Milán* Majoreszku igazságügyminiszterelőtt hivatkozott azokra az érdemekre, amelyeket ő, mint a hármas szövetség ügynöke a Balkánon szerzett. A miniszter hallani sem akart arról, hogy a nyilvános tárgyaláson valami elhallgattassék. Amikor *Milán* látta, hogy maga nem képes keresztülvinni, amit akart, felkereste *Catorgiu* *Sándort* is, hogy ez képviselje őt a Carp kormánynál, sőt még az osztrák-magyar követhez, *Pallavicini* örgróthoz is fordult, de sikertelenül. Amikor látta, hogy mind hiába, Bukarestből elment magyar tisztelőjéhez, gróf *Zichy* Jenőhöz, aki *Milán*ban látja a szerb nemzet legnagyobb szentjét.

— **Frigyos császárné betegsége.** *Berlin*ből táviratozzák, hogy a friedrichshofi kastélyt egész n elzárták. Az özvegy császárnénak ióltetlen nyugalomra van szüksége. *Spielhagen* orvos óráról-órára meglátogatja a beteget, aki már csak nehezen tud lélekzetet venni. A császárné a vesebaj következtében folytonosan szivgörcsben szenved, ami a betegség utolsó stádiumát jelenti. A betegség akut stádiuma négy héttel ezelőtt kezdődött; a beteg addig naponkint megtette rendes sétáját. *Spielhagen* orvos egy hónap óta van nála. A császárné eddig titkolta veszedelmes állapotát, amelylyel most már ő maga is egészen tisztában van.

— **Mégis üdvözlik a császár feleségét.** A német császárné mégis üdvözölni fogja a születésnapján *Berlin*. A város képviselőtestülete ugyanis kimondta, hogy nem üdvözi a császárnét, mert a multkori gratuláció alkalmával olyan választ kapott a magisztrátus, amelyet nem igen tehetett az ablakába. A császárné alapos kifogásokkal élt a városatyák morális tevékenységét illetőleg. A magisztrátus határozatával szemben egy konzervatív gyűlekezet elhatározta, hogy csak azért is üdvözi a császárnét és falragaszokon hívja föl a polgárságot arra, hogy minél többen írják alá a gratulációt.

— **A király elismerése.** A hivatalos lap mai számának jelentése szerint a király megengedte, hogy az ezidei nagy csapatállítás lebonyolítása körül való közreműködésért, valamint a szállító eszközöknek előzékeny följajlásáért a *m. kir. államvasutak és a cs. kir. szab. kassa-oderbergi vasut* igazgatójának, valamint e vasutak személyzetéből mindazoknak kik a csapatállításban közvetlenül részt vettek, a király dicsőre elismerése tudtul adassék.

— **Egy tanferő emléke.** A budapesti ágostai evangélikus egyház egykori érdemes tanítójának, *Luttenberger* Agostonnak a kerepesi-uti temetőben levő sírja fölé közadakozásból díszes sírmeleket állítottak az elhunyt tisztelői, barátai és volt tanítványai. Az emlékkő fölavatása október 28-ikán, vasárnap délelőtt 11 órákor lesz nagy ünnepekhez közt. Az emlékkő létségeire 2485 korona gyűlt egybe, amelyből alapítványt is tesznek *Luttenberger* nevére.

— Arany János és a többi nótárius.

A jegyzőknek pár nappal ezelőtt megtartott gyűlésén Tokay Elek körösszegapáti nótárius azt az indítványt akarta a plénum elé terjeszteni, hogy tegyék a jegyzők országossá az Arany János emlékének ünneplését. Az indítvány azonban formai akadályok miatt elmaradt erről a gyűlésről. Az indítványozásra tudniillik csak az egyes vármegyei jegyzőegyesületek delegáltjainak volt joguk. Tokay pedig nem delegáltus. Az indítványt azonban magukévá tették a Hunyad vármegyei jegyzők s a legközelebbi gyűlésen már tárgyalható lesz az, hogy hogyan ünnepeljék a legnagyobb magyar nótárius emlékét a mai nótáriusok.

— Erkel Sándor halála.

Erkel Sándor holtteste ma este fél nyolckor érkezett meg Békés-Csabáról. Az előadás után éjjel szállították a holttestet a vasutóról az Operaházba, ahol az előcsarnokban szerdán reggel ravatalra helyezik a koporsót. Szerdán délelőtt 10 órától 1-ig a közönség megtekintheti a ravatalt; a bejárás e végéből a Hajós-utcában lesz, a kijárási pedig a Dalszínház-utcában. Egy órakeret délből a csarnokot bezárják. Egyenlőre három órakeret újra kinyitják és három órakeret kezdődik a gyászszertartás, amelyre a csarnokba csak jeggyel lehet belépni. A szürke jeggyel jövők a hajós-utcai nappali pénztár csarnokán keresztül juthatnak a ravatalhoz a violaszínű jeggyel az előcsarnok két oldalán lehet bejutni. A szertartás alatt az Operaház előtt a kobsiközlekedést megszüntetik; akinek a csarnokba szólni joga van az ahhoz az ajtóhoz hajthat, a hova jegye szól; a várakozó üres kocsik a Hajós-utcában és a Dalszínház-utcában helyezkednek el s a beszentelés után csatlakozhatnak a menethez. A beszentelés után az Operaház énekára Erkel Ferencnek a *Halal éjszakája* című gyászdalát énekli el; a karénekek közreműködnek az Operaház magánénekesei is. A karéneket *Neseda* Károly, az Operaház karnagyja vezényli. A kardal után az Operaház zenekara *Kerner* István karmester vezénylete mellett eljátszsa az „Istenek alkonyá"-ból a *Siegfried halála* című gyászindulót. Ezután *Mészáros* Imre, az Operaház igazgatója elbucszatja a halottat. A koporsó kivitelékor a színház homlokzatánál az Operaház zenekara Hunyady Lászlóval fogja a gyászindulót játszani *Benkő* karmester vezénylete alatt. A gyászinduló elhangzása után a budapesti dalárdák *Bellovic* Imre vezetésével a *Mért oly boros* című gyászdalt énekelik el. Ezután elindul a gyászmenet, s megállás nélkül halad az Andrássy-úton, a Teréz-és Erzsébet-körúton, a Keresési-úton át a keresési-úti temetőbe. A sírnál a Nemzeti Színház részéről *Beóthy* László igazgató bucsuztatja el a halottat, az Operaház személyzete nevében pedig *Várady* Sándor magánénekes tart beszédet.

A székes főváros első osztályú díszsírlyeget ajánlott fel. Erkel Sándor báró *Atel* Béla mellett fog nyugodni.

Az intendáns, gróf *Kegelevich* István és *Mészáros* igazgató táviratban kondoleáltak az özvegynek. Az intendáns ezenkívül hivatalosan az Operaház nevében külön részvételt intézett Erkel Sándornak, arra kérve, hogy engedje át a holttestet eltemetés végett az Operaháznak.

Az Operaház intendánsa a következő gyászjelentést adta ki:

A magyar kir. Operaház intendánsa fájdalmas érzéssel jelenti, hogy az intézetet megrendítő csapás sújtotta, kidőrt erős ostrom: Erkel Sándor a m. kir. Operaház főzeneigazgatója folyó hó 14-én reggel 9 órakor Békés-Csabán elhunyt. A siratótanács tevényt az intézet haza hozta, a folyó hó 17-én, szombat reggel a színház előcsarnokában teszi ravatalra, innen temeti ugyanaz nap délután 3 órakor a róm. kat. vallás szertartása szerint, s a keresési-úti temetőbe viszi ki örök nyugalomra. Budapesten 1900. október 15. Legyen áldott és maradjon velünk a dicső elköltözöttnek emléke!

— **A debreceni polgármester jubileuma.** *Simonffy* Imre, Debrecen város polgármestere 25 éves szolgálati jubileuma alkalmából a város közönsége fényes ünnepségeket rendez. A program a következő:

Október 17-én este 7 órakor díszelőadás lesz a színházban. Színe kerül a *Könyves Kálmán* című dráma, amelyet tabló s alkalmi óda előz meg. — *Október 18-án* délelőtt 10 órakor Debrecen város díszközgyűlése a Bika-szálloda nagytermében, amelyen *K. Tóth* Kálmán Debrecen közönsége nevében üdvözlő a polgármestert. A polgármester válasza után a közgyűlés véget ér. Közgyűlés után a városban át a tisztikar nevében *Komlóssy* Arthur főjegyző üdvözlő a jubiléumt s a tisztikar albumját adja át. *Este 8 órakor* gyűlékezés a főiskola udvarán, ahonnan félhétkor lampionos menet indul a polgármester Kossuth-utcai lakása elé. Ott a dalos-egyesületek szerenádát adnak. Debrecen közönsége nevében pedig dr. *Bartha* Béla akadémiai igazgató fogja üdvözölni. *Este 8 órakor* díszbankett a Bika-szálloda nagytermében.

— **Halottak napja.** A tudomány és műegyetemi ifjuság — mint minden évben — az idén is kegyelettel üli meg halottak napját és testületileg vonul ki a keresési-úti temetőbe, ahol beszédek kíséretében koszorút helyez elhunyt nagyjaink sírhalmára. Az ünnepélyt az egyetemi kör és a segítő-egyesületek rendezik. Az ifjuság a részletek megállapítása végett a napokban gyűlést tart a központi egyetemen.

— **Kihallgatás a pápánál.** Rómából jelentik, hogy a pápa a múlt pénteken *Malldé* szász hercegnőt fogadta a szuverén-családokat megillető szertartással. A hercegnőt *Lajos* szász-köburg-góti herceg, *Obendorff* grófnő és egy kapucinus-rendi szerzetes kísérte. Ugyanezen a napon fogadta a pápa magánkihallgatásán *Romero* Ignác Gregort, *Jassus* címzetes püspököt, aki átadta a szent atának Argentína közvértársaság ajándékát, egy értékes argentinai állatbőrök-ből készített bundát. Szombaton a pápa *Löwenstein* Lajos herceget és nejét, *Liechtenstein* Frigyes herceget és nejét fogadta.

— **Labunszkája.** Labunszkája kisasszony tavaly ilyenkor még az Operában táncolt. Azóta szűk lett neki Európa, igényei fejlődtek, izlése nemesedett, tehetsége megizmosodott, magasabb, előkelőbb helyre csalták vágyai s most az orfeumban táncol.

A fejlődés elismerése mindig jól esik nekünk s ahhoz a tehetségek istáplását látjuk, ott meleg üdvözléssel adozunk az istáplolóknak. Vagy talán nem Labunszkája kisasszony fejlődésének kell betudnunk, hogy az operából az orfeumba került? Talán nem tetszett az operában s most a kisebb igényű közönség elé viszik? De hisz tavaly illet az operába, tavaly, amint mondani szokás, ragyogó művészetével elbájolta az illetékes köröket? Micsoda érthetetlen összeesküvés okozta hát, hogy ma az orfeum nézőteréről fognak gyönyörködni táncában? Az őszi idő, a reggeli dér? Csak három eshetőség van. Az első az, hogy Labunszkája följebb haladt, mikor az Andrássy-úti énekes palotából a Nagymező-utca felé került. A második, hogy Labunszkája már nem táncol, hogy méltó volna az Operaházhoz. A harmadik pedig, hogy a Nagymező-utcai énekes palota nivója lesüllyedt az Operaház nivójáig? . . .

Ki tudja? Olykor esnek ilyen csodák . . .

— **Egy kalandos királyné.** *Isabella* spanyol exkirályné neve most már ritkán fordul meg a hírlapok hasábján, holott egykoron ez a név iorradalmi hírekkel és pikáns krónikákkal kapcsolatban ugyancsak ösmert volt Európában. Most illik meg hetvenedik születése napját. Ötvenégy évvel ezelőtt, tizenhat éves korában lépett oltár elé nagybátyjával, *Ferenc*cel s ezzel vége szakadt annak a diplomáciai tollárnak, amelyet Európa kabinéjéit esztendőik során vívtak egymással s amely valóságos vassal vívott harcra nőtte volna ki magát. *Lajos Fülöp* francia király ravasz tervet szőtt, hogy *Isabellát* elvezesse minden tekintetben gyöngye nagybátyjával s egyidejűleg nővérét és örökösöjét *Lujzát* az ő legfiatalabb fiával, a montpensieri herceggel. S miután minden remény megvolt arra, hogy a királynő házassága magtalan marad, erősen hitte, hogy a spanyol koronát megszerzi családjának s ezzel megerősíti már-már ingadozó trónját. S az európai udvarok minden ellenkezője ellenére Madrid 1846. október 10-én kettős házasságot látott: a királyné és 14 éves nővérét.

Ferenc „király” címet kapott, de nem sokára elvált az ifjú pár egymástól. Es mégis megtörtént, amire a eselszövő *Lajos Fülöp* nem számított: a királyné egy holtan született gyermek után — négy egészséges, viruló gyermeknek adott életet.

Isabella korlátolt szellemi képességeinek tulajdonítható, hogy egész uralkodása szakadatlan láncolata volt a forradalmaknak és kormányváltásoknak. A különben erényes leánykát a macchiavelisztikus politika belesodorta ebbe a látszólagos házasságba s teljes életét át csak báb volt környezete kezében. *Lajos Fülöp* nem igen adta tanujelét emberismeretének, mikor az egészségtől duzzadó fiatal leányt egy erejében tönkrement férjhez kényszerítette.

Isabella sűrűn változtatta kegyeltjeit, s mikor még az olyannyira elnéző spanyol udvar is betelt kikapongásaival: 1868. szeptember 30-án forradalom tört ki, és a királynének *Marjori* titkos tanácsosával és kedvesével menekülnie kellett az országból.

Párisba futott, ahol az olasz Bourbon-hercegek is menhelyt leltek, de nem mulasztotta el, hogy manifestumban fönn ne tartsa jogát a maga és gyermekei javára, a spanyol trónhoz. Egyebekben nyom nélkül vonult keresztül könnyelmű kedélyén a bukás érzete. Politikai gondoktól menten, vidáman dobta magát a párisi high-life örömei közé, s hogy ott szerepet vigyen, ez volt vágyainak netovábbja. Elettömődja rengeteg pénzbe került s a boulevardlapok bőséges anyagát szolgálták azok a bírósági tárgyalások, melyeket hitelezőivel folytatott.

Spanyolországba akkor tért vissza először, mikor fia, *Alfonz* herceg királyllyá lett. A nép közömbösen fogadta, de *Marjori* urat fogságra vetették. Mint „anyakirálynő” részt vett *XII. Alfonz* udvari ünnepségein és a nagy udvari bálon, melyet 1883-ban a német trónörökös tiszteletére rendeztek Madridban, a későbbi *Frigyes* király karján jelent meg. Politikai dolgokkal alig törődött, vallásgyakorlatok és szerelmi intrikák vették igénybe egész idejét, míg fia halála után végleg vissza nem tért Párisba.

— **Magyar dicsőség Transvaalban.** Jól esik hallani a magyarnak azt, hogy a magyar fiúk becsületet szereztek számunkra a boer szabadságharcban. Egy Bécsbe írott levélből tudjuk ezt. A levelet lovag *Goldegg* Antal, volt közös hadseregbeli főhadnagy írta. Ő a parancsnoka annak a csapatnak, amely osztrák-magyar-német kölönimény név alatt harcolt odanél és a három nemzet fiaiból alakult. Eleintén mindenik nemzetnek külön csapata harcolt a boerok ügyéért, de a hősök summája lassan-lassan megfogytakozott s ma már olyan kevesen vannak, hogy a három nácio csapata is kicsi. *Goldegg* ezt írja a többek között:

— Még sokáig nem lesz vége a háborúnak — mondja a levélíró — mert amíg egy boer él, addig nem lesz nyugtak az angoloknak. Ágyuink pompások, löszernék elég bőven van, és a harci kedv sol'hsem lankad.

Báró *Luzsénzky*, a magyar csapat hős parancsnoka, — írja tovább — aki a Tugela-menti harcoknál vakmerő haditetteivel a boerok legdicsőbb katonájává avatta magát, utolsó megmaradt embereivel, mind igen pompás legények, a mi csapatunkhoz csatlakozott. Szabad időmben harctéri naplóm folytatásán dolgozom. Az időjárás igen kedvező, csak az éjszakák nagyon hidegek.

A hadjáraton résztvevő magyarok mind hőiesen viselkednek, különösen kiütették magukat: *Szigethy* volt honvédfőhadnagy, aki Sopronból s *Popovics*, aki Brassóbból utazott Transvaalba a boerok segítségére; ott harcol vitézül a budapesti I. honvédegyalozred nyugalmazott parancsnokának a fia, dannenfeldi lovag *Pittomi* is és még sok volt közös hadseregből tiszt.

— **Krüger.** *Brüsszel*ből táviratozzák, hogy *Krüger* elhalasztotta *Lourenço-Marquez*-ből való elutasítást, mert a portugál hatóságok az angol kormány kívánására átvizsgálták Transvaal elnökének *podajászat* és elkövetett egy nagyobb összegű pénzt, mely *Krüger*nek magánvagyon. *Krüger* egyelőre ott marad és *Lourenço-Marquez* kormányzóhoz írásban tiltakozást küldött.

— **A kassai gazdasági tanintézet jubileuma.** A kassai m. kir. gazdasági tanintézet ma tartotta meg fennállásának 25 éves jubileumát. Ez alkalomból a tanári testület nagyszabású ünnepet rendezett, melyen a földmívelésügyi miniszter dr. *Boácsky* Jenő képviselte. Az ünnepély délelőtt 9 órakor kezdődött a kassai székesegyházban tartott isteni tisztelettel, amelyet *Kozora* Endre püspök-kanonok tényes segédlettel celebrált, a kassai-egyházmegyei növedők papság éneke mellett, a hivatalos polgári és katonai hatóságok jelenlétében. A tanintézet előcsarnokában folyt le a tulajdonképpeni ünnepség, amelyen *Péchy* főispán vezetésével a vármegye, *Münster* polgármester vezetésével a városi tisztikara, nemkülönbén a városi bizottsági tagok, a társintézetek küldöttségei, a hatóságok fejei az intézet volt hallgatói s a város közönsége nagy számmal vett részt. A *Himnusz* elnevezése után *Gerolczy* Géza tanár nagyszabású emlékbeszédet mondott, melyben szélesebb vonásokkal ismertette az intézet történetét. Ezután a tanári testület jegyzője felolvasta a testületnek ez alkalomból tett 2000 koronás, továbbá a volt hallgatók által tett ugyancsak 2000 koronás alapítványra vonatkozó alapító leveleket. Majd a miniszter képviselője és a polgármester intézett beszédet a közönséghez, s az igazgató záró szavai után, a *Szózat* elnevezésével a közönség szétszórt. Dében 2 órakor a Schalkház-szálló nagytermében díszedést volt, melyről *Daranyi* miniszternek üdvözlő táviratot küldtek.

— **Várfogságra itél főhadnagy.** Körülbelül fél esztendővel ezelőtt *Milch* ezredesnek, a 32-ik gyalogezred parancsnokának egy nagyobb visszafelé jelentettek föl a közönség köréből. Ugyanis *Keresztes* János, a háziezer hadkiegészítési parancsnokságához beosztott főhadnagy ugy csinált magának tetemes mellékjövédelmet, hogy a három évre besorozott újoncokat jó pénzért übhatalmag átette a nyolcheti kiképzésre bevonult póttartalékosok közé. Hogy azonban a létszámban hiány ne legyen, viszont a póttartalékosok közül ugyanannyit három esztendőre szolgálatra osztott be. Ez a dolog a szegény katonák bőre árán néhány évig folyt, míg végre a följelentést véget vetett ennek és a katonai hatóság a főhadnagyt hadbírósság elé állította. A vizsgálat elélvig folyt, míg a hadbírósság az adatokat összeszedte és e napokban hirdette ki az ítéletet, mely *négy évi várfogságra* szót. Az elítelt főhadnagyt holnap szállítják el Möllersdorba (Alsó-Ausztria) a fegyházba.

— **Kardparhaj.** *Erdős* László, az állatorvosi főiskola hallgatója, kollégájának, *Schwarz* Gyulának, mult héten a lovagias elégtételt azzal az indoklással tagadta meg, hogy zsidóval nem verekszik. *Schwarz* erre tetlegesen vett magának elégtételt, mire aztán *Erdős* provokálta *Schwarz*-ot, akinek segédei előbb becsületbírósságot kértek s csak mikor *Erdős* meg gondolatlanul tett kijelentést sajnálatlag visszavonta s érte bocsánatot kért, adtak neki fegyveres elégtételt. A segédek kardparhajban állapodtak meg, melyet ma dében vívtak meg a felek s a amely *Schwarz* könnyű sebesüléssel végződött.

— **Halálozás.** *Inczedy* László hírlapíróúrunkat, a kiváló költőt súlyos csapás érte. *Miklós* fia, II-od osztályú gimnáziumi tanuló rövid szenvedés után mellhártya gyuladásban meghalt. Temetése esütörtökön délután lesz a Mátyás-tér 4. sz. a. levő házból.

— **Dietrich, a fékező.** Vagy husz esztendeje már annak, hogy a szász vasutaknak egy Dietrich nevű fékezője valami baleset alkalmával megsebesült a fején. Esméletlenül vitték haza s azóta csak éppen hogy lélegzik a szegény ember, de máskülönben eszméletlenül fekszik az ágyon. Csak hogy nem is olyan szegény, mert a vasutól a teljes fizetését kapja, a belügyminisztérium külön segítséget utaltatott ki számára és a közönség is gyakran megemlékezik a szegényember családjáról különösen azért, mert a családnak van gondja arra, hogy állandóan ébren tartsa maga számára az érdeklődést. Ilyenformán jó dolguk van, annyira jó, hogy az asszony több sutytyomban uzsoráskodással is foglalkozik. A főlőleges kis tőkét nagy kamatokra adja ki olyan embereknek, akik meg tudják őrízni a tőkét. Eddig azonban még nem válogatott közöttük elég óvatosan, mert ime hirtelen az üzletnek is a hatóságok, amelyek eddig se akarták elhinni, hogy husz esztendő óta ilyen reménytelen állapotban fekszik Dietrich ur egy kis ütés miatt, még fokozottabb éberséggel próbálták meg kideríteni azt, hogy svindler Dietrich ur, a fékező. Egy szemben levő házba beült tehát egy bizottság fölfegyverkezve pár jó színházi látóval és átfüggettek az élhalott házába. Egyszer Dietrich ur csakugyan fölkel az ágyból. Leszelt magának egy jókora darab kenyeret, eszegetett belőle, aztán munkához látott, afféle pepecselő házi munkához, aminek nem kell nagy megerőltetés. A bizottság erre átrohant a másik házba, azonban mire bejutottak a szobába, Dietrich már megint eszméletlenül fekszik az ágyban s mellette sirdogált az asszony. Nagyot kiáltottak az urak a fékezőre, hogy csak keljen föl, mert hiszen látták, hogy a körülményeket képest elég jól érzi magát. Azonban Dietrich ur nem volt hajlandó fölébredni. Most újra orvosokat küldenek hozzá, hogy vizsgálják meg alaposabban a baját, mint eddig. Addig is az élelmes szász kapja a fizetését meg a segítséget, a mit különben ki is érdemel, mert igaz ugyan, hogy husz év óta svindler, de rabja is a svindlőnek — husz év óta.

— **Zeppelin fölszállása.** A kedvezőtlen idő nem engedti légi utjára Zeppelin grófot. Nagy vihar dühöngött az éjjel is Friedrichshafenben, amely lehetetlenné tette a tizenhét egyesített léggömb megöltését. Ha az idő kedvező fordul, még éjjel is dolgozhatnak s hatnyolc óra alatt megtölthetik a gömböket. Zeppelin reméli, hogy ma este meg is kezdheti a töltést. Friedrichshafenbe folyton érkeznek vendégek és szakemberek. A *Deutsches Haus* fogadóban, ahol a léghajósok főhadiszállása van, olyan az élénkség, mint a nyáron volt az első fölszállás idején. Tegnap megjött Patrick angol léghajós és Párisból André léghajójának a tervezője. Az angol kormány megbízásából Rose stuttgarti angol főkonzul nézi végig a fölszállást. Az amerikai és az orosz katonai attasét holnapra várják. Ha kedvező az idő, holnap fölszáll újra a léghajó. A gróffal ezután is többen teszik meg a légi utat, köztük Wolff Jenő, az ismert Afrika-utazó, aki a kísérletek kezdete óta hűségesen kitart Friedrichshafenben. Fölkülönben, aki a nyáron is fölszállt a Zeppelin-féle léghajó, a *Berliner Tageblatt* munkatársa. Az eddigi megállapodások szerint a fölszállás alkalmával az első gondolában ülnek majd gróf Zeppelin, Krogh főhadnagy és Burr mérnök. A második gondolában lesznek Wolff Jenő és Grosz gépész. A fölszálláshoz kirendelt katonaságot Bartsch berlini százados vezényli. Szóval minden készen van a hatalmas utra, csak az időnek nem tud még parancsolni a tudós württembergi gróf. Pedig kormányozhatónak nevezi a léghajóját.

— **Házasság.** Meller Ernő hites szabadalmi ügyvivő Budapest eljegyezte Spitzer Anna kisasszonyt, dr. Spitzer Mór városi főorvos lányát Nagy-Kikindán.

Dr. Adler Oszkár, budapesti nőorvos eljegyezte Kubics Gusztáv szolnoki malomigazgató leányát, Sárkát.

Huszár Mór, Bruck-Ujfaluból eljegyezte Engli Lina kisasszonyt, Bécsből.

— **Arad város díszpolgára.** Aradról táviratozta: A város közgyűlésen Salacz polgármester bejelentette a főispánválasztást. Indítványára Fábán László volt főispánt, akinek érdemeit Barabás Béla szép beszédben méltatta, egyhangulag díszpolgárrá választották.

— **Kun László csonka tornya.** Biharmegyében Körös-szegapáti község határában van egy hangulatos rom, melyet a nép „csonka toronyrak” mond. E csonka torony tővében állék meg 1295-ben IV. (Kun) László királyt. A körös-szegapátiak lelkes jegyzője Tokaj Elek, beadványt intézett a biharmegyei régészeti és múzeum társasághoz, melyben kéri, hogy e nevezetes történelmi helyet emléktáblával jelölje meg. Egyben a csonka torony felsőbbjei egy néprajzi múzeumot is tervez. A társaság az eszmét magáévá tette, de a kivétel addig késmi fog, míg a Csáky grófok birtokrendezése eldől, mivel a kérdéses csonka torony az ő birtokukon van, s a felosztás előtt nem tudják, kinek a birtokára fog esni.

— **Elégia a trafikos kisasszonyokról.** Melankolikus levelet írt egy olvasónk a trafikos kisasszonyokról. A levél hivatva van a honfiszivek busongását széles eszországban kiváltani; hangzik pedig a következőképpen:

Gyászos hírt adok önöknek tudtukra. Bécs óriási veszedelemmel fenyegeti országunkat. Az osztrák pénzügyminiszter ugyanis elrendelte, hogy ezután a trafikokban mindenkinek adják kezébe, amit kíván, válogatni senkinek sem szabad. A dolog küllénynek látszik, de sajnos nem az. Az osztrák rendelet legközelebb Magyarországon is napvilágot fog látni, amivel aztán egyszerűen vége lesz minden trafikos kisasszony-időnek. Óh, podagrás miniszteri hivatalnokok, akiknek aktív részük van a fajta blazirt rendeletekben, de hogy érzik a jövőnd veszedelem roppant súlyát. Óh, ha tudnák, mit jelent a trafikos kisasszony egy ország gazdasági egyensúlyában! Csakélységem — most már megvalloim minden bűnöm — tulajdonképpen nem is vagyok dohányos és mégis naponta két-három koronát adok ki már esztendő óta szivarra. Hogy mért e tékozlás? A trafikos-kisasszony kedvéért. Bájos, kedves és mindenekelőtt élelmes az én kisasszonyom. Mig ugyanis a vidéken voltam a nyáron, egyre-másra küldözgette utánam a sorsjegyeket, amiket én persze meg is vásároltam. És soha sem sajnáltam a pénzem, mert mosolygás járt ki érte. Ez a mosolygás most el fog halni. Az én életem elveszti poézisét, nincs a teremtetés vesztés, csak én. Pá, édes trafikos kisasszonyom!

Szivekbe markol ez a levél. Talán elejét veszi még majd a gonosz kis rendeletnek.

— **A herceg urfi szerelme.** Londonban nagy botrány van készülöben. Illetőleg a készülődés stádiuma már túl is van a dolog, amennyiben hősei gyors hajlón utaznak vissza Londonba, ahol a botrány elkezdődött ezeltől néhány hónappal. Ugy áll a dolog, hogy egy rémgazdag herceg, aki a királyi családdal is rokonságban van s ez idő szerint mindössze huszonnégy esztendő, örülten beleszeretett egy könnyűvérű hűgyeekébe, aki különben egy angol lovasezred parancsnokának a felesége. Hogy felejtse, elküldték Transvaalba a boerok ellen harcolni. Ez a misszió a családi tanács határozata volt. A család tudniillik nagy zavarban van, mert a fiatal urnak egy szintén fejedelmi vérből származott heregnőt szántak feleségül és ez a kis szerelem összeomlással fenyegeti az egész nagy plánumot. A herceg el is ment Transvaalba, de utána ment a szép asszony is. A szerelem tehát semmi rövidséget se szenvedett odalenn. És most telegramm érkezett haza, amiben az van mondva, hogy a herceg már vissza is utazott Londonba és nem egyedül, hanem a szerelmesével. A rokonság most újra a haját tépi s a velszi hereghez szaladtak tanácsért, hogy ugyan mit csináljanak. Ugy látszik, hogy ő fensége a szívügyek szakértője Londonban.

— **Szélhámos gróf letartóztatása.** Emilittük nemrég, hogy gróf Ráday András Terényi Irmával Párisból többrendbeli szédélés elkötetése után Londonba szökött. Londonban — mint onnan jelentik — egy kis baleset érte a szélhámos grófot, mert a napokban váltóhamisítás miatt letartóztatták. A letartóztatás a *Golden Cross*-szállodában történt, ahol Ráday négy hétig lakott Terényi Irmával, de a szállodatulajdonos fizetés helyett csak ígéreket kapott, hogy majd ha magyarországi birtokairól a pénz megérkezik, kifizeti a hotel-számlát. Az elfogatást egy *Geissenberg* nevű zürichi butorgyáros kérte, akinél Ráday 300 font sterling áru butort vásárolt hitelbe, a váltó alá pedig gróf Ráday Gedeon nevet írt.

— Ön gróf Ráday András Gedeon? — kérdezte az elfogatásra kiküldött detektív.

— En csak gróf Ráday András vagyok — felelt a gróf.

— Váltóhamisítás miatt ezennel letartóztatom.

A gróf szabadkozott, hogy barátai majd biztosítékot tesznek le érte, de bizony a biztosíték nem érkezett meg s így a grófot nem bocsátották szabadon. Terényi Irmát pedig a *Golden Cross*-hotel tulajdonosa kitöltötte a szállodából, ott tartva ami kis ingóssága volt a grófi párnak a négy heti számla fejében.

— **Egy szolgabíró hirtelen halála.** Tegnapelőtt éjszaka történt, hogy *Zimmermann* Márton ügybíró szolgabíró a Csemőri-úton hirtelen rosszul lett, összeesett és meghalt. Holttestét ma bontották föl az orvos-tani intézetben és megállapították, hogy szívhajálta meg. Az elhunytat ma este vasuton *Uj-Egyháza*ra szállították, ahol holnapután temetik el a családi sírboltba.

— **Öngyilkos főhadnagy.** Egri levelezőnk táviratozza, hogy ott ma agyonlőtte magát *Czeiler* Adolf 60. gyalogezredbeli főhadnagy. Senki sem sejtí, mi vitte a szerencsétlen embert végzetes elhatározására.

— **Rablótámadás az országuton.** Kassáról táviratozza tudósítónk, hogy *Glattstein* Bernát krasznikvajai kereskedőt, amint az országuton hajtott, láleáros rablók fölholtra verték, aztán kirabolták. A kocsis is súlyos sebesülések árán szabadult meg. A rablókat a csendőrség nyomozza.

— **Pálffy János gróf alapítvány.** Gróf Pálffy János választott *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter levelére. Ismerteti benne nemes intencióit és tudatja, hogy a vöröskői vár és parkja már a jövő nyáron át lesz adható rendelkezésének.

— **A gödöllői Erzsébet-szobor.** *Ludvig* Gyula, a magyar Államvasutak elnök-igazgatója 100 koronát küldött a gödöllői Erzsébet-szobor alapra.

— **A pártolás hiányának alapján.** A szolid alapon egyesült komoly cégek rendre tönkremennek, nyilván ezért alakult most a fővárosban egy társaság minden alap és minden komolyság nélkül. Van humor a dologban. A céget ugyanis a következőképp jegyzik be a jelentéktelenségek kodexébe:

Az ideális anarkisták,
a vegetáriánusok és
a természeti gyógyítómódosok
konzorciuma.

A társaság története dr. *Schmitt* Jenő pártalakításával kezdődik. Csendes magányában a doktor ur *Állam nélkül* címen újságot csinált az ideális anarkisták számára. De csak néhányan esküdtek föl az ideális anarkizmus zászlója alá és az anarkista újság az anarkisták klubjával egyetemben pártolás hiányában jobblétre szenderült. Megboldogult ugyanekkor a *Pomona* című vegetáriánus egyesület is, amelynek *Szászvárosi* V. Jenő volt az elnöke. A vegetáriánusok elnöke irodalmi társaságot alakított bujában, de a társaság tagjai csakugy elrontották az elnök kitérő veszeivel a gyomrukat, mint a vegetáriánusok a füvekkkel. A pártolás hiányán még az sem segített az irodalmosi körben, hogy életveszélyes fenyegetésekkel illették a társaság renitens tagjait, akik visszaküldvén a dísztagsági levelet, nem akarták megtartani székfoglalójukat. (A vegetáriánusok szomorú sorsát várja most a Garay János nevével elnevezett társaság is.) A pártolás hiánya miközben így szedte áldozatait, elszedték azok is, akik a természeti gyógy-móddal szórakoztak, a hideg víz gloriifikálói. Busan jártak a prózá nepek között az ideális anarkisták, a vegetáriánusok és a természeti gyógymódosok, míg végre össetalálkoztak, egymás kebelére borultak és most közös társaságot alapítottak. A társaságnak hármast célja van: 1. Az ugynevezett Garay János-társaság vegetáriánus tagjai halgatni fogják a vezető zöngeményeit. 2. Az ideális anarkisták izgatni fogják a vegetáriánus-poézis ellen. 3. Es a természeti gyógymódosok hideg vízzel fogják kurálni a versek hallgatóit. A munkamegosztás elve ekképpen érvényesül a bájos társaságban, amelynek a tagjait a pártolás hiánya hozta egy födél alá.

— **A Dunába ugrott.** A Margithidon ma délután három óra tájban egy intelligens kinézésű nő sétált izgatottan fel s alá. A járőrelőknek feltűnt ugyan izgatott magaviselése, de mégse vetettek rá ügyet. Az illető nő háromszor is végig ment a hidon s egyszer csak keresztülvetette magát a hid korlátján a Duna hullámaiba. A közelben lévő matrózok utána evettek, de nem tudták kimenteni a boldogtalant, aki elmerült a habokban. A hidon hagyta koponyegét és egy levelet, amelyből kitént, hogy *Márkus* Henrikék születte *Graf* Szerénának hívják. Levelében azt írja, hogy gyógyíthatatlan betegsége miatt lett öngyilkosá.

— **Megőfölt halálhír.** A szerencsétlen véget ért *Pártényi* István rendőrelügyelő halálával kapcsolatosan az a hír terjedt el, hogy a felesége, aki amugy is betegeskedett, a megrendítő csapás sulya alatt meghalt. Ugy értesülünk, hogy a hír ilyen alakjában valótlán — s csak annyi igaz a dologban, hogy az özvegynek vált urnó sulyosan megbetegedett.

— **45 forint Párisba és vissza.** Ily cím alatt közölt hírünk a *menhelygyiróda* figyelmeztet bennünket, hogy a jenti vasúti menettérty jegyek esupán az október 27-én induló különvonathoz adatkak ki. Második osztályban 75 és az első osztályban 110 forintba kerül az utazás oda- és vissza. Bejelentések már csak néhány napig fogadhatunk el.

— **A bankóhamisítók.** Ez a címe a Révay-utcai *Fólies Caprice* legújabb népies bohózatának, melynek ma este lesz a bemutató előadása. Az érdekes darab, — mint címéből is következtetni lehet — a nemrégiben feldevezett szenzációs bankóhamisítási bünpert foglalja magában, tarkivra trétás jelenetekkel, humorisztikus dialokkal és jó élcekkal. A dara hőse dr. *Székács* Zoltán a közönség szemeláttára hamisítja a százasokat olyan ujjaita gyors-bankóprésem, mely egy per alatt egyszerre ötven darab százasat állít elő. Tekintve, hogy az aktuális ujdonság elejétől végéig nagyon mulattatóan van megírva, a *Fólies Capricienek* előreláthatólag zsúfolt háza és záos estéje lesz, mert bizonyos, hogy A bankóhamisítók sikere méltó lesz, a nagyszerű *Aphrodité*hez.

(x) **Zoltán Béla gyógyszerész** ez uton tudatja, hogy más haneonéu készítményekkel való összetevhetés eikorülése céljából, évek óta forgalomban levő hajószülés elleni szerét ezental *Stella-viz* néven hozza forgalomba.

(x) **Lukács Vilmos** bankházából, Budapest, V., Fűrő-utca 10. sz. a., vegyenek osztálysorsjegyeket. 1/4 a 12 kor., 1/2 a 6 kor., 3/4 a 3 kor., 1/8 a 1.50 kor. portómentesen.

(x) Kérjünk mindenütt Emke-gyűjtőt!

(x) **Honi ipar.** Ajánlom általánosan ismert, saját gyártmányu posztó *bokavédőimet* (gamasni). Kapható drapp, oliv, szürke, bronc és fekete színben. Párja 1 forint 10 krajcár. Hölgyeknek térdmagasság, párja 2 forint 75 krajcár. *Kertész Pál* divatruházában, Kerepesi-ut 44. sz., a Népszínházzal szemben. Eladás nagyban is.

(x) **Férfi fehérneműket,** nyakkendőket és mindennemű divatcikkeket legnagyobb választékban ajánl *Kanitz G. Zsigmond*, V. ker., Dorottya-utca 6. (Wurmudvar.)

(x) **A magyar ipar a keleten.** Iparunk fejlődésének tekintélyes nagyságáról tesz tanúságot, hogy *Muzaffer ed Din*, a királyok királya aki végigjárta Európa nagyobb városait, éppen nálunk vásárolt leg-többet. Különösen a szabóipart tüntette ki megrendeléseivel. A sah kísérletének főmóltóságai a mi főúri körünk ajánlatára látogatásukkal tüntették ki *László és Társa* Dorottya-utcai férfi-ruha szalonját, ahol tömeges megrendelést tettek, ami szintén bizonyossá teszi a szabóiparunk nagy lejtésének. A cég amelynek kitűnő munkái révén előkelő híre van, negyven öltönyre kapott megbízást. A napokban már utnak is indultak Teherán felé. Ezek az öltönyök a távol Keleten a magyar ipar dicsőségét hirdetik.

Vilma királynő menyasszony.

Budapest, október 16.

Hollandia ifjú királynője, akinek kezéért az európai uralkodóházak annyi daliás hercege versenyzett, menyasszony. Egy hágai távirat szerint a hivatalos lap közli *Vilma* királynő proklamációját, amelyben tudtul adja eljegyzését *Henrik* mecklenburg-schwerini herceggel. A sok házassági pletyka után Európa legkedvesebb, legbájosabb és legnépszerűbb uralkodója végre mégis megtalálta szíve választottját. Völegényéről eddig semmit sem hallott a világ, de sok szép külső és lelki tulajdonságain kívül a hollandi nép bizonyára örvendetsnek fogja tartani királynője választását azért is, mert a szerelem legtisztább érzéseiből fakadt. Hogy ebben az esetben érdek-házasságról nem lehet szó, azt feltétlen biztossággal lehet állítani.

— Ha már királynő vagyok, élek hatalmammal és ahhoz megyek feleségül, akit szeretek.

Ezt szokta volt mondani a bájos leány, amikor minduntalan férjet kerestek számára. Kéri közt a legrégibb uralkodócsaládotól a Napoleonnokig csaknem minden dinasztia képviselője volt, de *Vilma* királynő a házasság dolgában olyan erélyt tanúsított és lelki nagyságának annyi példáját adta, hogy édes anyja is csöndesen várt, míg eljön az „igazi” kérés, akiért szívesen feláldozza a leány is, a királynő is függetlenségét. Ez a kérés kopogtatott be az ifjú német herceg szívében és ime a hollandi királynő maga tudatja népevel, hogy szeresével.

Európa legboldogabb völegénye huszonnégy éves és főhadnagyi rangban szolgát a porosz gárda-vadászrezdben.

1880. augusztus 31-ikén este fél hét órákor huszonnégy ágyúrovas jelentette a hágaiknak hogy *Vilmos* királynak és második nejének, *Emma* waldeck-rymonti hercegnőnek leánygyermekke született. *Vilhelmine* hercegnő maradt a király egyetlen gyermeke s mikor az utolsó orániai 1890-ben egy komor őszi napon elhunyt. *Vilma* királynőre szállt a trón, miután miatta az alkotmány rendjét is megváltották. A nemzet nagykörtségéig az anyakirálynőt bizta meg a regnenséggel.

Magától értetődő dolog, hogy a kis orániai hercegnő nevelésére a legnagyobb gondot fordították. *Mig III.* *Vilmos* élt, maga is személyesen sokat foglalkozott leánykájával, aki egyetlen vizsgázt képezte szerencsétlenségében. Az öregedő uralkodó, kit betegség látogatott meg s kit egészen levert a tudat, hogy vele nemzetségének utolsó sarja száll a sirba, csak leányának játékában talált üdülést és örömet.

A hercegnő is gyöngéd szeretettel csüngött ősz atyján. Mikor az udvar 1890. november 23-án megjelent a hercegnő termeiben s őt „madame”-nak és „felség”-nek szólították, a tíz éves királynő halvány arcán könnyek pergették alá. De nem sokára tudatára jött királyi méltóságának, amelyről különben akkor sem feledkezett meg, mikor társnőivel játszott. Tanítójának, *Van der Fliessen*nek, aki hágai protestáns lelkész volt és vallási nevelést vezetett, valamint főudvarmesterének, *Salvedra* de *Gravenak* sok gondot okozott növekedük túlradó királyi büszkeségének a korlátozása. Természetesen *Emma* regenskirálynő is segített leányának autokrata hajlamait enyhíteni és korlátozni.

Vilma királynő 1898. augusztus 31-ikén elérte 18-ik esztendejét, egyszersmind nagykörtségét és ténnyes ünnepségek közt ünnepelte a nép koronázását.

1897-ben anyjával együtt ellátogatott Európa több fővárosába és ekkor Budanesten is megfordult,

ahol mindenkit elragadt szeretetreméltóságával, igazó szépségével.

Arisztokrata hajlamait a fiatal királynő nyilvánvalólag nagyanyjától örökölte, kinek ereiben orosz vér folyt. A király anyja tudvalevőleg *Anna Pavlovna* nagyhercegnő volt, I. Pál ért leánya, I. Sándor és I. Miklós cárok nővére, ugyanaz a nagyhercegnő, kit I. Napoleonnak kellett volna nőül vennie. *Hogy Vilhelmina* veleszületett büszkeségét korlátok közé szorítsák, egy nagyon szigorú angol nevelőnt, *Miss Wintert* adták melléje, kinek nemcsak az volt a feladata, hogy bevezesse növendékét az angol nyelv rejtelmeibe, hanem arra is rá kellett vezetnie őt, hogy egy uralkodónak engedelmeskednie is kell tudnia. *Miss Winter* oly szigoruan végezte feladatát, hogy nem a legkellemesebb emléket hagyta növendékénél. A kis királynő a maga részéről mindent elkövetett, hogy a szigorú, pápaszemes misst tőle telhetőleg bosszantsa.

Mikor egyszer nevelője büntetésül azt adta föl neki, hogy rajzolja meg Európa térképét, azzal bosszulta meg magát, hogy Angliát akkorának rajzolta, mint egy borszem, Hollandiát pedig akkorának, mint egy narancs. Egyébként pedig *Miss Winter* jelenlétében mindig csipős megjegyzéseket tett az angolokra.

Néhány év előtt nevelőjének kísérletében az angol királynő látogatásán volt. Mikor a walesi hercegnő azt kérdezte tőle, hogy mi tünt föl neki legjobban Angliában, *Vilhelmina* *Miss Winterre* nézve, így felelt:

— Az, hogy Angliában annyi udvarias és jól nevelt nőt láttam, amit a Hágában látott példányok után itélve nem hittem volna.

A királynő legjellemzőbb tulajdonságai közé tartozik a nyíltszívűség. Nagyon őszintén, határozottan nyilatkozik. Ez azonban néha kellemetlen perceket szerez neki, amit a *Dejong* festővel való esete is bizonyít. Az utóbbit azzal biztáta meg, hogy készítse el a királynő arcképét. A kis királynőnek nem tetszett a sok ülés, s a negyedik-ötödik ülés után abban a hiszemben, hogy a festő nem ért franciául, így sóhajtott föl:

— Ah! mais il m'ennuie cet eternel peintre.

A festő úgy tett, mintha nem értette volna, de kevés vártatva így felelt:

— Je crois que c'est assez pour aujourd'hui, Madame.

Képzelné lehet a kis királynő zavarát.

Más alkalommal a fiatal királynő nem akarta megengedni, hogy egy idegen udvarnál lévő hollandi követ leányait bemutassák neki, mert azt hallotta, hogy a leányok maguk közt nem a hollandi nyelvet használják. Mäskor meg nagyon korán reggel be akart menni az anyjához, aki nem eresztette be. *Vilhelmina* e szavakra fakadt:

— Nyissa ki, madame, Hollandia királynője parancsolja.

S éppen ezek a jellemvonások kedveltették őt úgy meg a hollandi népnél, mint ahogy a korán elhunyt *Vilmos* orániai herceg a nyakas természete miatt volt oly népszerű Hollandiában. De népszerűségét nagyon előmozdítja jó szíve és játékonysági érzéke. Már gyermekkorában meglátogatta nevelője és udvarhölgye kísérletében az apeldőrnő szegényeket. Ma az ország valamennyi jótékony intézetének élén áll s nem valami nagy civil istájának jó nagy részét a szegényeknek adja. A dicsőséges orániai nemzetség sarjának érzi magát s *Haligat Vilmos* a példányképe.

Néhány év óta édes anyja és Hollandia első professzorai a kormányzás tükáiba is beleavatják, úgy hogy mikor hercegi völegényével megesküszik, a kormányzás gondjai sem fogják késztületlenül találni.

FŐVÁROS.

(*) **Az egyenes adók kivétele.** Az V. kerületi elöljáróság az erre az esztendőre fizetendő egyenes adók kivételést és egyenkint való előírását immár bejelentte. Ebből tojólóg azokat az adókat, akik az adóköz sorában már a múlt évben is előfordultak, adókönyvekkel tehát már el vannak látva, arra hívja föl az elöljáróság, hogy adókönyveiket az 1883. évi XLIV. t.-cikk 36. szakaszában foglalt rendelkezéshez képest, az ez évi adóelőírásokkal leendő kiegészítés végett, az V. ker. adószámveteli osztálynál (Szalay-utca 8. szám) legkésőbb 1901. február hónap 15-ig mutassák be.

(*) **Övönök kérése.** A Kisdnevelők Országos Egyesülete a tanácsnóz ma az összes községi övönök nevében beadványt intézett, amelyben azt kéri, hogy a községi kisdnevelőkben minden héten szerdán és szombaton délután közegészségügyi szempontból szünet legyen. Közegészségügyi szempontból nem tartják egészségeseknek a kettős kisdnevelő-iskolákat és kívánatosnak tarták, hogy a kisdnevelők egysége és helyes vezetése érdekében a főváros az egy iskolában működő, törvényesen megválasztott övönök egymás közt való viszonyát szabályozza úgy, hogy az iskola

vezetésével bízzanak meg egy övönöt; egy iskolában ne legyen két megválasztott övönő és a kisdnevelőokra fölüljelő bizottság hatásköre csak a rendre tisztaságra és az övönő kötelességeinek pontos teljesítésére terjedjen ki s ne egyszersmind a nevelés pedagógiai részére is Kivánják, hogy az övönők az iskolában lakjanak és minden övönőnek egyformán ezer korona legyen az évi fizetése és négyszáz korona a lakáspénze.

(*) **A zugligeti végállomás.** A budapesti közúti vaspályatársaság a kereskedelemügyi miniszter felhívása következtében elkészítette a zugligeti végállomás áthelyezésére vonatkozó tervezetét. A miniszter a tervezet szabályszerű tárgyalás végett a fővárosnak beküldötte és egyttal felhívta a fővárost, hogy a tervek tárgyalása kapcsán a Vaskapuhoz vezető folyótálagos vonat kiépítése vagy elajtése iránt is határozzon. A kereskedelemügyi miniszter elrendelte a budapesti városi villamos vasut dunaparti vonalának *Petőfi-téri* és akadémiái állomásai között megépített összekötő vonal műtanrendről bejárását. A bejárat október 20-án, délelőtt kilenc órákor kezdik meg a váci-utcai új városház tanácstermében.

SZÍNHÁZ, ZENE.

* **Operaház.** Az *Operaházban* ma este *Tell Vilmos* került színre a régi szereposztással, új ember csak *Arnold* személyesítője volt. Kevés tenorista éneklő manapság ezt a rengetegnél nehezebb fekvésben írott szerepet eredetiben és a felső-kvint *Krózus* legyen, aki diadalmasan bírja. A mi apró hőstenoristánk: *Alberti* *Werner*, aki ma először énekelte olaszul ezt a szerepet, ezek közé a hangóriások közé tartozik. A teretben diadallal vágta ki a cist és a negyedik felvonás áriáját (az *allegro* elhagyásával, amelyet csak *Miercivinsky* énekel) — mint va ami rákötés mutatványt produkálta. Noha alakításából hiányzott a nemesség és *Arnold* jellemének eszményi fensőbbsege, — a közönség viharos tapsokkal ünnepele ezt a hatalmas organum és izléssel éneklő művészt. — Megjegyezzük, hogy ennek a dal-műnek a rendezése már-már botrányszamba megy. A tömegjelenetknél például ugyszólván minden a józan ész ellenére történik. Nem mintha különösen fontos volna, de az egész dalmű rendezésére jellemző, hogy egy sovány, szőke ballerina mint svájci paraszt menyasszony, hipermodern frizurában és ékszerekkel megrakodva jöhetett ki a színpadra. — *Benkő* karmesternek, aki a nyitányt könyv nélkül dirigálta, a mai est közönsége méltán tapsolt sokat. (—ly.)

** **A Vigszínház újdonsága.** A *farkas* (La lupa) című olasz színmű lesz a *Vigszínház* legközelebbi újdonsága. Az Olaszországban nagy sikert aratott darabból serényen folynak a próbák *Ditrói* Mór igazgató személyes vezetése mellett. A *farkassal* egyidejűleg folynak a *kis mama* előkészületei is.

** **Ujházi Blaha Lujzához.** *Ujházi*, a *Nemzeti Színház* kitűnő művésze, aki népszínmű-partnere volt valamikor a „nemzet csalóagnyá”-nak, a *Népszínház* huszontéves jubileuma ötletéből, az alábbi levelet intézte *Blaha Lujzához*:

Tisztelt barátném, *Blaháné!* „*Finum Rózi!*” Ma reggel meglátva a *Népszínház* falán az ünnepi díszet, mely annak 25 éves fönnállását hirdeti, megdöbbant a szívem: hiszen a magyar művészet egyik templomát ünnepeli ma az ország fővárosa! Megvallom, egy kis melankóliát is éreztem, hiszen én voltam a mai ünnepelő szerepednek és páratlan dicsőségednek első tanúja, és ha szabad azt mondanom, serény osztályosa is.

Határtalan vágyat éreztem az én első *Finum Rózi*mmal, mint az első *Gonosz Pistája* jellőpén. Nem is tudom, hogy miért nem hívták meg, hiszen én több ízben játsztam a *Népszínház* deszkáin és már-már tagja is lettem, és nem rajtam mult, hogy nem vagyok az.

Kedves barátném! Ne csodálkozzék, hogy Hozzád intézem e sorokat, de mivel a *Népszínház* jubiláni nekem is van némi jogosultságom, tehát ünneplem a *Népszínházat*: *Blahánéban!* Mert az én szememben a *Népszínház* fogalma: *Blaháné!* A Te páratlan, igazi magyar művészetet ragyogó fényt áraszt a mai ünnepélyre! Büszkén tekintem minden magyar a *Népszínművészet* templomának egyetlen választott papnőjére: *Blahánára!*

Még egyszer üdvözlöm a *Népszínházat* — *Bened*, nagy művésznő! Isten tartson meg sokáig a magyar művészetnek.

Budapest, október 15.

Ujházi

(Gonosz Pista.)

** **A Magyar Színház bemutatója.** *Leocoe* operettjéből, az *Angot asszony leányából*, amelynek bemutatója, mint már megirtuk, e hónap 23-ikán lesz, az utolsó próbák folynak a *Magyar Színház*nál. A bemutatott különös érdekességgel rubázza fel az, hogy *Clairette* szerepében mutatkozik be *Szozer* *Ilona*, akit a *Magyar Színház* igazgatósága, tudvalevőleg, első operett-primadonnának szerződötett. *Szozer* *kisasszony*

Clairettenek amugy is fényes énekszerepét még egy staccato-pólkával töltötte meg, melyet a második felvonásban fog előadni. Angot asszony leánya bemutatója, az ideai première-bérelt második előadása lesz. Erre az előadásra jegyek már most válthatók ugy a színház jegypénztárában, mint Bárd Ferenc és testvére jegyirodáiban.

**** A Vigszínház eredeti darabja. Tartalékos fény** a címe Guthi Soma és Rákosi Viktor új háromfelvonásos bohózatának, amelyet a Vigszínház elfogadott előadásra. A bohózat, mely november hónap első felében kerül színre, a Vigszínház első eredeti ujdonsága lesz.

**** Petőfi-est az Uránában.** Érdekes estéje lesz nemcsak az Uránia tudományos színházának, amely az új igazgató, Vierter Ferenc vezetése alatt újra feljendült. Petőfi-estét rendez október 22-én a tudományos színház, amely az új régime alatt terve vette a hazafias esték rendezését. Tordai Grail Erzsé, az Európa-szerte ismert kitűnő recitátornő, — akinek nagy érdeme van abban, hogy a külföld a magyar költőket, különösen Petőfit megismerte, — hódol ezuttal is Petőfi emlékének. Ismertetni fogja a nagy költő életét, költészetét, intimitásokat fog elmondani Petőfi életéből, szóval olyan érdekes előadásra van kitéve a tudományos színház közönségének, amelyet eddig nélkülözött. Dicséretreméltó az új igazgató hazafias törekvése s hiszszük, hogy a közönség is, — amelynek legmagasabb rétegei is melegen érdeklődnek a Petőfi-est iránt, — méltányolni fogja a hazafias igyekezetet.

**** Wagner Rikhard levele.** Újra és újra rákádának Wagner Rikhard, a német zene nagy reformátorának, egy-egy még ismeretlen levelére. Ilyen ismeretlen levelet adott közre a napokban egy krakói tanár. A levél Luzernben, 1866. április 11-ikén kelt s nagyon érdekes adatokat tartalmaz az akkori politikai viszonyokra s a német mesternek II. Lajos bajor királyhoz való baráti viszonyára vonatkozólag. A levél egyik része így szól:

Személyes helyzetem nem valami örvedetes volt eddig. Elhatározásomat, hogy véglegesen elhagyjam München-t, megindítja benne az a valóban megrázó mód, amellyel a király irántam való nagy szeretetének kifejezést adott s az az óhajata, hogy München-ben maradjak. Az íjeden amelyet a királynak ez a kifejezett óhajata a müncheni uraknak okozott, nagyon nagy lehetett. Pfordten miniszter ismét az élökre lovagolt s újra azzal lenyegte ezt a királyt, hogy beadja lemondását ha visszatérnék Münchenbe ami a mostani kényes időviszonyoknál fogva nagy szerencsétlenséget hozhatna Bajorországra.

Időközben olyan szerencsés voltam, hogy itt a Luzerni tó mellett egy nekem megfelelő házikót találtam, amelyet egy esztendőre ki is béreltem. Ez azzal biztat, hogy teremő kedvelő fogjak újra neki ítébeahagytó munkáimnak. A király, aki ezt megadta, nagyon elszomorodott és a legszebb, valóban lelkes módon arra kért, hogy fogadjam el vadászástélyai egyikét addig is, míg néhány hónap múlva újra elfoghatom müncheni otthonomat. Erzéseim tekintetében nagy küzdelembe került, hogy megmaradjak elhatározásom mellett s hogy ezt a feleséges ifjúnak tudára adjam. De mégis elhatározásom mellett maradtam.

A levél további része megint Németország akkori politikai viszonyaival foglalkozik s ezzel a nevezetes mondattal záródik:

Egy dolog mindinkább tisztán áll előttem: Németország újjászülésétével és virulásával áll és bukk az én művészetem ideálja!

Az érdekes levélről azt hiszik, hogy Bulowhoz, az utóbb híressé vált német államfőhöz van intézve. A levélben említett Pfordten, a német mester halálos ellensége, akkor Bajorország mindenható miniszterelnöke volt.

**** Coralie és Tsa. Valabregue és Hennequin** kacagató bohózata a Coralie és Tsa napról-napra telt házak előtt kerül színre a Vigszínházban. A közönség e rendkívüli érdeklődésére való tekintettel az igazgató-ság egyelőre állandóan műsoron tartja a darabot.

**** San-Toy — Miss Halton.** Egy bécsi újság arról ad hírt, hogy Miss Halton, a náunk is ismert angol szubrett, szerzte meg a San-Toy operett előadási jogát egész Ausztriára és Németországra.

**** Egy színes nyelv nélkül.** Orosz lapokban olvassuk a következő hihetetlen históriát: A moszkvai színészvilágnak van egy nevezetessége, amely páratlanul áll az egész világon. A nevezetesség Paradies György, egykori színigazgató, akinek kivágták a nyelvét és most nyelv nélkül készül egy érdekes szerep kreálására. A megnyelvetlenített színész értelmesen beszél és szépen énekel. Az impresszárija a pótnyelvből meg akar gazdagodni és világkörűli utra indul Paradies-szal, akinek számára már egy külön darabot is irattó . . .

**** Vidéki színészet.** Makó Lajos jól szervezett társulata az idén teljesen kielégíti a temesvári közönség igényeit, amit az bizonyít a legjobban, hogy naponként telt házak előtt folynak az előadások. Legutóbban a Cigánybáró előadására töltötte meg a színházat zsúfolással a közönség, mely Sugár Arankát, ki Salfit a budai szinkörben is nagy sikerrel játszotta,

valósággal ünnepelte. Mellette Mihályi aratott nagy sikert mint Barinkay. Nagyon tetszett még Kreiner, Szende Anna és Havasi Szidi.

**** Sada Yacco** és a párisi kiállítás japán kolóniájának bájós Gésáiról felvett érdekes képek naponta nagy közönséget vonzanak az Uránában. Vasárnap három előadás is volt a Kerepesi-úti tudományos színházban s a zsúfolással telt nézőtérben elragadtatással adóztak a szép látványosságoknak. Chinát, az Uránia legutóbbi szenzációját, mint hírlék, vidéki körutra készült indítani az igazgató-ság hogy Magyarország jobb városaiban minél szélesebb körben ismertesse a távol Kelet ma legaktuálisabb részét.

**** Hangverseny a Telefon Hírmondóban.** Házi hangversenyt rendez ma este előzetőknek szórakoztatására a Telefon Hírmondó. A hangverseny, mely mint rendezés, fél 9 órakor veszi kezdetét, K. Gerő Lina asszonyon, a Nemzeti Színház művésznőjén kívül közreműködnek Dück Berta, Farkas József és König Renée urak, Grossi József, Mihályi Ferenc, Szabó Imre és Szöke Sándor úr. A hangverseny után 10 óráig az est folyamán érkezett újdonságokat és táviratokat olvastatja fel a szerkesztőség, azután pedig 11 óráig Zöldi Marci cigányjátéka lesz hallható az Emke kávéházban.

A Szigligeti-Színház napja.

— Intimitások a nagyváradi színházmegnyitásról. — Budapest, október 16.

Hajnali három óra tájban érkeztem meg a köröspart metropolisba. Az eső zuhogott, ahogy egy október közepi éjszakához csak illik s mint három áthatott tuzok ültünk egy kényelmes, négyülékes landauerben: én, egy hozzám hasonlóan áthatott kollegám, és Somogyi nagyváradi színigazgató, aki a „város nevében” meghítt bennünket a vasutnál a kocsijába.

Az eső, mint mondom, zuhogott, mindazonáltal kidugtam a fejemet a kocsi ablakán, amint a kocsi az új Szigligeti-Színház homlokzata előtt elbaktatott.

Kerestem rajta a Szigligeti Edet szobrát. Nem találtam.

Visszahuztam a fejemet az esőből és vigasztalgtattam magamat:

— Se baj, no! Éjszaka van, sötét is van, nem csoda hát, ha Nagyvárad nevezetes drámáiról fiát nem találom meg a közszobrok közt. Majd megtalálom reggel, nappali világosság mellett, ha külön vizitellek nála.

Mihelyest felkeltem, a legelső dolgom volt, hogy kimentem a színház előbe és újra kerestem a kö-Szigligeti-t. De hát ekkor sem találtam. Minthogy pedig köszobrok tudvalevőleg nem szoktak maguktól lesétálni a színházak épüeteiről, — legalább a megnyitás napján nem, — alig tehetek fel egyebet mint azt, hogy a nagyváradi kőfaragó-legény, aki kikalkimpálta a Szigligeti Színház homlokzat-oldalán lévő közszobrokat, csupa szórakozottságból, megelégedezett a szegény drámáiról; vagy pedig azt gondolhatta magában:

— Minek fázkódjék itt egész télen a színház előtt fagyban, hóban? . . . Elég, ha odaáragtam a nevé a színház tetéjére!

Kétfélel, a széles lépcsőzet két oldalán ott találtam azonban két hatalmas asszonyszemélyt, két kömüszát guggoló helyhezetben. Az egyik nagyon szomorú képet vág és egy nyitott bieskát szorongat a kezében, amiből azt következtetem, hogy ez a tragédia gyilkos Istennője. A másik ellenben mosolygott, de mind a két kezével egy rengeteg husángot szorongat olyatén módon, mint mikor valaki azt mondja:

— Ide ne gyere, mert rögtön leütlek!

Mindazonáltal felteszem a tiszteit kö-némberről, hogy ez a szándéka nem komoly s a mosolygó arcáról következtetve, azt tartom, hogy Melpomene asszonysága, a vig Muza.

A két hölgy azonban, eltekintve gyilkos szándékaiktól, még egyben hasonlít egymásra: abban, hogy félmeztelenre vannak vetkőztetve. Hát azért nem orrolak rájuk; először, mert a Muza nál több, mint kétezeréves görög divat a meztelenség, másodsor meg azért, mert — azért! (Soha se szállok porbe a saját szememmel: ha valami jól esik neki, hát csak hadd essék!)

Hanem a kőfaragó-legényre már komolyan megnézhettem.

— Ha ez a két vékonybőrű, meztelen isten-asszonyság is fázlódhatik fagyban-hóban, egész télen, Szigligeti sem kapott volna náthát, ha odafaragják valahova a közelükbe! Ó rá még téli köpenyget is lehetett volna adni! . . .

Ezegény Szigligetinek különben is „peches” napja volt tegnap Nagyváradon. Minthogy éppen már megnyitották a színházat, Prologust is szavaltak róla és a nagyváradi színigazgató, Somogyi, úgy gondolta hogy a Prologus után a szinpadon, valamit le allegorikus néma képet fog odállítani, ennek a közepére pedig Szigligeti Edének az arképét.

Létatott, juttatott is jobbra-balra, csak hogy az egész városban nem volt található egyetlenegy Szigligeti-arcékn.

Déltájban végre rátalált, nem az arcképre, hanem a Szigligeti-Társaságnak a főtükéjára.

— Kedves uram, — mondta neki — egy Szigligeti-arcoké kellene.

— Nincs.

— Hogyan?! Önöknek sincs?!

— Ugy van! Nekünk sincs!

(Két peronyi szünet.)

— Hanem egy tanácsot adhatok önnek igazgató ur.

— Adjon, adjon, az isten áldja meg.

— A megyei levéltárban talán lesz . . . Forduljon oda kérvénnyel!

Nem tudom, Somogyi igazgató megfogadta-e a tanácsot, de ha megfogadta, akkor a kérvényét nem igen intézhették el estig, mert miután Paulayné-Adorján Berta olyan szépen eszavaltta a Prologust, legördült a függöny minden tableau nélkül. Valóbszerű azonban, hogy az igazgató beadta a billogos kérvényt, sürgősen el is intézték, de kistilt, hogy még a megyei levéltárban sem volt semmiéle Szigligeti-arcoké! . . .

Egyáltalában nagyon kevés szó esett tegnap a nagyváradi ünnep alatt Szigligeti Ederől. A diszközgyitelen az egyik ünnepi szónok elmondta töviről-hegyére a színház építésének félszázados, bonyodalmas történetét, a másik ünnepi szónok pedig, aki a színház kulturális és irodalmi jelentőségét fejtegette, beszélt Ibsenről, Björnsonról Hauptmannról, Sudermannról, Mölleréről és Rostandról, de Szigligetiről megelégedkezett, a mi azt bizonyítja, hogy a köröspart metropolisban nemcsak a kőfaragó legények jeledékények . . .

Ha már illetően módon kellemetlenkedem, hát csak elmondom azt is, hogy a tegnapi nagyváradi kulturális nemzeti ünnepen két kis német díktó is elhangzott.

Az egyik a záróköletétel ünnepéről, a másik este a disztrakomán. A záróköletételnél Helmer ur, a színházépítő cég egyik tagja, telemet az aranykalapácsot és ráutve a márványlapra, germán szellemességgel így szólt:

— Gott schütze dieses Haus vor Gespenster-Lehre! (Isten óvja ezt a házat az üresség kísértetei elől.)

Es ez volt az utolsó szó a Szigligeti-Színház zárókö-ünnepéről.

De nem az utolsó német szó. Mert este a disztrakomán egy ékes német teiközöntöt mondat Helmer urra. A kis csapat budapesti és nagyváradi usgírő, valahol az asztal végén gunyolódni kezdett. Ez meg rossz vért szült az asztalión, ahol egy „decentra” izált nagyság” ült: gró: Festetich Andor, a vidéki színészet fő-főfelügyelője.

Igy aztán egy kis feszültség támadt a disztrakomán az asztalvég és az asztal közt aminek az lett a vége, hogy egy szokásos teiközöntő elmaradt.

Ezzel szemben csak a kollegáim vesztettek. En nem. En t. i. egy aranszőke, kis színész nő mellett ültem akinek szép fekete szemei voltak s akinek két gödrücskéje támad az arcában, valahányszor csak mosolyog. Ez a kis angyal a lakoma vége felé fel-emelte a kis pezsgős poharát s miután előbb óvatosan körülnézett s megbizonyosodott felőle, hogy senki se hallja, a fülemben hajóit és belesugta ezt a kis felkőszöntő:

— Eljen a sajtó!

Elmondtam a kollegáknak s ezek ünnepies esküt tettek rá, hogy meg fogják neki hálálni a legelső budapesti vendég szerepésénél.

Alighanem ezért is tősztozott a kis angyal . . .

(M — s.)

MŰVÉSZET.

□ **Műtermeiből.** A vidékről visszatértek a művészek téli szállásukba: a műtermeikbe s nagyban készülődnek a téli tárlatra. Gazdag és szép kiállításra van kilátásunk, mert művészeink a nyár folyamán ugyancsak szorgalmasan dolgoztak. A legszorgalmasabbak közül való Kernstock Károly, akinek tehetsége napról-napra láthatólag fejlődik. Nem kevesebb mint 4 nagy vásznat és 3 kisebb arkepét fog kiállítani. Bizonyára nagy érdeklődéssel fogadja majd a közönség Kecskes János és felesége című plein-air képét, amely egy dömősi paraszt-gazdát és feleségét ábrázolja, amint vasárnapi ünnepelőben a kertjükben pihennek. Egy másik képe szerelmi idill. Zöld iüben ölelkezik egy paraszt-pár. Mind a két kép erősen napstűtő. A harmadik vásznon is falusi kép: diószedés. Nagyon szép a művészeknek szabadban festett önarcképe, amely kevés eszközzel nagy bravórral van megfestve. Kiállításra kerülnek még Diner-Dénes Józseiné és Pichler Győző arcképei.

Gergely Imre nagyobb kompozíción dolgozik: római asszonyok mulatozása az átriumban. Kétséges,

vajjon a művész ezzel a festményével, amely igen szépen megkezdte, elkészül-e november 15-ig, amidőn a kiállításra szánt képek beküldési határideje lejár. Gergely egyébként sikerült nyírfás tájképet is festett a nyáron.

□ **Vilmos császár képvásárlása.** Borocorealeben, Nápoly mellett, nemrég rendkívül értékes leletre bukkantak egy régi római ház kiásása közben. A ház falait ritka jó karban levő természetesen díszítik, amelyeknek nagy a műbecsük. A képek tulajdonosa, egy *Trisco* nevű gazda fölajánlotta megvételre Vilmos császárnak ezt a műkincsét, s a császár két millió 300,000 márkát hajlandó értük adni. Amde az ily becses műemlékek kiüldőre való kivételét tiltja a Paeca-törvény. Vilmos császárnak azonban annyira tetszenek a képek, hogy sajátkezű levélben megkérte III. Viktor Emánuel olasz királyt: járjon kezére, támogassa a vásárlást. Most már valószínű, hogy az értékes művek a *lex Paeca* ellenére is Berlinbe vándorolnak.

Walter Crane felolvasása.

Budapest, október 16.

A Lipótvárosi Kaszinó téli estélyeinek sorozatát azáltal nyitotta meg, hogy előkelő meghívott vendégeinek bemutatja *Walter Crane*-t, aki azután a felolvasó asztalhoz ült és beszélt a rajz művészetének legfontosabb kérdéseiről. Látni való, hogy a kaszinó nagy stílusban készült a szezonra s jól tudja a hozzánk vetődő hírességeket estélyeinek népszerűsítésére felhasználni. *Walter Crane* ugyancsak hivatott tanítóester, bár nem elsőrendű szónok. A művész csak angolul tud, előadása tehát nagyon is zártkörű közönségnek szólt; a kaszinó igazgatója azonban segítette a nyelvavaron s magyart fordításban osztotta szét az előadás szövegét.

Az estélynek nagy és díszes közönsége volt, melynek sorában ott láttuk: *Wlassics Gyula* vallás-és közoktatásügyi miniszter nevével, *Hegedűs Sándor* kereskedelmi miniszter és nejét, *Berzeviczy Albert*-et, *Emmer Kornél* nevével és leányával, *Jászai Mari*-t, *Blaha Lujzát*, *Márkus Emiliát*, *Györy Ilonát*, *Bartolucci Viktoriát*, *Szalay Imrét* nevével és leányával, *Radics Jenő* nevével, *Kiss Józsefet*, *Bruck Lajost* és nejét, *Lánczy Gyula* egyetemi tanárt, *Basch Gyulát* és nejét, *Vajda Zsigmondot* és nejét, *Popper Dávidot* és nejét, *Benczur Gyulát* és nejét és az író és művészvilág számos tagját.

Pontban kilenckor dr. *Keszler József* a felolvasó asztalhoz ült és elmés conferenciában bemutatta a nagynevű angol művészt a kaszinóba gyülekezett közönségnek. A kitünő causeur előadását zajos tapsal fogadták. Arra azután *Walter Crane*-nak adta át a szót. A megjelenésében is érdekes művész pompás, tartalmas elmetuttatásban mutatta be a rajz és annak főeleme: a vonal jelentőségét, belső életét, különleges nyelvét. Amit a vonal jelentőségéről és változatról mondott, azt egy tucat jól sikerült vetített képpel illusztrálta *Wittmann* tanár, úgy hogy a hallgatók kerek képen szemlélhették az előadás legkövetlenebb illusztrációját.

A nagy művész körülbelül a következőket mondta:

„Egy tűzből kivett bot megégett vége lehetett az első kisegítő eszköz, az ő ember első stílusa, amelylyel benyomkodta az agyagot, vagy egy kovács, amelylyel bevészt a kőbe vagy a csontba. S a mikor a pont használatát már fölfedezték, akkor természetesen következett a vonal alakítása, azután pedig bizonyos jelzéseket fedeztek föl, melyekről bizánsi mondhatni, hogy kezdetleges szótjai voltak a vonal nyelvének, amely azóta oly szövevényes lett és oly sok különböző formában fejlődött tovább.

A vonalnak e nyelvét három főosztályra vagy ágra oszthatjuk: I. Szimbolikus vonal. II. Dekoratív és konstruktív vonal. III. Tisztán grafikus és hangulati kifejezés.

Az első osztály kezdetleges szimbolikus jeleket foglal magában, képes-írást, hieroglifákat — a rajzolásnak egy egészen formális, absztrakt fajtát, mely végre az írott nyelv írásjelévé, betűvé merevedik és az abo-t szolgáltatja nekünk.

A természet és erői és csodái voltak természetesen azok a dolgok, melyek megragadták az ő ember képzelő tehetőségét és a legelső vonalas jelképek, amelyek nagyrészt a legtávolabbi fenn is maradtak, affélék voltak, mint a kör a nap jelzésére, a sarló a hold helyett, a víz cik-cakos jele, a naptárainkban ma is használatos másképpel együtt, mint például a kos, a bika jegye. A tízlet olyanformán fejezték ki, mint a vizet, de élesebb és szabálytalanabb cik-cakos vonalakkal.

Az ilyen szimbolikus eleinte mint az erdei vad és a jó szerencse jegyei, képei voltak használatosak, azután egész sorozatokban ismétlődve egyszerű ékítmények váltak. Így látjuk, hogy a napjelző körök, egymás mellé helyezve, szegélyül szolgálták a kezdetleges építészeti és cserépedénydíszítésben. A víznek szimbolikus cik-cakos vonala szintén díszíti a korszak szővét és nyakát, még úgy is, hogy a cik-cakos vonal élei legelőbolydódnak, amint látható a régi magyar cserépedényeken is, az önképzőművészeti Múzeumában.

Ezekben az alakokban egyszersmind fölfedezük

az összes dekoratív minták eredetét és ősi vonal-as családját, amely mernök mondani, alig volt több mint a kör, a négyzet és talán az ovális alak. De ismételt összetétel útján a szimbolikus jelekből minták lettek, s a szimbolikusokat a díszítő egy használták és használják ma is, hogy eredeti jelentésük eszökbé se jut. Második osztály a vonalaknak a dekoratív és konstruktív vonal. Az ornamentika történetében lépten-nyomon találkozzunk ezzel a törekvéssel, hogy t. i. marandóbb anyagban utánozzák, megörökítik azokat a motívumokat, melyek voltaképp a kezdetleges konstrukció részei voltak, vagy eredetileg más anyagból készültek. Így annak példájára, hogy a klasszikus építészlet eredeti fa-szerkezetének némely jellemző részlete miként jelenik meg később kőben vagy márványban, ott vannak a görög templom triglyphjei, melyek az ősi eredeti alakban, a fa-szerkezetben előfordult keresztgerendáknak kiálló végeit ábrázolják.

Vannak a rajzvonalknak más fontos strukturális rendszerei is, melyek ismeretesek és állandóan elő fordulnak, sőt mondhatni, hogy bizonyos esetekben a tervrajz nélkülözhetetlen elemei.

Ezek közül a legfontosabbak egyike a kisu-gázró vonalrendszer. Egészen természetes alapon keletkezett és fejlődésében végig követhető a kagyló héjának szétágazó bordaívaitól kezdve a gotikus stíl csúcsos boltozatáig. De ez az élv uralkodik a fák növekedésében is, a falevelek, virágszirmok szerkezetében és az emberi test izomrostjaiban. S talán tetőpontját abban a szerkezetben éri el, melyet a madarak szárnya mutat, egyesítvén magában a legkisebb súlyt a legnagyobb erővel. És meg van a női legyező gyöngéd bordasugarában is.

A vonalnak a rajzban még más szerepe is van, mikor az alakot időmítája annak irányt vagy határt szab, bár ő maga láthatatlan is lehet.

A történeti ékítmények tipikus formái, mint a perzsa sugárvirág, az indiai palmetta és az arab falevel magukban véve is szép alakok, s egyszersmind becsesek díszítésekben alkalmazva. De ezek és a hasonló ékítmény-formák a virág-motívumok irányításában is használhatók. Valóban, a díszítőműveltség virágrajznak szűksége is van ilyen határcélzó korlátára, s ezzel találkoznak is minden díszítő ösztönnel megáldott nép munkáiban. Ilyen észönrre vall például, a hagyományos tipikus magyar virágminták: a félékőr vagy az ovális kőr tele, a mint befoglalja a virágalakokat — himzésen, festett díszítményen, fayence-on, s minden fajta felületi rajzon, a mi csak szemembe illik.

Az ovális kör ismét és a tipikus alak, mely igen sok, különösen állati formának az alapja. Ezek az állati formák azonban kifejtethetők vagy kifejezhetők nagyon egyszerű szegletes vonal-rendszer segítségével is, a mit annyira megámultam a magyar nép néhány igen kedves keresztöltésű himzésen és mintázott fehérneműn.

Az eszmétársítás törvényénél fogva bizonyos ideák elváratlanul fűződnek bizonyos jellegű és irányu vonalokhoz. Az egyenes vagy vízszintes vonal például mindig fölkelte a pihenés, béke, állandóság gondolatát. S ez még növekedhetik, ha a vízszintesre függőleges vonalakat teszünk, — oszlopokat az épületbe, fákat egy tájképbe. Egyébként, mihelyt görbe vonalakat alkalmazunk, azonnal iőtámad a mozgás gondolata, gyöngéd vagy erőszakos mozgás gondolata, a vonal görbületének kisebb, vagy nagyobb mélysége szerint. A kanyargós, a kigyózdó, vagy hullámos vonal, tényleg nemcsak kifejezi a mozgás ideáját, hanem valósággal mértéke is a mozgásnak, mely ugyszólván leírja a vonalat, amint ez látható, ha meggyújtjuk azt a vonalat, melyet az után a fal mellett elhaladó embernek a feje leír. A kigyózdó vagy esigavonal szintén mértéke a táncmozgásnak és e mozgás, miatt a táncos mozdulatait figyeljük, össze van kötve lelkünkben a szépség és kellem magasztos ideáival.

A kaszinó előkelő közönsége jól kiérdemelt éljenzéssel és tapsal fogadta a nagy angol művész előadását. Azután a közönség az étterembe vonult, ahol a vendégszerető kaszinó teát és hideg buffet szolgáltatott fel. Egyszerre megcsendült a zongorateremben *Blaha Lujza* ragyogó lényességű hangja. A megjelent művészek *Walter Crane* tiszteletére ritka szép hangszert improvizáltak. *Blaha Lujza* elsönte egyedül, ma'd *Takács Mihály*val kettőben énekeltek a szebbnél-szebb magyar nótákat *Lányi Géza* művészi cimbalomjátéka mellett. Azután *Ney Dávid* gyönyörködtette a vendégszerető remek énekével. Utóljára pedig általános óhajra *Alberti Werner* halálra tüneményes tenorját. Két olasz dallal viharos tapsokat aratott.

A hangverseny után a közönség szétoszlott a kaszinó díszes termeibe és csak késő éjjelkor fejeződött be az élvezetekben bővelkedő estély.

SPORT.

.. A nemzetközi birkovettség melyben a budapesti nagy díjért küzdenek, holnap bevégeződik. Ekkor dől el a legfontosabb mérkőzés, a küzdelem a világ bajnokáért. *Hackenschmidt* és *Kara Ahmed*, ez ma a jelző. A török óriás lesz-e a győzelem, vagy az orosz hercules nagy ereje győzedelmeskedik: ez a kérdés foglalkoztat ma ezeket. Aki tanuja akar lenni a gyönyörű játéknak, annak sietni kell, hogy helyet biztosítson magának mert a tágas cirкусz telet sem lesz képes befogadni az érdeklődőket, akik jelen akarnak lenni az óriások harcánál és az ünneplés díj-kiosztásnál.

.. **Bécsi lövészenyek.** Nagy érdeklődés közt kezdődött meg ma a *Freudenauban* az októberi meeting. Mindjárt az első napnak két nagyobb eseménye

volt: a Tokió-verseny és a Királyné handikap; az előbbi *Catcher* és *Culture* nyerték meg holtversenyben, a Királyné handikapban pedig igen nagy stílusban győzött *Kara*, *Jim Morgan* alatt. A versenyek általában reális eredménnyel folytak le, teljesen hiven a papírforgalomhoz. Részletes jelentésünk az eredményekről a következők:

I. **Gátverseny handikap.** Díj 1800 korona. Távság 2400 méter. *Michelstetter F. Ceclioe* (Slinn) első, ugyancsak *Mabolnapja* (*Buckenham*) második, *Silberer V. p. p. e. j.* (*Wheeler*) harmadik, azután *Diomed*, *Maltesser*, *Balek*, *Pimasz*, *De Lujo*. — Ítélet: Igen könnyen 1/2 hosszal nyerve, 1/3 hosszal harmadik. Totalizátor: 10 : 22. Helyrefogadások: I. 50 : 62, II. 50 : 111, III. 50 : 55.

II. **Kétéves nyeretlenség versenye.** Távság 1600 méter. Díj 2000 korona. *Báró Springer Gusztáv Magasanja* (Hyams) első, *Schindler L. Nijája* (*Bulford S.*) második, *Dréher A. Gutgenuja* (*Morgan*) harmadik, azután *Philit*, *Fatura*, *Marc Aurél*. Ítélet: 1 hosszal biztosan nyerve, 6 hosszal harmadik. Totalizátor: 10 : 30. Helyrefogadások: I. 50 : 83, II. 50 : 151.

III. **Királyné-handikap.** Távság 1000 méter. Díj 5000 korona. *Péchy A. Kerája* (*Morgan*) első, *Jov. Wiener-Welten* *Idicrije* (*Prudames*) második, *gróf Festetich T. Berceuse* (*Clemunus*) harmadik, *Blaskovich Elemér Charmantja* (*Black*) negyedik, azután *Polonius*, *Sarkantyú*, *Feodora*, *Malice*, *Hardy*, *Ilusion*, *Allerwell fidel*, *Dogma*, *Leucia*. Ítélet: Igen könnyen 3 hosszal nyerve, nyakhosszal harmadik. Totalizátor: 10 : 52. Helyrefogadások: I. 50 : 111, II. 50 : 243, III. 50 : 140.

IV. **Tokio-verseny.** Díj 5000 korona, távság 2000 méter. *Gróf Henckel A. Catcherje* (*Adams*), és *br. Springer G. Cultureja* (*Hyams*) holtversenyben első, *gróf Festetich T. Diadalya* (*Park*) harmadik. Azután *Testőr Boidog*. Ítélet: Holtverseny, 1 hosszal 3-ik. Totalizátor: 10 : 17. (*Catcher*), 10 : 31 (*Culture*). Helyrefogadások: I. 50 : 96, II. 50 : 120.

V. **Kétévesek oladóversenye.** Díj 2000 korona, távság 1000 méter. *Báró Harkányi J. Allotriája* (*Wilton*) első, *Péchy A. Hangyája* (*Southey*) második, *gróf Trautmandorf L. Praterstjerne* (*Herbert*) harmadik. Azután *Hippocrates*, *Maida*, *Beaufils*, *Ify*. Ítélet: Félhosszal nyerve, 4 hosszal harmadik. Totalizátor: 10 : 34. Helyrefogadások: I. 50 : 73, II. 50 : 82, III. 50 : 179. A győzést 6300 koronáért visszavásárolták.

VI. **Háromévesek akadályversenye.** Díj 3000 korona. Távság 3200 méter. *David E. The black Princeje* (*Morton*) első, *Herceg Auersperg F. Snadája* (*Williamus*) második, *Strzygoszky Cyranoja* (*Rosak*) harmadik. Ítélet: Küzdelem után három hosszal első. *Cyrano* kitört és feltartott. Totalizátor: 10 : 40.

VII. **Kétévesek handikapje.** Díj 2000 korona. Távság 1000 méter. *Springer G. Hargagonja* (*Morgan*) első. *Trautmandorf Tokaja* (*Prudames*) második, *Bathány E. Perece* (*Huxtable*) harmadik. Azután *Florence*, *Csillag*, *Parole*, *Marie Diamond*, *Lunalillo*, *Philosoph*, *Motor*. Ítélet: Igen könnyen négy hosszal első, három hosszal harmadik. Totalizátor: 10 : 43. Helyrefogadások: I. 50 : 85, II. 50 : 200, III. 50 : 135.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A dábasai bál.** Dabason ugyanis bál volt. Nagyon szép és nagyon sikerült bál. A *Lajosmizse és Vidke* hatalmas cikkben ismertette a mulatság részleteit s kerekén kijelentette, hogy a bál sikerült. *Ganz Mór* alsó-dábasai kereskedő a cikkkel ellentétben azt fejtette az újságban, hogy a bál abszolút nem sikerült. Nem sikerült pedig azért, mert a rendezőség tapintatlan volt. Ezt különben — ugymond *Ganz* ur, nem szabad rossz néven venni az ifjúságtól, mely még peyhedő állu.

Schwarzkopf Béla ezt a kitétel sértőnek találta magára és rendező-társaira nézve és sajtópört indított *Ganz* ur ellen.

A budapesti büntető törvényszék ma tárgyalta ezt a pört *Zsivay Leó* elnöklésével s buzzgón kutatta, hogy *Schwarzkopf* ur mit talált sértőnek a cikkben.

— A peyhedő állu — jelzőt.

— No — mondta az elnök, ez ugyan nem bók, de nem is sértés.

Ilyenformán a törvényszék föl is mentette a vádlottat.

§§ **Gyilkos cseléd.** Ismeretes *Kotasz Zsófia* cselédleány büntőgyét aki vadállati kegyetlenséggel ülte meg gazdasszonyát, *Benker* Lipótnét, egy nyomorék, pupa öregasszonyt. Korán reggel a cseléd avval költötte föl az egyik szobaurat, *Pöltzer* Samut, hogy nem találja a gazdasszonyát. A szobaur legott fölkel s kutatni kezdte az öreg asszonyt. Az egyik szoba küszöbén megtalálták holtan. A vizsgálat során a *gyanú Kotasz* Zsófia irányult, aki csakhamar megvallotta, hogy ő tette el láb alól az öreg asszonyt. A budapesti törvényszék mint esküdtbírósként a gonosz cselédet rablással párosult szándékos emberölés büntetőért ítéltéi évi fegyűzzel sújtotta. A *Kuria Janessko* István bíró előadásában ma foglalkozott a benyújtott semmisségi panaszokkal s dr. *Katona Béla* koronauigyezhelyettes indítványa és dr. *Darvai Fülöp* védelme után elutasította.

§§ **Vitás provizó.** Még 1896-ban *gróf Károlyi Lajos* meg akarta vásárolni *gróf Pallavicini* Alfonz surányi birtokát. A vétel körül az alkudozási tárgyalásokat *Pázmándy Dénes* vezette. A vétel 1900. januárban jött létre, amikor a surányi birtok egy millió kétszázötven koronáért *gróf Károlyi* tulajdonába ment át, *Pázmándy* 25,000 korona közvetítési díjat kért és

ezért ögróf Pallavicini Alfonsot bepörölte. A bécsi törvényszék, ahol a per folyik, a budapesti VIII-X. kerületi írásbíróóságot kereste meg a tanuképp felhívott Károlyi István és Lajos grófok kihallgatása végett. A mára Csató bíró elé kifutott tanukihallgatáson gróf Károlyi Lajos jelent csak meg, mire a bíró ögróf Pallavicini Alfonz jogi képviselője dr. Gleichman Lajos kérelmére gróf Károlyi Istvánt november 12-re újból megidézte.

Fizetett tolvaj. Máthé József tejugykereskedőnek volt egy *Presko* Erzsébet nevű cselédje, aki rendszeres havi fizetésért még állandóan lopja is. A fizetett tolvaj valahogyan rá akadt gazdjának Wertheimsekre nyitására s ez időtől fogva rendszeresen dézsmálgatta azt. Apráukint mintegy négyszáz forintot lopott el, amíg rájötték őrjeimre. Lopás büntetéseivel vadolva állott ma a büntető törvényszék előtt *Presko* Erzsébet. A tárgyalás lefolyása után a bíróság dr. Gruber ügyész vád- és dr. Bódi Izor védelme után azonban csak a lopás vétségében mondotta ki bűnösnek s ezért négy havi fogságra ítélte. Ezt a büntetést is kitöltöttnek vette a bíróság.

Nyiltér.

Laboratoriumukat és irodánkat
1. évi október hó 10-én
Budapest, VII., Kerepesi-út 32.
alá helyeztük át.
Nyilvános vegyiskerületi állomás. Szabadalmi és műszaki iroda.
Dr. Szilasi és Bernauer,
hítes törvényszéki vegyészek és hítes szabadalmi ügyvivők.

(Az e rovat alatt közöltéknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Valparaiso, október 16. Az új kabinet következőképpen alakult meg: Elnök: *Albano Elias* Fernandez; külügy: *Salinas Manuel*; igazságügy: *Codécido Emilio Bello*; pénzügy: *Santelices Roman*; hadügy: *Perez-Ricardo-Patte*; ipar- és közmunkaügy: *Orrego Rafael*.

Az angol választások.

London, október 16. Az alsóházi választások be vannak fejezve. Csak az Orkney szigetektől nem érkezett még meg a jelentés a választások eredményéről. Megválasztottak 332 konzervatívot, 69 liberális unionistát, 186 liberális és munkásképviselet és 82 r nacionalistát. A kormánytöbbsége 132 szavazat.

Az amerikai elnökválasztás.

New York, október 16. Pártatlan szemlélők meg vannak róla győződve, hogy ha csak véletlen dolgok nem jönnek közbe, *Mac Kinley megválasztása bizonyos.* Ebben a hozzáértő emberek számításai megegyeznek azoknak a véleményével, akik az amerikai nép jellemre alapítják ítéletüket. Az eddig kétségesnek ismert államokból érkező jelentések arra vallanak, hogy a republikánus eszme terjedésével napról-napra növekszik *Mac Kinley* híveinek a száma.

A francia parlament egybehívása.

Páris, október 16. Az elnöki palotában ma minisztertanács volt, amelyen elhatározták, hogy a parlament november 6-ikán üljön össze.

Antisemita liga.

Páris, október 16. A rendőrség ma az antisemita ligának Chabrol-utcai házában házkutatást tartott; a lefoglalt iratok közt olyanok is vannak, melyekből azt lehet következtetni, hogy az antisemita liga újból megalakult, ami a törvénybe ütközik. Az antisemita ligához tartozó több egyénnél is tartottak házkutatást.

Szerb kölcsön.

Belgrád, október 16. Jó forrásból jelentik, hogy egy francia érdekesopornál nagyobb kölcsönt fog

fölvenni Belgrád városa csatornázási, vasutépítési s egyéb városi építkezések céljaira. A kölcsön állítólag 12 millió frank lesz.

Angolok és boerok.

Lourenço-Marquez, október 16: *Krüger* elnök esőtörtőkre tervezi a *Gelderman* németalföldi hadihajón való elutazását.

London, október 16. A *Standard* drasztikus intézkedéseket ajánl a dél-afrikai háború befejezésére. Azt ajánlja, hogy könnyőtelenül büntessenek minden lökelőt, akinél legyvert találnak. Ne féljen *Salisbury* energikus intézkedésektől, mert maguk a választók is ilyeneket követelnek.

Eloff, Krüger unokája és magántitkára, *Lourenço-Marquez*ben azt mondta a *Daily Telegraph* tudósítójának, hogy ha az angol kormány rá akarja bírni a burghereket, hogy birtokaikra visszamenjenek s jó alattvalók legyenek, úgy adjon mindegyik farmernek bizonyos számú ökröt és tehenet, ami lehetővé teszi nekik, hogy új egzisztenciát alapítsanak. Az angolok ezzel a nagylelkűséggel és kegyességgel lekenyereznek a boerokat.

Kroonstad, október 16. A *Legallais* ezredes parancsnoksága alatt álló hadoszlop tegnap ideérkezett. A hadoszlop keresztül-kasul járta a heilbroni, reitzi és frankforti kerületeket és sok harcot állott ki kisebb ellenséges csapatokkal. A hadoszlop a lovasított gyalogságból egy századost és kilenc legényt veszített, akik az ellenség fogságába estek. Kémek konstatálták, hogy Kroonstadban 1400 boer van.

Szigetvásár.

London, október 16. A Reuter-ügynökség jelenti Adenből: A szultán a Vörös tengerben, Kamarán-szigettől északra negyven mérföldnyire lévő Uroan-szigetet harminc évre bérbéradta Németországnak köszönőállomásként.

Berlin, október 16. Koppenhágából jelentik, hogy a washingtoni dán követ odaérkezett, hogy a dán nyugat-indiai szigetek eladása tekintetében tárgyaljon. Dánia hét millió frtot kíván, az Egyesült Államok azonban csak négy milliót ajánlottak fel. Az amerikaiak azt tervezik, hogy St.-Croix szigetén hadikikötőt építenek.

Rablóvilág Kisásztában.

Konstantinápoly, október 16. A porta ismét jegyzéket intézett az orosz nagykövetséghez, amelyben azt mondja, hogy azokat a tárgyakat és állatokat, amelyeket a kurdok elraboltak az erzerumi főkonzulátus vezetőjétől, ismét előkerítették. A helyi hatóságokat pedig szigorúan utasították, hogy a bűnösöket tartóztassák le és büntessék meg. A diarbekiri kerületben két kurd törzs között kemény konfliktus támadt, amelyből kiolyólag néhány muzulmán és keresztény halat elpusztítottak. A török csapatok azonban közbeléptek és helyreállították a rendet.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, október 16. (A *Budapesti Napló* tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 644.25. Magyar hitelrészvény 645.—. Angol-Osztrák bank 268.—. Bécsi bank-egyesület 457.—. Union bank 527.—. Länderbank 406.—. Osztrák-magyar államvasút részvény 641.—. Lombard 105.50. Elbavölgyi vasút 450.—. Eszaknyugati vasút részvény 444.—. Dohányrészvény 294.—. Rimamurányi vasút 502.—. Alphei bányarészvény 209.50. Májusi járadék 96.90. Magyar korona-járadék 60.50. Török sorsjegyek 103.50. Német birodalmi márka 118.13. Napoleon d'or 19.25.

Bécs, október 16. (A *Budapesti Napló* telefon-jelentése.) A határidőpiacon a forgalom kedvetlen s az irányzat lanya volt. New York ismét jelentékeny gyöngülést jelentett s a nyugat-európai piacokról is lanya árfolyamokról érkezett hír s ennek következtében eladási kedv volt a tulnyomó és ha az árfolyamok csak esekély vesztéséget szenvedtek, az abból ered, hogy az üzlet jelentéktelen a részvétel elenyésző volt. Buza tavaszra, amelyben 8.19—8.17 koronán létesült kötés, 4 fillért vesztett, míg a többi cikk csak 1—2 fillérral esett. Kötötték: Buza ősze 7.74—7.73, rozs ősze 7.56—7.55, tavaszra 7.83—7.84, tengeri szept.—okt.-re 6.91—6.90 koronán kelt. Jegyeztettek: Zab ősze 5.67—5.68, tavaszra 5.89—5.90, tengeri május—júniusra 5.36—5.37 koronán. Felmondottak 1500 mm. zabot. A készárúk piacán majdnem teljesen szünetelt az üzlet, mert mindenfelől tartózkodás volt észlelhető. Az irányzat nem változott, inkább lanya. Zárlatok: Buza ősze 7.71, tavaszra 8.19, rozs ősze 7.54, tavaszra 7.85—7.84, tengeri május—júniusra 5.37 koronán.

Berlin, október 16. A *Tägliche Rundschau* jelenti, hogy a kormány a kisiparosok és a közepesztály sürgetésének engedve, arra határozta magát, hogy a szénárak további emelkedése esetében a község kivételét egyelőre megtiltja.

Berlin, október 16. A negyven millió márkás 4%-os új hamburgi kölcsön prospektusát ma nyújtották be az itteni fizető állomáson.

London, október 16. A *Daily Chronicle*nak jelentik Washingtonból: Oroszország New Yorkban százezer font sterlinges új kölcsönt akar fölvenni. A legkiválóbb nemzetközi bankok egyike szindikátust igyekszik összehozni a kölcsön átvétele végett.

New York, október 16. A részvénypiac szilárdan indult, később lanya volt, majd ismét javult és szilárdan zárult. Részvényforgalom 598.000 darab. Külföldről megint 3 millió dollár értékű aranyat rendeltek meg behozatalra.

New York, október 16. (Terménytözsde.) (Zárlat.) *Gyapot:* New Yorkban helyben 10.1/16 (10.1/16). Nov.-re 9.12 (9.30). Januára 9.12 (9.17). New-Orleansban helyben 9.1/16 (9.1/16). — *Petróleum:* Stand white New Yorkban 7.45 (7.45). Stand white Philadelphiában 7.40 (7.40). Refined in Cases 8.75 (8.75). Credit Balances at Oil City 1.10 (1.10). — *Zsir:* Western steam 7.25 (7.30). Rohe és Brothers 7.65 (7.65). — *Tengeri* iránzata szilárd. Októberre 46.1/4 (46.1/4). Decemberre 42.1/8 (42.1/8). Májusra 41.1/4 (41.1/4). — *Buza* iránzata szilárd. Piros ősz helyben 79.1/4 (79.1/4). Októberre 77.1/2 (77.—). Decemberre 79.1/4 (79.1/4). Márc.-ra 83.— (82.1/4). Májusra 83.1/4 (82.7/8). Gabona szállítási díja Liverpoolba 8.1/4 (4.—). — *Kávé:* air Rio 7. sz. 8.1/8 (8.1/8). Okt.-re 7.05 (6.95). Decemberre 7.25 (7.15). — *Liszt:* Spring Whea. clears 2.75 (2.75). — *Cukor:* 4.1/4 (4.1/4). — *On:* 28.42 (28.45). — *Réz:* 16.7/8 (16.7/8). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, október 16. (Terménytözsde.) (Zárlat.) *Buza* iránzata szilárd. Októberre 73.1/8 (73.1/8), novemberre 74.1/8 (73.7/8). *Tengeri* iránzata szilárd. Okt.-re 41.1/4 (40.3/4). — *Zsir:* Okt.-re 0.—. (6.85). Novemberre 6.75 (6.85). — *Szalonna* short clear 7.35 (8.15). — *Sertészsík:* Októberre —. — (—). Decemberre —. — (—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Napirend.

Naplár: Szerda, október 17. — Római katolikus: Hedvig assz. — Protestáns: Hedvig. — Görög-orosz: (október 4.) Hierot. — Zsidó: Tisri 24. — Nap kél: 6 óra 7 percek. — Nyugszik: 4 óra 51 percek. — Hold kel: délelőtt. — Nyugszik: délután 2 óra 1 percek. — *A horvát miniszter* fogad a u. 4—5 óráig. — *A függetlenségi és 48-as párt* értekezése d. u. 3 órakor. — *A kir. magyar természetudományi társulat* egyetemes szakülése délután 5 órakor az egyetem első kémiái intézetében. — *Az orsz. közegészségi egyesület* felhívása délután 6 órakor az egyetem élettani intézetében (Esterházy-utca 5.). — *Honvéd föllelőrzési szemle* reggel 9 órakor a Ferenc József-laktanyában a 10, 11, és 12. gyalogezredhez tartozó legénység felett.

Közös hadseregbeli föllelőrzési szemle reggel 9 órakor a Mária Terézia-laktanyában az 6., 7., 8., 9., 10, és 11-ik gyalogezred legénysége felett. — *Nemzeti Múzeum.* Képtár és néprajzi osztály (Csillag-utca 15. sz.) nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődíj mellett tekinthetők meg. — *Országos Képtár* és a *Díver-képtár* az Akadémiában nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig.

Magyar kereskedelmi múzeum és *háziipar kiállítás.* a városligeti iparsarnokban délelőtt 9—2-ig. — *Iparművészeti múzeum* és *Walter Crane* kiállítása 9 órától 1-ig.

Teknológiai Iparmúzeum nyitva délelőtt 9 órától 2-ig és délután 3 órától 5-ig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 0—1 óráig.

Közlekedési múzeum a Városligetben, nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig.

Földtan Múzeum (Stefánia-ut 14.) nyitva délelőtt 10 órától 1 óráig. Belépődíj 1 korona.

Központi statisztikai hivatal könyvtára nyitva délelőtt 10 órától 1 óráig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—7-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—8-ig.

Múzeumi könyvtár nyitva d. e. 9—1-ig.

Iparművészeti múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 10—12 óráig és délután fel 7 órától fel 9 óráig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-út 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Tudakozó osztály és kereskedelmi szakkönyvtár VII. Kerepesi-út 22. sz. Hivatalos órák délelőtt 9—12 óráig és délután 3—5 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása, (a Kéti mintafár és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a háziipari kiállítás, melyben az üzletvezetésűg árusításokat is eszközöl) a városligeti iparsarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2 órától 4 óráig. A külföldi kirendeltség központi üzletvezetésűg (Magyar kereskedelmi részvényfőosztály) V., Váci-körút 32. szám alatt.

Szórakozó helyek.

New York-kávéházban minden este nagy katonazené.

Hanusz kávéház Király-utca sarkán, esteként ki a magy. kir. honvéd zenekar hangversenye.

Ehm János ettermelben Nemzeti Színház épület minden este Banda Marci és fia hangversenye.

Putzer György ettermelben Deák-tér, minden este Schreier hegedű-hangversenye.

Somossy Orfeum válogatott műsor.

Ferenczi kávéház. Csóka nemzeti zenekarának hangversenye.

Tátra kávéház Király-utca Tordajo női zenekarnak hangversenye.

Othón kávéház minden este 8 órakor Banda Marci veje Dajna Balogh Rudi hangversenye.

Hazám kávéház. Horváth Janosi jeles zenekarának hangversenye.

Erdélyi minta vendéglő. Dalszínház-utca, a fővárosi közönség találkozó helye.

Monopoli kávéház Váci-körút 37. minden este Oláh Sándor zenekarának hangversenye.

Folles Caprice kiváló új műsor.

KÜLÖNFÉLÉK.

Csodát várok.

Valami csodára várok.

Tán az égnek fényes napja
Elborúl egy pillanatra.
Nem felhőtől, nem vihartól,
Nem dühöngő zivatartól,
Elborítja szegény, átok —
Valami csodára várok.

Tengődés a földi élet.
Vérző szívvel, gyöngye kézzel
Küzdökünk itt száz veszéllyel.
Száz veszéllyel, ellenséggel —
Fegyvertelen gyenge kézzel,
Míg le nem sujt ránk a végzet —
Tengődés a földi élet.

Az imát is elfeledtük.
Nem tudunk már hinni, kéni!
Sem szeretni, sem remélni,
Csak agyunk van, gyöttrött, bágyadt!
A szerelmet és a vágyat
Réges-régen sirba tettük!
Az imát is elfeledtük —

Valami csodára várok!
Tán az égnek fényes napja
Elborúl egy pillanatra
S villámokkal, tüzesövel
Uj özvív árja jó el,
Vihar szakad ránk az égből
S elsöpör a föld színéről
Minden bünt és minden átkot —
Valami csodára várok!

Erdős Renée.

+ **Fekete vagy fehér?** A harisnyára vonatkozik ez a kérdés. Élénken foglalkoztatja most a párisi divathölgyeket, hogy fekete vagy fehér harisnya lesz-e a divat a télen s az a hír járja, hogy a fehér harisnya ki fogja szorítani a használatból a feketét. A *Fronde* kérdést intézett ez ügyben a nevesebb párisi harisnyagyárosokhoz és tényleg bebizonyult, hogy ezek némi aggodalommal tekintenek a tél elé, mert tömegtelen mennyiségű fekete harisnya van még raktárjaikban és már most is úgy áll a dolog, hogy senki sem akar fekete harisnyát venni, még a munkás lányok sem. Hogy az eddig kedvelteket fekete szín miatt nem tetszik már a harisnyában, ennek oka egyrészt a divat szeszélyében van, de főleg abban, hogy a sárga cipők nagyon olcsók lettek; alig öt frankért kaphatni Párisban egy pár sárga cipőt s boldog-boldogtalan ilyet vesz most, evvel pedig sokkal inkább szín-harmonióban van a világosbarna vagy fehér harisnya, mint a fekete és természetesen így elkövetkezett az eddig kedvelt fekete harisnyák alkonya. Mint minden újításért, úgy

a fehér harisnyáért is rajong mostan tout Paris, különösen a hölgyek; pedig arra is gondolhatnánk, hogy a fekete szín a kisebb-nagyobb formahibákat szelíden enyhítette, a fehér pedig kegyetlen szín e tekintetben. Van a fehér harisnyának egy másik oka is és talán ez a legigazibb. A ruha színek a télen nagyon élénkek lesznek és ezekhez nem nagyon illenek a fekete harisnya, a harisnyagyárosok tehát a női divatkereskedők malmára akarják hajtani a vizet; a tavasszal, vagy a jövő télen majd kollégialás jóakarattal rójják le a hálájukat a divatkereskedők. Kéz kezét mos. Csak hogy bármekkora legyen is most a párisi divathölgyek rajongása a fehér harisnyáért, bármennyire tomboljon is a kollégialitás a kereskedők közt, azért korántsem veszti el teljesen maga alól a talajt a fekete harisnya, s ennek az oka a harisnya történetében rejlik, mert: a fekete harisnya használata oly régi, mint amily régóta harisnyát egyáltalában használnak. Fekete selyemharisnya volt már a XVI. században is a legkedveltebb a nők előtt. *II. Henrik* francia király udvara is a fekete harisnyát tartotta a legszebbnek. *III. Henrik* a zöld színű harisnyákat hozta divatba, *XIV. Lajos* pedig valcsággal lelkesedett himzett fekete selyemharisnyáért. Már abban az időben is az angol gyártmányt tartották a legjobbnak a harisnyában, melynek a színe, ha más-más is volt a divat áramlatai szerint, de általában mindig tulnyomóan feketét használtak. Most ismét ki akarja a fehér harisnya a feketét ősi jogából szorítani, de győzelme most is csak ideig-óráig fog tartani.

+ **Szerlem és hidegvér.** Sokat nevetnek most Tewkesbury angol városban egy tragikusnak indult, de nagyon vidám végű történeten. A városban mindenki tudta, hogy *C eight* papirkereskedő ur halálosan szerelmes egyik női alkalmazottjába. Steinds kisasszonyba. A szép és kecses szőke miss sem idegenkedett a főnök úrtól, de egy napon csak összeszólkoztak valamin, a könyvelő kisasszony ott hagyta *C eight* ur papirkereskedését s beállott egy konkurrens üzletbe. *C eight* urnak az üzleti érzékenységét is bántotta ez, de meg azt is kezdte észrevenni, hogy a szíve körül sincs egészen rendben a dolog, mert a kisasszony távozása után, az első napokban csak az ebédutáni szivar nem izlett, de aztán az étel, ital sem nagyon kellett neki és nap-nap után érezte, hogy Steinds kisasszony nélkül nem élet az élet. A kisasszonnyal nem találkozható sehol sem a szerelmes papirkereskedő, a konkurrens üzlet ablakai alá meg csak nem mehetett sétálgatni s mikor később a kérő levelek sem használtak, elhatározta, hogy lelövi a szőke ideált is s ő maga is véget vet az életének. Megleste tehát múlt vasárnap Steinds kisasszonyt, a mint az a városka mellett levő érpartján sétált előrántotta a revolvert és se' szó, se' beszéd, rá akart a szívtelenre löni. A kisasszony pedig sem meg nem ijedt, sem térdre nem

borult a dühöngő szerelmes előtt, hanem vasizmaival olyat csapott *C eight* ur kezére, hogy az menten leejtette a revolvert. Azután pedig istennői flegmával csak ennyit szólt az erélyes fellépésen szinte elkábult papirkereskedőnek:

— Térdre!

Cleigt mint valami engedelmes kis gyermek letérdelt a kisasszony előtt, aki a legnagyobb nyugalommal folytatta:

— Maga, ugy látszik megőrült. Mi baja?

— Nem tudok így élni. Nem bírtam el azt a gondolatot, hogy ön valaha másé lehessen.

A miss hidegvérrel szólt;

— Tehát szerelmes belém?

— Örültem.

— És feleségül akar venni?

Cleigt még mindig térdelve felelte:

— Boldog volnék, ha hozzám jönne.

A kisasszony még mindig nem engedett.

— Csak csigavér! Vegye fel azt a revolvert.

Cleigt szó nélkül engedelmesskedett.

— Vegye ki belőle a töltényeket.

A papirkereskedő megtette.

— Most pedig dobja be a töltényeket ide a vízbe.

A folyton térdelő *Cleight* ezt a parancsot is teljesítette.

— Kérdem: mikor akarja megtartani az eljegyzést?

— Akár ebben az órában.

— All right! Most pedig keljen fel kedves vőlegényem és nyújtsa a karját, hadd tudják meg a városban, hogy boldog jegyesek vagyunk.

A vőlegény ur boldogan ugrott fel és vágyó szemekkel esdekelt az első eskőért. De a miss még mindig nem hagyta el a nyugalom.

— Csak türelem... Majd otthon! Csak türelem. All right!

+ **Mire jó a telefon?** A *Chasseur Français* című francia vadász-újság egész komolyan írja, hogy a vidéki francia városokban a telefont újabban a vadászni szerető urak reggel a felkeltetésükre használják. Szerződést kötnek a telefonkezelőséggel, mely szerint az köteles a vadászatra menő telefon-előfizető reggel felkelteni hajnal pirkadása előtt. Mindennap megkapja a telefonos kisasszony a listát s erre azok felírják a nevüket, akik másnap fel akarják magukat kelletni és másnap a pontos időben meg is szólal a telefon hívó csilingelése. Már most valóban nincs más hátra, mint hogy légyottokra járó, de feledékeny fiatal urak is memóriájuk erősítésére használják a telefon csevegését. Es nem is valószínű, hogy a francia telefonos kisasszonyok nemskóra ilyeneket fognak bele kiabálni a kagylókba: Uram önnek öt perc mulva találkája van, siessen, mert elkésik!

REGÉNY.

QUO VADIS?

(43) — REGÉNY —

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK

Most már a Lygiát követő három férfinak vigyázniok kellett, nehogy észrevéssenek. Chilon folytonosan jajgatott és panaszkodott sebes lábai miatt és mindinkább hátramaradozott, ami nem bántotta már Viniiciust, mert a nyulszívű és törődött görög jelenléte most már fölösleges is volt. Már meg is engedte neki, hogy elhordja az irháját és noha a félelem vissza is tartotta az öreg, hajszolta őt a kíváncsiság és szünetlenül követte, ha tisztas távolban is, kísérőit. A nap már fölbukkant a szemhatáron, mikor a kis csapat, mely Lygiát kísérte, szétszórt. Az apostol, egy öreg asszonnyal és a gyermekkel a folyó hosszában a hely felé irányították lépteiket, a kis aggastyán, Lygia és Ursus pedig befordultak egy keskeny utcáskába és körülbelül kétszáz lépést haladva egy ház kapujában eltűntek, melyben egy olajkereskedő és egy madárárus boltjai voltak.

Chilon, aki Viniiciust és Krotót mintegy ötven lépésnyi távolban követte, hirtelen megállott és jelekkel igyekezett két térsát visszahívni.

Ezek vissza is tértek, hogy mindhárom tanácskozzanak.

— Menj, — mondá Viniicius, — és nézz körül, vajjon nincs e háznak két kijárata.

Chilon, aki csak az imént siránkozott beteg lábai miatt, oly gyorsan félreugrott, mintha *Mercur* szárnyaival bírt volna és egy pillanat alatt visszatért.

— Csak egy kijárás van! — mondá.

Összekulesolta kezeit.

— Jupiterre, Apollóra, Vestára, Kybélere, Isisre és Osirisre és a nyugot és kelet minden istenségére kérék és könyörgöm neked, óh uram, ejtsd el borzasztó tervedet! — Hallgass rám —

Hirtelen elhallgatott, mert észrevette, hogy Viniicius az izgatottságtól elsápadt, mialatt szeméi, mint a farkasé, villámokat szórtak. Csak rá kellett nézni, hogy megbizonyosodjék az ember a felől, hogy semmi a világon nem tarthatja őt vissza a cselekvéstől. Krotó mély lélegzetet vett és elfödött fejét jobbra és balra forgatta, mint egy rab medve ketrecében, vonásai semmi nyugtalanságot nem árultak el.

— En előre megyek, — mondá.

— Nem, csak utánam! — parancsolá Viniicius.

A következő pillanatban mindketten eltűntek a sötét pítvarban. Chilon visszafutott a sarokig és egy szögletbe elrejtőzve várta a bekövetkezendő eseményeket.

V.

Csak az előcsarnokban vette észre Viniicius, hogy mily merész a vállalkozása. A ház nagy és emeletes volt, a melyet ezeket építettek Rómában bérházaknak és nagyobbára oly gyorsan és rosszszul, hogy alig volt oly esztendő, melyben egy ilyen ház össze ne dült volna a lakók feje fölött. Olyan házak voltak ezek, mint a méhkasok, magasak és keskenyek, tele kamrácskával és padlásszobákkal, melyekben a szegény nép egymás mellé szorulva lakott. Rómában, ahol sok utcának még neve sem volt, természetesen a házak sem voltak megszámozva és tulajdonosaik a bér beszedésért rabszolgáikra bízta; ezek pedig nem nagyon siettek a lakók neveit a hatóságnál bejelenteni. Ilyen házakban valaki után kérdezősködni lehetetlen volt, mert kapus sem létezett.

Viniicius és Krotó egy hosszú, sajátágos folyosón keresztül egy szűk, mind a négy oldalán beépített udvarra jutottak, amely mintegy az

egész ház átriumát szolgált. A falakon kívülről részint fából, részint kőből épült lépcsők futottak végig, amelyek nyílt folyókra vezettek, honnan a különféle lakásokba lehetett jutni. A földszinten is voltak lakások, némelyek faajtókkal, mások ismét összerongyolt és kifoldozott gyapjufüggönyökkel voltak elválasztva az udvartól. Kora reggel volt és egyetlen embert sem lehetett látni az egész házban. Valószínűleg még mindenki aludt, kivéve az Ostraniumból hazatérteket.

— Mit tegyünk, uram? — kérdé Krotó meglassítva lépteit.

— Várjunk itten — felelé Viniicius — majd csak jelentkezik valaki. Nem volna jó, ha valaki megpillantana bennünket itt az udvaron.

Chilon tanácsa még sem volt oly ostoba. Harminegven rabszolgával kellett volna a házat, melynek tényleg csak egy kijárata volt, körülvétni és minden lakást átkutatni; most pedig el kellett találniok Lygia lakását, mert különben őt a keresztények, akik közül bizonyosan sok lakott e házban, előre figyelmeztetik a veszélyre. Ezért tehát a lakóktól sem lehetett kérdezősködni. Viniicius éppen azon gondolkodott, nem volna-e jobb visszatérni és rabszolgákat hozni, mikor egyik ajtó függönye mögül egy férfi lépett elő, kezében kosárral. Rögtön megismerte, hogy e férfi Ursus.

— A lygiai! — suttogá.

— Most rögtön zuzzam szét esontjait?

— Várj még!

Ursus nem vette őket észre, mert a sötétes folyosó homályában állottak és nyugodtan mosogatta a kútnál a főzeleket, melyet a kosárban kihozott. Valószínűleg a temetőben töltött éj után reggelt akart magának készíteni. Midőn elkészült, ismét visszatért a lakásba. Krotó és Viniicius követék őt, azt híven, hogy egyenesen Lygia lakásába jutnak be.

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG.

Az általánosító kalap.

Budapest, október 16.

(K.) Az ember rajongó hive lehet a hazai iparnak s mégis tisztá szívből kívánhatja, hogy rombolják le valahára azokat a speciálisan magyar gyárakat, melyekben az — általánosító kalapokat gyártják. Azokat a kalapokat ugyanis, melyek arra jók, hogy ősi magyar szokás szerint alájuk foglaljanak mindent és azonkívül még valamit, hatót és vakot, odatartozót és oda nem tartozót. Gyalázatos gyárak és gyalázatos kalapok — el kell pusztítani. Csak a minap is mit tett a parlament? Targyalnia kellett egy törvényjavaslatot, mely a megrendelések gyűjtésének korlátozását célozza. Helyes cél és az eszközei sem egészen helytelenek, bár — amint Hegedűs Sándor éppen olyan szerényen, mint igazságon megjegyezte — nem szabad őket tulbeesülni. Mert azt a miniszter jobban tudja, mint Polónyi Géza: ezek az intézkedések még nem fogják talpra állítani a vidéki kereskedelmet. De ha kicsi lépés is, mégis csak lépés és valamivel csak kellett kezdeni. Am a parlament, majdnem azt kellene hinni, nem volt tisztában sem a céllal, sem az eszközökkel. A parlament — tisztelet a kevés kivételnek és első sorban az igazságos miniszternek — még azt sem tudta biztosan, hogy miről van szó. Ment a szeszélye után, mint egy ideges asszony. S mert valami vigyázatlan krónikás vigé-javaslatot emlegetett, hát a parlament elfogotta azt az általánosító kalapot, mely alatt a vigé-akták és vigé-anekekdták vannak együvé foglalva és szidta, becsmérelte, rendszabályozta a vigéceket, nem törődve azzal, hogy a nép vigéennek mondja a biztosítási ágens, a házaló ügynököt s a kereskedelmi utazót, de egyáltalán mindazt a sok egymástól egészen eltérő foglalkozású embert, akinek munkájában csak egy a hasonlóság: hogy valamennyien utaznak. Mit bánta a parlament? Ő ütötte valamennyit, azokat is, akikre a javaslat nem is vonatkozik. Vett egy nagy kalapot és alája dugta valamennyit.

S az ördög vitte volna azt a nagy kalapot! Miatta még azt fogják hinni a magyar parlamentről, hogy szegénységi bizonyítványt állított ki magáról. Mert ha a külföld olvasni fogja, hogy a magyar törvényhozás a leplezett házalókat megrendszabályozta, azt fogja rá mondani: nem ép-

pen mintaszerű kereskedelmi szabadság, de nyilván szükség volt a szigorubb rendszabályokra. Ha azonban azt is olvasni fogja, hogy a magyar parlament ebből az ötletből leszede a bőrt a kereskedelmi utazókról is, akkor azt fogja kérdezni: hát ezek az emberek még nem jöttek rá, hogy kereskedelmi utazók nélkül éppen olyan kevésbé lehet kereskedelmet, mint misszionáriusok nélkül vallást terjeszteni? Ha maguk nem jöttek rá, ami magában is csoda, nem tudják-e, hogy például Gambetta azt mondotta egyszer, hogy neki két hadügyminisztere van, a hadügyi és a kereskedelmi minisztere s kettőjük közül a kereskedelmi miniszter bizik jobban, mert az — *nem veszhet csatlót az ő utazói gárdájával?* Vagy ha Gambettáról már megfeledkeztek, arra sem emlékeznek már, hogy gróf *Goluchowski* Agenor, a saját külügyminiszterük, éppen tavaly mondotta a delegációban, hogy a jövő háborúját nem szuroyos katonákkal, hanem okos és megbízható kereskedelmi utazókkal fogják megvívni? S a külföld e kérdések után nem fog feleletre várn, mert már készen lesz az itéletével. Oh, a külföld is gondol a kis emberrel s a vidéki kereskedelmet se akarja odadobni áldozatul. Veszedelem és visszaélések ellen a külföld is védi kis embereit, kis kereskedőit. De azok ellen védi, akik támadják s nem támadja azokat, akiknek munkájára és csorbitatlan munkakedvére maga az állam van leginkább rászorulva. Már pedig a külföld soha ki nem kezdené az ő kereskedelmi utazóit, de Németország vagy Anglia akár a háboru ultima rációjáig is elmenne, ha a kereskedelmi utazó munkaszabadságát kellene valahol a föld területén megvívni. Mert azok az államok tudják, hogy a kereskedelmi utazó katoná, a kereskedelem dirigál ugyan, de az állam szolgáltatásban és dícsőségére.

Ha a magyar parlament valóban kiállította volna magáról a szegénységi bizonyítványt, akkor hiábavaló volna akármennyi rekrimináció. De csak a látszat szól ellene s nem a cselekedete. A látszat úgy fest, mintha a magyar parlament a sarga földig legyalázta volna a kereskedelmi utazókat, a valóság pedig az, hogy a letárgyalt javaslatban szó sincs a kereskedelmi utazóról. Még a neve sincs a javaslatban. Nem akarhatta senki sem bántani a kereskedelmi utazókat s mégis kevés kivétellel mindenki bántotta. Hát miért? Hiszen éppen most, ebben az átmeneti időben, mikor a hazai ipar föllendítése a legkomolyabb program, szinte elképzelhetetlen, hogy bárki is megfélemezhetné róla, milyen fontos szerep

vár itt a kereskedelmi utazókra. Ez az akció ugyanis kezetlen és lábatlan volna a kereskedelmi utazó nélkül, aki az új hazai cikkeket levezeti mindenhol, ahol csak piaca lehet. Ha pedig a minisztertől kezdve, aki tudja, hogy mit vár és mit várhat akciójában a kereskedelmi utazóktól, minden komoly faktor érzi, hogy ezekre a vállakra nagy feladat fog nehezdedni: van-e ráció benne, hogy a kereskedelmi utazók önértetét bántásuk, kedvét szegjék és ettől a pályától az embereket szinte elriaszassák? Orvendeni kell, hogy az akcióhoz megvan a szükséges gárda — és szerencse, hogy megvan — az olyan áramlat pedig, mely elkedvetleníthetné, semmi esetre sem volna hasznára a hazai ipar érdekében megindult akciónak.

De a kereskedelmi utazót nem is akarja a törvény megrendszabályozni. Bűn is volna a kereskedelem és a józan ész ellen. A szavaikban azonban nem óvatosak a képviselő urak s az egész tanácskozás során vakon vagdalkoztak. Az az átkozott kalap, az általánosító kalap az oka. Alája foglalták a detailban utazó ügynököket, a biztosítási ágenseket és a kereskedelmi utazókat. S aztán ütötték valamennyit. Ezért fest úgy, mintha a parlament csakugyan szegénységi bizonyítványt állított volna ki magáról. Mintha mindegy volna neki mind, aki utazik, holott az egyiket követeli a közönség, a másikat nem bánja, a harmadikat — a biztosítási ágens — egyszerűen kergetné. Mert hogy megmondjuk, még a detailban utazó ügynök se olyan gyűlöletes, ahogy a képviselő urak hiszik. A fogyasztó közönség legalább nincs egészen egy véleményen a vidéki kereskedőkkel. S bizonyos, hogy még az az ügynök is hasznos szerve a kereskedelemnek. Akit a fogyasztó megunt, akitől borsózik a háta és joggal: az a biztosítási ágens. De hát jó, az ügynököt megrendszabályozzák s ebből az ötletből ráterítik a vizes lepedőt. Ez, ha nem is igazságos, de érthető. Am abban se igazság, se ráció, se józanság, ha mindcseket egy kalap alá foglalják azzal a kereskedelmi utazóval, aki föltötte áll minden panasznak s akit, ha nem volna, sürgősebben kellene előteremtteni minden egyébnél. Mert a kereskedelmi utazó az az unikum-gyertya, melyet igazán mind a két végéről égetnek: hogy világítson mind a két irányban és maga azallt csak önmagát emészt. Elhasznált ifjúság, feláldozott nyugalom, magára hagyott család — ez a kereskedelmi utazó privát haszna, miattal szolgál a nagykereskedőknek és a kiskereskedőknek, de szolgál az egész

A rádza nyaklánc

— REGÉNY —

Írta: RUDYARD KIPLING

(75)

A lapot zsebre dugta és férfiasan lebirta azt a vágyát, hogy örömben nagyokat ugráljon... mégis csak tanácsosabb volt várni ezzel a testgyakorlattal addig, amíg Kettyvel beszélt. Azt a kis ujjongó fűttenést is, amelyet meg akart magának engedni, el kellett fojtania, mert most belépett az ajtón Ketty s őt köszöntötte mégis csak mosolylyal az ajkán. Leánykájának éppen sárga nem lehetett haboznia most a választásban s mosolygása mindenesetre jó volt arra, hogy ezt tudtára adja.

Hanem egyetlen pillantása, amelyet Ketty arcára vetett, meggyőzte őt arról, hogy barátinője épenséggel nem tartja annyira biztosnak a dolgot. Ezt azonban azzal mentegethette, hogy hiszen az ő benső meggyőződésének az okát nem sejtette. Sőt még arra is ráért, hogy megnézegeesse a fekete bársonnyal díszített szürke házi ruhát, amelyet a lány az napra főlvet, holott addig mindig csak féhériben látta.

— Örülök, hogy egy időre felhagytál a fehérrel — jegyezte meg, a leány kezét megrázza. — Annak jeléül veszem, hogy ennek az áldott országnak kedélyes viszonyai közt magadra is gondolsz. Szeretném, ha felhagynál az egész históriával.

E közben a munkában megedett keskeny kezeckét erősen fogta barna tenyerével, amely a fehér kabátujjából kinyult és feszült figyelemmel nézett a szemébe.

— Micsoda históriát?

— Indiát... Az egész históriát. Szeretném, ha hazajönnél velem — mondotta Tarvin szeliden.

Ketty most fölnezt rá és akkor ajka körül

annak a küzdelemnek a nyomát látta Tarvin, amelyet Estesnével folytatott.

— El akarsz utazni? Nagyon örülök... Hiszen érted, hogy miért?

Ez utolsó szavakat láthatólag azzal a szándékkal mondotta, hogy nyájas legyen.

Tarvin nevetve ült le.

— Igen, ismerlek. De elutazni nem fogok egyedül, az utamhoz te is hozzá tartozol — jelentette ki mosolyogva.

Némán ráta a fejét Ketty.

— Nem Ketty, ne mondd ezt! Nem szabad ezt mondanod... Ezuttal komoly a dolog.

— Hát nem mindig volt az? — kérdezte a leány és maga is leült. — Rám nézve azt hiszem mindig keservesen komoly volt az, hogy nem tehettem meg, vagyis, hogy azt kell tennem, ami a legkomolyabb rám nézve ezen a világon. Azóta semmi sem változott meg Nick, sem réám, sem réad vonatkozólag. Ha ez megtörtént volna, megmondtam volna már. Mi is lenne most másképpen a kettőnk dolgában?

— Egy és más. Például az, hogy el kell mennem Rhatoreból és hogy téged itt hagyjalak, azt reménylen, nem teszed fel rólam.

Kettynek sok nézni valója lehetett a kezén, amely összekulesoltan hevert az ölében, mert csak egy idő múlva pillantott fel, hogy erősen Tarvin szemébe nézzen.

— Nick, — kezdte, — szívesen felvilágosítanál arról, hogyan látom én az egész kérdést, hogyan gondolkozom felele. Hiszen ha helyteleneknek tartod a nézeteimet, megmondhatod.

— Természetes, hogy keresztül-kasul vizsgálás! — mondta Tarvin, de azért feszült figyelemmel előre hajolva.

— Mégis hadd próbáljam meg! Feleségül akarsz venni?

— Igen, azt akarom — felelte Tarvin ünnepiesen. — Adj alkalmat arra, hogy pap előtt is megismételjem ezt!

— Hálás vagyok neked ezért Nick. Ez a legnagyobb, a legbecesebb ajándék, amelyet férfi

adhat és én köszönöm ezt neked. De mit is értesz te voltaképpen házassod alatt... ha szabad ezt kérdenem tőled Nick? Te azt szeretnéd, ha az életedet kikerekíteném, hogy egyéb dolgok mellett, amelyekre törekszel, én is meglegyek neked. Hát nem így van? Mondd meg becsületesen Nick, igazam van-e, vagy sem?

— Nem, nincs igazad! — jördította Tarvin.

— De így van! A házasság mindig ilyen és joggal. Férjhez menni annyi, mint felolvadni másvalakiben, s nem élni többé a magunk, hanem más valakinek az életét. Ez így jól van, ez az asszony igazi sorsa. Semmi szavam nincs ellene, nem irtózom tőle, azt hiszem, hogy mások megtalálják benne a boldogságukat, csak magamat nem tudom bele képzélni. Az olyan nő, aki férjhez megy, feladja a maga énjét, oda ajándékozta magát, ha boldog a házasság. De én nem adhatom oda az egész éneket, mert nem az enyém többé, már valami másé. S egy részt magamból nem ajánlhatok fel: még ha van is akkora, mint az a rész, amiről a férfi lemond az asszonya javára, de a férfi ezzel nem elégedhetik meg, annak mindent kell követelnie.

— Ez annyit jelent hát, hogy vagy a munkádról, vagy rólam kellene lemondanod és rólam könnyebben mondanál le?

— Ezt nem mondtam Nick, de olyan érthetetlen volna, ha mondanám? Légy hát becsületes, Nick! Képzeld csak, ha azt kívánám tőled, hogy mondj le mindarról, ami az életed célja és tartalma. Ha azt kívánám, hogy mondj le a munkádról? És mit nyujthatnék én tenéked cserébe? A házasságot! Nem, nem! A házasság nagyon szép valami, de melyik férfi adná azt az árt érte?

— Igen, kedves gyermekem, de hát az asszony? Az szívesen adja meg ezt az árt!

— A boldogságra született szerencsés asszony igen, de hát nem mindegyeknek adatott meg, hogy a házasságból lásson mindent. Ugyan-csak sok célja lehet egy asszony életének.

(Folytatása következik.)

államnak. S ezért még csak annyit se kap e-
rbe, hogy a parlament ismerne s distingvál-
na. Hogy amikor a törvény elismerést jelent az ő
nehéz munkája iránt, akkor a parlamenti szavak
ne sértsek s ne vegyék el a munkakedvét.

Csuf szépséghiba volt ez a parlament ta-
nácskozásán. Azt mondjuk, hogy szépség-
hiba, mert hisszük, hogy csak a kellő distinkció hiánya
volt az ok. Az az általánosító kalap. Mert ha
több lett volna szépséghibánál, ha a parlament
csakugyan nem tudná, hogy mennyire kell appreci-
álni a kereskedelmi utazó gazdasági jelentősé-
gét: akkor ez volna a legkiáltóbb szegénységi
bizonyítvány, melyet parlament magáról valaha
kiállított. S ezt a magyar parlamentről föltenni
nem szabad. Ez a parlament tudja, hogy micsoda
gazdasági értéket képvisel a külföldön is, nálunk
is a kereskedelmi utazó s talán csak egy sze-
élyes hangulat okozta, hogy mégis olyan ke-
véssé distingválta. De ez is baj. A parlament
felületessége kihat a közvéleményre s ezért lett
volna kívánatos, ha óvatosabb és nem foglal
össze nem tartozókat egy ostoba és hazug kalap
alá. Le azzal a kalappal!

Ipar- és kereskedelem.

Vasutak bevételei. A Déli Vasutak bevételei a
hónap első harmadában 3.177,932 koronát (+11.458),
az Osztrák-Magyar Államvasutak bevételei 1.973,399
(+14.057) koronát tettek.

Borjувásár. 1900. évi október hó 16-án. (A
budapesti marhavásártéri vásártéri pénztár részvénytárs-
ságtól.) Felhajtás: Belföldi élő borjú 504 drb, leült
borjú — db. Bécsi élő borjú — db. — db. horvát, nö-
vendék marha 36 darab, bárány élő 1 darab, leült
bárány — darab. Argyezés azonos tételből: Ar-
gyezések. Belföldi élő borjú 62—78 l-ig. l. r.
80—86 l-ig, kivétel 96 l. 1 kilónként, leült borjú
— l-től — l-ig, l. r. — l-től — l-ig, kivét. —
f. kilónként, levonás nélkül. Bécsi leült borjú —
f-ig. Növendék marha 40 f-től 44 l-ig, l. r. 48—53
— l-ig. II. r. — l-ig. 1 kilónként, silányabb
— l-ig. Bárány élő — k., eölt bárány —
k., kivétel ár — k-ig páronként. A vásár
lanyna volt.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi
petróleum-rakodónál lévő székes-lóvárosi sertés-kon-
zumvásár árjegyzése 1900. évi október 16. Készlet
906 darab. Erkezett 801 darab. Összesen 1707 darab.
Eiadatott 707 darab. Maradt 1000 darab. — Napi árak:
120—180 kilogramm súlyban 92—96 koronáig, 220—
280 kilogramm súlyban 88—99 koronáig, 3.0—380
kgr. súlyban 82—98 K-ig. Öreg nehéz páronként
400—500 kilós 86—90 koronáig, Malac 50—100 kgrig
79— korona. A vásár hangulata lanyna.

Bécsi sertésvásár. A st.-marxi központi vásár-
csarnokban tegnap megtartott sertésvásáron bejelentek
11675 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak:
4222 darab fiatal sertést, 6621 darab magyar hizott
sertést, — nehéz sertést, összesen 10843 darabot.
Az irányzat élénk volt.

Jegyzések: kgként élő súlyban (a fogyasztási
adót nem számítva) első rendű sertés 88—90 fillér,
kivételesen — filléren, középminőségű sertés 82—
86 fillér, könnyű sertés 76—80 fillér, fiatal sertés
68—86 fillér.

A budapesti gabonatorzsda.

Budapest, október 16.

A buzaüzlet ma nyugodt hangulatban nyíltot
meg és 40.000 métermázsra került változatlan áron
forgalomba. Egyéb gabonaneműekben árváltozás nél-
kül mérsékelt volt a forgalom.

Eiadatott:
Buza. Tiszavideki: 500 mm. 79 k. 7 K. 95 l,
500 mm. 80-3 k. 7 K. 85 l, 100 mm. 78 k. 7 K. 85 l,
400 mm. 80 k. 7 K. 85 l, 100 mm. 80 k. 7 K. 75 l,
100 mm. 79-5 k. 7 K. 85 l, 200 mm. 79 k. 7 K. 85 l,
200 mm. 79 k. 7 K. 70 l, 250 mm. 79 k. 7 K. 70 l,
100 mm. 79 k. 7 K. 60 l, 200 mm. 77-5 k. 7 K.
60 l, 200 mm. 78 k. 7 K. 60 l, 300 mm. 79 k. 7 K.
65 l, 100 mm. 78-5 k. 7 K. 65 l, 100 mm. 78-5 k.
7 K. 65 l, 150 mm. 79 k. 7 K. 65 l, 100 mm. 77 k.
7 K. 65 l, 100 mm. 78-5 k. 7 K. 60 l, 100 mm.
78-3 k. 7 K. 60 l, 200 mm. 78 k. 7 K. 77-1 l, 500
mm. 78 k. 7 K. 70 l, 250 mm. 78 k. 7 K. 70 l, 250
mm. 78 k. 7 K. 70 l, 100 mm. 78 k. 7 K. 65 l,
100 mm. 78 k. 7 K. 65 l, 200 mm. 77-8 k. 7 K. 50
l, 200 mm. 77-7 k. 7 K. 50 l. sárga, 300 mm. 77-5
k. 7 K. 50 l. sárga, 100 mm. 77-5 k. 7 K. 50 l, 100
mm. 77-4 k. 7 K. 60 f. kev., 100 mm. 77 k. 7 K. 60
f. kev., 100 mm. 77 k. 7 K. 50 f. kev., 200 mm. 76-8
k. 7 K. 45 l. sárga, 100 mm. 76-5 k. 7 K. 60 f. 100
mm. 76-5 k. 7 K. 65 f. vegy., 300 mm. 76 k. 7 K. 50
f. kev., 200 mm. 76 k. 7 K. 50 f., 300 mm. 76 k. 7 K.
50 f., 200 mm. 76 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 75-2 k. 7 K.
60 f. 100 mm. 75-7 k. 7 K. 47-1/2 f. sárga, 100 mm.
75-4 k. 7 K. 45 f., 100 mm. 75 k. 7 K. 30 f. sárga.

Urvideki: 3100 mm. 75-7 k. 7 K. 90 f.
Erdélyi: 200 mm. 78 k. 7 K. 55 f., 900 mm. 77-5
k. 7 K. 55 l, 100 mm. 78-5 k. 7 K. 50 f. sárga, 100
mm. 75 k. 7 K. 20 f. vegy., 250 mm. 79 k. 7 K.
72-1/2 f. ó.
O-Kanisai: 2760 mm. 75 k. 7 K. 45 f.
Pestvidéki: 700 mm. 77 k. 7 K. 70 f., 250 mm.
78 k. 7 K. 60 l, 150 mm. 78-3 k. 7 K. 60 f., 3500

mm. 77 k. 7 K. 45 f., 100 mm. 76-3 k. 7 K. 60 f.,
100 mm. 76 k. 7 K. 45 l, 100 mm. 77-5 k. 7 K. 80 l.
sárga, 100 mm. 75-3 k. 7 K. 45 f.
Mind három hónapra.
Rozs: 100 mm. 6 K. 80 f., 75 mm. 7 K. — f.
Zab: 100 mm. 5 K. 60 f., 100 mm. 5 K. 70 f.,
100 mm. 5 K. 67-1/2 f. 100 mm. 5 K. 52-1/2 f.
Lóhere: 400 mm. 63 K. — f. Pécsi.
Készpenzielés mellett.

A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti árú-
és értéktözsde szokásai szerint, készpénzben 50
kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és
kilogrammonként.

B u z a	Kilós	50 kilogramm Ára		Kilós	50 kilogramm Ára		
		K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig	
Tiszavideki	0	75	7.20	7.55	75	7.15	7.50
"	"	75	7.25	7.50	75	7.20	7.50
"	"	77	7.45	7.50	81	—	—
"	"	78	7.60	7.70	82	—	—
Fehérmegyei	"	75	7.15	7.35	79	7.45	7.80
"	"	76	7.25	7.50	80	7.75	7.85
"	"	77	7.45	7.60	81	—	—
"	"	78	7.60	7.70	82	—	—
Pestvidéki	"	75	7.15	7.35	79	7.55	7.65
"	"	76	7.25	7.40	80	7.85	7.75
"	"	77	7.45	7.50	81	—	—
"	"	78	7.60	7.60	82	—	—
Bánási	"	74	7.20	7.30	78	7.00	7.75
"	"	75	7.25	7.40	79	—	—
"	"	76	7.40	7.50	80	—	—
"	"	77	7.50	7.60	81	—	—
Bácskai	"	75	7.10	7.25	78	—	—
"	"	76	7.25	7.40	79	—	—
"	"	77	7.40	7.45	80	—	—
"	"	78	7.45	7.55	81	—	—

Egyéb gabonaneműk	Kilós	50 kilogramm Ára	
		K.-tól	K.-ig
Rozs	uj előrendű	70—72	6.90 7.1
"	masodrendű	—	6.25 6.45
Arpa	takarmány	60—62	5.90 6.1
"	égetni való	62—64	5.50 5.85
Zab	sörtészere való	64—66	5.50 5.75
Tengeri	bánási	30—41	5.25 5.45
"	manemű	—	6.50 6.60
Repece	uj káposzta	—	13.50 14.
"	bánási	—	—
Köles	—	—	5.50 5.70

A határidőszület folyamán a következő kötések
történtek:

Buza októberre	7.47—7.45
Buza áprilisra	7.92—7.89
Buza 1901. októberre	0.—
Rozs októberre	7.11—7.07
" áprilisra	7.39—7.35
Tengeri májusra	5.05—5.06
Zab októberre	5.34—5.35
Zab áprilisra	5.58—5.59
Repece augusztusra	—

Déli órákor a következő záróárakat állapi-
tották meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza októberre	7.45	pénz	7.46	áru
Buza áprilisra	7.91	"	7.92	"
Rozs októberre	7.09	"	7.10	"
Rozs áprilisra	7.37	"	7.39	"
Zab októberre	5.34	"	5.35	"
Zab áprilisra	5.58	"	5.59	"
Tengeri szeptemberre	0.—	"	0.—	"
Tengeri májusra	5.06	"	5.07	"
Repece augusztusra	—	"	—	"

Délután fél 5 órákor zárult:

Buza októberre	7.45	7.46
Buza áprilisra	7.90	7.91
Rozs októberre	7.08	7.09
Rozs áprilisra	7.37	7.38
Tengeri májusra	5.07	5.08
Zab októberre	5.34	5.36
Zab áprilisra	5.57	5.58
Repece augusztusra	—	—

A budapesti értéktözsde.

A mai előtözsde javult irányzatban indult, mely
tény nem annyira hangulatváltozásban találja magya-
rát, mint az erős visszacsúszás után beállott reak-
cióban, mely a kontremín fedezési miveleteinek folyo-
mánya. Az összes vezető értékek némileg javultak s
nyugodtabbá zárlattak. Felemlítésre méltó, hogy az
utolsó hetek ármozgalmi leginkább magyar hitelek-
ben okoztak lényeges árcsökkenést, melyek már igen
régóta oly alacsony árkban nem kerültek for-
galomba. Csaknem hasonló lehetne államvasutakról
megjegyezni.

A helyi piac szintén jobb hangulatot áruelt el,
igen szerény előtözsdei forgalom mellett.

A déli tőzsde mérsékelt forgalom mellett csak-
nem változatlan maradt.

A helyi piac csekély forgalmat tanusított, némi
üzlet csupán salgótarjániban volt sokkal a'acsonyabb
árak mellett.

A valutapiac változatlan.

Az előtözsde javult.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 647.25—647.50.
Osztrák hitelrészvény 642.50—645.—. Osztrák-Magyar
államvasuti részvény 640.50—642.—. Rimamurányi
vasmű 501.——502.50 korona.

A déli tőzsde csendes.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 644.——648.—.
Osztrák hitelrészvény 644.——646.50. Osztrák-magyar
államvasuti részvény 640.50—642.75. Leszámitoló bank
425.——426.—. Rimamurányi 501.——504.25. Közuti
vasút 583.——585.— korona.

Forgalomba került: Koronajáradék 90.75—
Salgótarjáni kőszénbánya részvény 615.——623.—
korona áriolyammal.

Utótözsde. A 4 órai zárlatkor maradt:
Osztrák hitelrészvény 645.—. Magyar hitelrész-
vény 647.—. Leszámitoló bank részvény 425.—.
Rimamurányi vasműrészvény 501.—. Osztrák-Magyar
államvasut 642.—. Közuti vasút részvény 585.—.
Városi villamos vasut részvény 275.— korona árioly-
lyammal.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak
megfelelően alakultak az árak és végül a termény-
üzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő ár-
folyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 40.—45.—
korona, vörös idei 62.——64.— korona, vörös
erdélyi — korona, vörös bánási —
korona. középszemű — korona, nagyszemű
— korona. Disznózsír: budapesti 59.50—60.—
korona, vidéki — korona. Táblaszalonna:
lég száritott vidéki — korona, városi 4
darabos 51.50—52.— korona, 3 darabos 52.50—53.—
korona. füstölt — korona. Szilva: boszniai,
szokás szerinti minőség 15.25—15.50 korona 120 da-
rabos — korona, 100 darabos 16.75—17.—
korona, 85 darabos 17.75—18.— korona. azonnali száll-
lításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.25—14.50
korona, 100 darabos 15.50—15.75 korona, 85 darabos
17.25—17.50 korona. Szilvaiz: szilvamiói 18.—18.25
korona, szerbiai 15.75—16.25 korona, azonnal való
szállításra.

A bécsi értéktözsde.

Az előtözsde nyugodt, kedvező volt a hangulat,
Déli tőzsdén tartott az irányzat.

Zárlat szilárd maradt.

Bécs, október 16. (Magyar értékek zárlata.) 4%os
aranyjáradék 113.60. Belső és szegedi kölcsön sorsjegye 138.—.
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 95.—. Magyar kőveti vasuti
állami kötvény 116.—. Magyar leszámitoló és pénzügybank
424.—. Rimamurányi vasműrészvény 499.—. Magyar kor-
onajáradék 90.05. 4%os Magyar földterem. kötvény 90.—.
Magyar hitelbank részvény 644.—. Magyar nyermény köl-
csön sorsjegye 103.—. Kassa-oderberg vasuti részvény
339.—. Magyar kereskedelmi bank 2548. Magyar cukoripar

Bécs, október 16. (Osztrák értékek zárlata.) 4%os
papírjáradék 96.95. 4%os osztr. aranyjáradék 114.15. 1860-iki
sorsjegye 131.50. Osztrák hitelorsjegy 90.—. Angol-osztrák
bank 267.—. Bécsi bankjegyesület 457.—. Osztrák-magyar
bank 1694. Déli vasut 105.50. Dunagőzhajózási részvény
737.—. Dohányrészvény 293.50. Császári és királyi arany
11.46. Német bankváltók 118.—. 4%os osztr. járadék 96.00.
Osztrák koronajáradék 97.20. 1864-iki sorsjegy 197.—.
Osztrák hitelintézet részvény 644.50. Unionbank 526.50.
Osztrák Länderbank 405.50. Osztrák-magyar államvasut
644.50. Elbavölgyi vasut 450.—. Alpesi bányarészvény 409.50.
20 frank. arany 19.25.—. Londoni váltóór 241.65. Bécsi Tramway
Litt A. 263.50. Bécsi Tramway Litt B. 239.—. Lipót kohó 362.
Az irányzat tartott.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, október 16. (Tőzsdei tudósítás.) A tegnapi
nyerovki tőzsde zsáldsága, továbbá azok az amerikai hírek,
hogy Mac Kinley újra meglátogatása nagyon valószínű és
végül a Kölnische Zeitung cikke, amely határozottan szembe-
száll azzal a híreszteléssel, hogy a német kohókban tüter-
melés várható, ma a tőzsdéforogásban az irányzat jelenté-
keny javulást mutat maga után. Ezen felbátorodva, a speku-
láció bányarészekben fődőzéseket látott, a melyeknek
hatása alatt a Laura-kohó részvénye 4, a bohumi részvények
2 és a dortmundi részvénye 2 1/2% ka emelkedtek. Köz-
értékek is mind emelkedtek. Bankok szintén emelkedtek. Jára-
dékok közül spanyolok bgyadtak. Vasuti részvények közül
belföldiek jelentékenyen javultak. Prine Heinrich-vasut szilárd,
transzatlant jelentékenyen emelkedett. A második tőzsdéforog-
ásban az emelkedett árfolyamok némi ingadozás mellett általában
jól tartották magukat. Magánészámtoisai kamatláb 4 1/2%.

Berlin, október 16. (Zárlat.) 4%os papírjáradék
—, 4%os osztrák aranyjáradék 96.90. Elbavölgyi vasut
—, Magyar koronajáradék 90.10. Osztrák-magyar állam-
vasut 136.40. Kassa-oderberg vasut —, Bécsi váltóór
—, Magyar vasuti beruházási kölcsön 101.25. Alpesi lanya-
részvény —, Disconto-Commandit 170.25. Általános villa-
mossági Edison 202.50. Gelsenkircheni 181.80. Laura-kohó
193.—, 4%os osztrákjáradék 96.—, 4%os magyar arany-
járadék 95.30. Osztrák hitelrészvény 201.60. Déli vasut
24.50. Károly Lajos vasut —, Orosz bankjegyek 216.40.
4%os uj orosz kölcsön 96.25. Török dohányrészvény —,
Olasz járadék —, Magyar hitelbank —, Dynamit Trust
149.75. Harpeni 172.80. Az irányzat tartott.

Berlin, október 16. (A Budapesti Napló tudósító-
jának távirata.) Esti forgalom. 4%os magyar aranyjáradék
95.30. Magyar koronajáradék 90.10. Osztrák hitelrészvény
201.75. Osztrák-magyar államvasut 137.—. Déli vasut 24.60.
Eszaknyugat vasut —, Elbavölgyi vasut —, Orosz bank-
jegye kiegészít 216.40. Buschtiehradi —, Orosz bankjegy
—, (Ultimeo) Lombard —.

Hamburg, október 16. (Zárlat.) 4%os osztrák-
járadék 95.80. 1860. sorsjegye 132.50. Déli vasut 24.40. 4%os
osztrák aranyjáradék 97.50. Osztrák hitelrészvény 201.50.
Osztrák-magyar államvasut 136.75. Olasz járadék 93.50. 4%os
magyar aranyjáradék 95.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, október 16. (Zárlat.) 4%os papír-
járadék 96.20. 4%os osztrák aranyjáradék 96.85. Magyar
koronajáradék 90.15. Osztrák-magyar bank 120.80. Déli vasut
24.70. Elbavölgyi vasut —, Londoni váltóór 204.37.
Bécsi bankjegyesület 117.—. Villamos részvény 121.—. 3%os
magyar aranykölcsön —, 4%os osztrákjáradék 95.90.
4%os magyar aranyjáradék 95.20. Osztrák hitelrészvény
201.50. Osztrák-magyar államvasut 136.80. Eszaknyugat.
vasut —, Bécsi váltóór 845.33. Párisi váltóór 813.33.
Unionbank —, Alpesi bányarészvény 263.—. Az irányzat
szilárd.

Frankfurt, október 16. (A Budapesti Napló tudó-
sítójának távirata.) Árfolyamok januára. Esti forgalom
Osztrák hitelrészvény 201.60. Osztrák-magyar államvasut
136.50. Déli vasut 24.70. Osztrák aranyjáradék —, Olasz
járadék 193.75. Laura-kohó —, Harpeni 171.50. Discont
—, Alpesi —, Bécsi bankjegyesület —, Az irányzat
csöndes.

Páris, október 16. (Zárlat.) Osztrák-magyar állam-
vasut —, 4%os osztrák aranyjáradék 95.75. Osztrák

Länderbank —, 3%-os francia járadék 99.95. Ottomanbank —, 3 1/2%-os francia járadék 102.37. Alpesi bányarészvény —, Déli vasút 132.—, 4%-os magyar aranyjárdék 96.75. Párisi bankrészvény 1075. Olasz járadék 93.37. Francia törleszt. járadék 99.27. Osztrák földhitelezési részvény —, Török dohányrészvény 324.—. Az irányzat javult.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Október 16. A sertésüzlet irányzata változatlan.
 A) **Hízott sertések ára:** I. A Magyar elsőrendű: Creg nehéz (páronkint 400 kilogramm feletti súlyban) fillérig. Öreg közép (páronkint 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Fialat nehéz (páronkint 320 kilogramm feletti súlyban) 98—99— fillérig. Fialat közép (páronkint 251—320 kilogramm való súlyban 97—98— fillérig. Fialat könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) 98—99— fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilogramm feletti súlyban) — fillérig. Közép (páronkint 240—260 kilogramm súlyban) — fillérig. Könnyű (páronkint 200 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogramm feletti súlyban) — fillérig. Közép (páronkint 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. IV. Romániai eredetű (Stachl), Nehéz (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) fillérig. Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) fillérig.

— fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogramm feletti súlyban) 95—96— fillérig. Közép (páronkint 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 94—95— fillérig. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 93—94 fillérig.

Sertésüzlet szám 1900. október 14. napján volt készlet 37.054 darab. — 1900. október 15. napján felhajtott 369 darab. 1900. október 15. napján elszállított 615 darab. 1900. október 16. napjára maradt készletben 36.808 darab.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —
 Budapest, október 16.

Az északi depresszió lassan Kelet felé mozog, a déli pedig már csak mint ennek nyulánya borítja Olaszországot. Egy új depresszió közeledik az Atlanti-Oceánról. A maximum keskeny sáv alakjában nyugati- és Közép Európát borítja. Az idő európaszerű változó, nagybőrszét esős és szeles volt; a hőmérséklet mindenütt sütyedt, de főleg a francia Alpeselek környékén, ahol az éjjel több fokkal a fagy-pont alá szállt.
 Náunk az idő hűvös, változó és sok helyütt még esős volt.
 Kéltés: Változó és hűvös idő várható, helyenkint, de már inkább csak az ország észak-keleti felében esőkkel.

Vizállás.

Okt. 16. m. é. t. f.	Okt. 16. m. é. t. f.	Okt. 16. m. é. t. f.	Okt. 16. m. é. t. f.
Ina	Schöding	Tama	M-Siget
Duna	Pannau		Tekéháza
	Bécs		V-Namény
	Lina		Tóka
	Pozsony		Tus-Füred
	Komárom		Szolnok
	Budapest		Csongrád
	Paks		Szeged
	Ménfőcsanak		Török-Bocsa
	Gombos		Titol
	Ujvidék		Ondova
	Pancsova		Topolya
	Orsova		Bodrog
Móra	Magyarfalva		Sajó
Vág	Zsolna		Hornád
	Trencsén		Bereettyó
	Szered		B-Ujfalva
Kába	Sz-Gothárd		Kőrös
	Sárvár		N-Vásád
	Győr		Bélnyész
Dráva	Pécs		Tenke
	Zákány		Gurasho
	Bács		Borosjenő
	Eszék		Béke
Mura	M-Sopron		Gyoma
Száva	Zágráb		Gy-Fehérvár
	Mitrovic		Branyoska
Szamos	Szilok		Ronóbrón
	Szatmár		Arad
	Szatmár-N-Majány		Márd
Kraszna	Munkács		K-Kostály
Latorca	Homonna		Kisvárd
Laborca	Ungvár		Temervár
Ug			Becskerek

3%-os Magyar Jelzálog Sorsjegyek az e részbeni miniszteri rendelet értelmében az összes m. kir. állampénztárnak nál biztosítottak szolgálnak.

3%-os Magyar Jelzálog-sorsjegyek

huzása már október hó 25-én.

Évenként 4 huzás.

Főnyeremény 200.000, 100.000 korona.

Legkisebb nyeremény 220 korona és egy nyereményjegy 20 korona értékben. Ezen sorsjegyeket készpénzért 208 koronával számítjuk, vagy

36 havi részletfizetésre	à	7 korona 10 fillér.
24	à	10
12	à	14 70 ..

Azonnali játékjog az első részlet lefizetése után.

A sorsjegyek 3%-os kamatai az egész befizetési idő tartama alatt a részlet tulajdonosát illetik.

MERCUR

Változó Részvény-társaság

BUDAPEST V. ARANY JÁNOS-UTCA 31.

78.802. számhoz.

Vadászat-bérleti hirdetmény.

A magyar vallasalap tulajdonához tartozó és Pilis-Maróth, Pilis-Szent-Lélek és Pilis-Szent-Kereszt községek határaitban fekvő erdőben és a pilis-maróthi erdővel határos pilis-maróthi gazdasági területen gyakorolható vadászati jognak 1901. évi január hó első napjától 1910. évi december hó végéig terjedő tíz (10) év tartamára leendő bérbeadása céljából folyó évi november hó tizenkettedik (12) napján zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

1. A vadászati terület két csoportba osztott, u. m. :
 a) az első csoporthoz tartoznak a pilis-maróthi „A, B és C” üzemsztyálya, valamint a pilis-szent-lelki „D” üzemsztyálya sorolt. együttvéve mintegy 5091 kat. holdnyi erdő. nemkülönben a 243 holdnyi pilis-maróthi gazdasági terület is, tehát együttvéve 5334 kat. hold ;
 b) a második csoporthoz tartoznak a pilis-szent-lelki „E” üzemsztyálya, valamint a pilis-szent-kereszt „A és B” üzemsztyálya sorolt, együttvéve 1830 kat. hold kiterjedésű erdő.

Megjegyeztetik, hogy a pilis-szent-kereszt „B” üzemsztyálynak a „stara lenia”-ig terjedő 1—5. számú osztajai, együttvéve 273 kat. hold területtel, ezen bérléthez nem tartoznak.

2. A vadállomány : szarvas, őz, vaddisznó, nyul szalonka stb.

3. Az egykoronás bélyeggel és az első csoport után kilenecszáz (900) korona, a második csoport után háromszáz (300) korona bányapénznek készpénzben vagy megfelelő értékű állam-papirokban valamely alap. számtartósnál avagy kir. adóhivatalnál történt letételéről szóló nyugtával ellátott ajánlatok, a melyek borítékán kiirandó, hogy az ajánlat mely vadászterületre (csoportra) vonatkozik,

folyó évi november hó 12-én déli 12 óráig

a vallas- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium segédhivatali főigazgatójánál (V. ker. Hold-utca 8. sz.) benyújtandók.

A mindenik csoportra külön-külön beigérendő bírszeg olvashatóan kiirandó és kijelentendő, hogy ajánlattevő a föltételeket ismeri és föltétlenül elfogadja.

A csoportok csak egyikére vagy másikára is lehet ajánlatot tenni.

4. Az ajánlatok közötti szabad választás, valamint a visszautasítás joga, tekintet nélkül a beajánlott bírszegre, a vallas- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak tartatik fenn.

Később érkezett, avagy a föltételektől eltérő ajánlatok figyelembe vételni nem fognak.

5. A szerződési, valamint az árverési általános föltételek a miniszterium X-ik osztályában, a segédhivatali főigazgatójánál, valamint Pilis-Maróthon és Pilis-Szent-Kereszten az erdő-gondnokságoknál betekintheők.

Budapesten, 1900. évi október 6-án.

A vallas- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumtól.

Magyar kir. államvasutak. Igazgatóság.

Első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási-társaság.

Kimutatás

	1900.	1899.	1900.
Bevételek szeptember 1-től 30-ig	kor. 1,836,852.—	kor. 1,614,016.—	+ kor. 222,836
Ehhez a bevételek a hajózás kezdetétől augusztus végéig	9,958,459.—	9,263,250.—	+ 393,209.—
összesen	kor. 11,493,311.—	kor. 10,877,266.—	+ kor. 616,045.—

Mohács-Pécsi Vasút.

Kimutatás

	1900.	1899.	1900.
Bevételek szeptember 1-től 30-ig	kor. 134,188.—	kor. 116,166.—	+ kor. 18,020.—
Ehhez a bevételek jan. 1-től auguszt. végéig	1,046,54.—	977,104.—	+ 69,849.—
összesen	kor. 1,181,136.—	kor. 1,093,270.—	+ kor. 87,869.—

Kötőműhelyek és pamutkereskedők

része ajánljuk legjobb gyapot-, gyapjú-, zefir-, imperial-, harrasz-, normális és vígogne-pamut gyártmányainkat minden színben és vastagságban a legolcsóbb áralakon.

Mintalapok és áruk kívánatra ingyen.

Kész harisnyárukn gyári áralakon.

Kötőpamut- és kötőárugyár

Deutschbrod, Csehország.

Dr. Garai Antal

ORVOS, sebész, szemész- és szülész-dor. volt csás. kir. oszt. főorvos

RENDEL: naponta é. 10 óráig egész délután 4 óráig, este 7 óráig 8 óráig.

Díjazott levelekre legmagasabb díjazással választották és díjazásokról is gondoskodva lesz.

Névkén külön várterem.

Ugyanott ajánljuk a szerző: Dr. GARAI ANTAL megrendelőt NÉPSZERŰ UTMUTATÓ (már 15-ik kiadásban megjelent) nemzeti betegségek és ezek megelőzési módjairól szóló könyvet, mely 2 frt 20 kr., most csak 80 kr. A könyv jól besomagozva lesz, önköltsége 1 frt bakulódása mellett bérmentve vagy 90 kr. utavégté megkötve.

A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leírása. — II. A nemzeti betegség. — III. Az erőfeszítés és az éjjeli macskamunkák. — IV. Húgyvesztés (tripper) és húgyvesztés tünetei. — V. A bujádor (síphilis). — VI. Fehérfolyás. — VII. Elgyengült vérkeringés. — VIII. Női macskamunka, IX. A ivarszervek megbetegedéseinek megelőzése a prostitúció.

Butor részletfizetésre!

Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyháztisztviselők, valamint más hitelteljes egyének kedvező áron részletfizetés mellett kapnak szállár gyártmányú asztalos- és kárpított butorokat.

Dósa Kálmán Bpest, Krászét-tér 18. sz. Sas-utca sarok, I. em.

Árjegyzék 25 kr. levéljegyzéssel ellenében megkötve küld felül cég B. osztály. 5107

Hirdetmény.

(Reexpeditionális kedvezmény a temesvári raktárházak részére)

Az országos raktárházak részvénytársaság által. Temesvár — Józsefváros állomáson létesített és nevezett állomással vágyoműszekettésben lévő nyilvános áruraktárakba vasuton érkező és onnan vasuton továbbítandó gabona, hűvelyes-, olajpogácsa-, olajpogácsa- és őrleményküldeményekre nézve, teljes kocsikártyákkal való szállítás esetén, a Magyarországra és Ausztria területére betérő és azokról reexpeditált áruk kezelésére és elszállítására 1899. évi január hó 1-től érvényes határozományok fenn-tartása mellett, a magyar vasuti kötelek forgalomban 1.00 évi október 15-től kezdve a reexpeditált kedvezmény, vagyis az eredeti feladással állomástól a végleges rendeltetési állomásra a továbbítás idején tenállo közvetlen díjtétel alkalmazása engedélyeztetik. Ezen kedvezményt oly viszony atokban nyer alkalmazást, a melyk forgalmat a fennálló irányítási szabályok értelmében részben vagy egészen Temesvár — Józsefváros állomáson át vezetetik, de csak akkor, ha az illető küldemények a nevezett raktárházakra címzettnek és csak által a betérőlés napjától számított 12 hónapon belül továbbítás céljából újból foadatnak.

Meg van engedve a fuvarleveleken azon céget is megnevezni, mely a küldemények tulajdonosa, illetve közvetítője gyanánt szerepel.

Ezen közvetlen díjtételeken kívül reexpeditionális illeték gyanánt 100 kgr.-kint 3 fillér számítatik. A küldemények betérőlésára, a szállítási díjak kiegyenlítésére, valamint az itt fel nem említett egyéb módozatokra nézve az előbb idézett tárházi határozományokban foglaltak mérvadóak.

Budapest, 1900. évi október hó 5-én.

A magy. kir. államvasutak igazgatóság, a részes vasutak névben is. (Utánnyomás nem díjazatik.)

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szerda, 1900. október hó 17-én.
Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1900. október hó 17-én.

A tékozló apa.

Színzmű 5 felvonásban. Irtó Dumas Sándor. Fordította Fái J. Béla.

Rivonniére	Nádvy	Prailles	Hetőnyi
André	Ivánfi	Naton	Horváth
De Chavry	Paulayné	Godefroyné	Rákosi
Helén	Mészáros	Albertine	Hettyey
Tournay	Gyenes	Joseph	Latabár
Lignery	Császár	Victorine	Boros

Kedzete 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szerda, 1900. október hó 17-én.

Lindh Marcella asszony vendégfeléptével.

A gésák

vagy: Egy japán teaház története.
Enekes játékos 3 felvonásban. Irtó Owen Hall. Fordította Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerzette Sidney Jones.

Reginald	Beöthy	Bolton	Galambos
Bronville	Kardos	Yun-Csi	Sziklai
Cunningham	Odry	Imári márkí	Boross
Grimston	Várdafi	Mimóza	Lindh
Downey	Simon	Molly Seamore	Ledofsky

Kedzete 7 1/2 óraker.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetőek Bárd Ferenc és Testvéreműködésében Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrássy-ut 42. sz. a. valamint a New-York kávéházban. (Telefon.)

VIGSZÍNHÁZ.

Szerda, 1900. október hó 17-én.

Coralie és Tsa.

Bóhózat 3 felvon. Irták Valabrégue és Hennequin Fordította Helta Jenő.

Személyek:

Dufauret Jules	Góth	Thommerel	Bihari
Lucienne	Kalmár	Coralie	Hunyady
Laure	Nikó L.	Etienne	Hegedűs
Glapissard	Vendrei	Liane	Berzsei
Clemence	Harasztúy	Hóhéherke	Vársányi
Versaquette	Fenyvesi		

Kedzete 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szerda, 1900. október hó 17-én.

San-Toy.

Kínai daljáték 3 felvonásban. Irták Edward Morton, Harry Greenbank és Adrian Ross. Fordították Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerz. Sidney Jones.

Személyek:

George Preston	Tollagi	Jung-Si	Róza G.
Poppy, leánya	Bárdi G.	M.-Kui	Tallian
Bobbie, fia	Raskó	Szin	Nyíri C.
Dudley	Fedák	Pin-Szing	Szécsi
Yen-Ho	Németh	Szi-Kiang	Nyéai
San-Toy	Küry	Hu-Ju	Kaposi
Csu-Li	Kovács	Kínai császár	Uyvári
Benson	Szirmai	Szing-Hi	Szerdahelyi

Kedzete 7 óraker.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Szerda, 1900. október hó 17-én.

Páris 1900-ban.

Irtó: Salamon Odón.

Kedzete: 7 1/2 óraker.

VÁROSLIGETI SZÍNHÖR.

Szerda, 1900. október hó 17-én.

A megváltó.

Passziójáték 16 képpben. Bibliai dráma.

Kedzete 6 óraker.

410,000 korona nyerhető!

a következő 7 darab eredeti sorsjeggyel:
1 magyar vöröskereszt-sorsjegy
1 osztrák vöröskereszt-sorsjegy
1 olasz vöröskereszt-sorsjegy

1 Bazilika-sorsjegy
3 Józsv-sorsjegy

ÉVENKINT 12 HUZÁS
Legközelebbi huzás már néhány nap múlva

A fentnevezett hét darab sorsjegy 36 havi 5 koronás részletekben kapható meg. — Két részletnek postautalvánnyal való beküldése után azonnal megküldöm a sorsjegyek sorozatát és számát tartalmazó részletveket 3 részlettel, tehát 1 részletet ingyen nyugtázok, melyek után az összes nyemerenyék a levél illeték. A további befizetések teljesítésére checkbookot küldök. A teljes befizetés befejeztével e 7 sorsjegy a **vevő korlátlan birtokába** megy át, a ki azokra körülbelül még 10 évig játszik, mely idő alatt minden sorsjegy nyer. **BEIFOLJÓZSEF. BANKHÁZA** az osztályosjáték főelárústitohelye Budapest, Károly-körút 1. szám. ALAPÍTOTT 1874.

Nyitva éjjel 3 óráig. A legjobb magyar konyha Nyitva éjjel 3 óráig. az Erdélyi Mintavendéglőben, VI. Dalszínház-utca 8. (az Operaház mellett).

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).
Albrecht Ferenc, igazgató.
Pénztárnyitás 7-kor. Az előadás kezdete 8-kor.
Ma szerdán, október 17-én
Rövid vendéjgáték! Rövid vendéjgáték!
Fenomenális! Szenzációs!

Labounskaya

Mária k. a.-nak
a szt.-pétervári császári udvari színház első táncosnöje, továbbá

La belle Heloisa Titcomb
délamerikai énekesnő.

Mlle Jane Ferrat
spanyol és francia énekesnő (Etoile de Paris et Madrid).

Ugymint az összes műerők.
Az előadás után a Somossy-Mulatótól omnibuszok közlekednek minden irányban, ugymint Budára is.
Jegyek elővetelben kaphatók Weiss A. doánny nagytözsdé, Károly-körút 26. és a Mulató nappali pénztáránál.

Zongora

hangolását kiváló szakmunkások által végezteti
2 frtéért

Sternberg Ármín
és Testvére

cs. és kir. udv. hangszergyár

zongora-osztálya
Kossuth Lajos-utca 22.

Károly-körút sarok. Zene-palota.

Ugyanott híres gyártmányú zongorák és pianók kedvező árrészt feltételek mellett is kaphatók.

VÁLAS ELŐTT

ES
VÁLAS UTÁN.

Rogény 1 kötetben.
V. GAÁL KAROLINTÓL.

Előbb 2 kor., most 60 fill.
Mogrendelhető a kiadóhivatalban.

Uj korszak.
Valamikor megeshetnek az a csoda, hogy az apró hirdetések költséget is ural elhagyva inkognitójukat, ismerkedési estélyre gyűlnek a Vigadó nagytérképén, mint hűségem, ez volna az állár nekül álarcsból legitimusabb formája, — ez volna az élet börtöje, ahol boldog házasságokat vendégek és adóknak, sőt örvényeket vizsgálatának s ah! minden kiadó és elzárásan butorozott szobák kerülne egy, a modern szellemű élet hőmérője ez a börtö, ahol árpat, zabot és kukoricát árúrnak, a modern szellemű élet hőmérője ez a börtö volna. Mert az apróhirdetéseknak ma már gazdag tanúságnak vannak a szellemű kulturátoriokunknak ezt a fejezetet semmiképpen sem szabad elhanyagolnia, ha minden modern szerelőnek, minden modern gyönyörűnek, szomszorosának, szomszorosának és boldogulásnak hűségos képet akarja megfontolni.

Mindenkit érhet baleset.

Erre ínt a derék mentő egyesület. De mindenkit éret szerencse is. De a szerencse csak úgy érhet mindenkit, ha az felkeresi e szerencséséről ismert bankházat, mely arra kéri e lap szíves olvasóját, épp a saját jól fölfogott érdekében, hogy vásároljon osztályosjegyet a Hecht bankháznál, Budapest, Ferenciek-teré 6. Huzas már november 15. és 16-án. Sorejegy ára: egész 6 frt; fél 3 frt; negyed 1 frt 50 kr.; nyolcad 75 kr.

FOLIES CAPRICE.

Ma 10 óraker. Ma 10 óraker.
Szenzációs ujdonság!

A bankóhamisítók.

Eredeti énekes népszimű. Rendező Rott S.
Személyek:
Dr. Szakács Zoltán Rott S.
Görönesör András, módos parasztagazda Steinhardt
Ius, a felesége Ferenczy Zs.
Kárácz Bálint, községi harangozó Peder Gy.
Trézi, a felesége Schindlerné
Ponczák Simon, korcsmáros Pfeifer M.
Silveges Józsa, parasztiényen Ormai M.
S.ri, kébor eigányleány St. Lengyel
Sanyi, primás Füst B.
Komor Gergely, budapesti detektív Echten K.
Tolui Márton, közösi segédjegyző Junász J.
Muzikus cigányok, vásárosok. Történik a közelmúltban, egy alföldi helységben Ponczák korcsmájában.
Végül:

Aphrodite.

VÉGE Döntőbirkózás

az I.-IV. dijakért (nehéz testsúlyoknak)
Ma szerdán október 17-én.

a nemzetközi
birok-
versenyeknek
a budapesti nagy díjért

visszavonhatlanul: ma szerdán okt. 17-én.

visszavonhatlanul: ma szerdán okt. 17-én.

visszavonhatlanul: ma szerdán okt. 17-én.

visszavonhatlanul: ma szerdán okt. 17-én.

visszavonhatlanul: ma szerdán okt. 17-én.

visszavonhatlanul: ma szerdán okt. 17-én.

visszavonhatlanul: ma szerdán okt. 17-én.

Utolsó nap.

Döntőbirkózás

az I.-IV. dijakért (nehéz testsúlyoknak)
Ma szerdán október 17-én.

Aimable de la Calmette és
Van der Berg
között.

Kara Ahmed és
Hackenschmidt
között.

Dijkiosztás.

Fejemelt helyárak:
Pályolyulás ————— 5 frt
Zártások ————— 3
Tribünülés ————— 3
Zenekar ————— 3
I. hely ————— 2 " 50 kr.
II. ————— 1 " 50 kr.
Karzat ————— 80 kr.

Jegyek előre válthatók és előjegyezhetőek Patzik Kertész Luiza tözsdéjében, Kristófür és Bécsi-utca sarok.

Pénteken, október 19-én, a Royalteremben
Merényi
H. Elza operacékesnő
DALESTÉLYE.
Jegyek kaphatók Méry Béla zeneműkereskedésében, Andrássy-ut 12. Telefon.

113. Hagenmacher H.-Sörfőzde

5 MILLIO PALACK
125.000 HECTOL.
ÉVTERMEKÉLÉS
GYÁRI TITÓLTÉS

Megrendelési helyek: Budapesten V. Kádár-utca 5. Hagenmacher Köbánya; Hagenmacher Budafok

Más hasonló nevű cégekkel elcserélések kikerülése céljából pontos címzést kérünk.

VII. Magy. kir. szab. osztályosorsjáték.

Eddig 5 millió kifizetett nyeremény!

I. osztályu sorsjegyek már kaphatók!

A „Mercur“ Bank-on kívül nincs bank vagy elárúsító hely, mely már az összes nyereményeket u. m. 600.000 kor., a 400.000 kor. és a 200.000 kor. főnyereményeket vevőinek kifizette volna.

Sorsjegyek árai:
 Egész sorsjegy 12 kor.
 fél " 6 "
 negyed " 3 "
 nyolcad " 1.50 "

„Mercur“ Bank

és váltó üzl. részv.-társ.

Csak Budapest, IV., Váci-utca 37.

(A bank saját házában.)

Legjobb megrendelési mód: postautalvány szelvényén.

Bérbeadás.

Baranyamegyében a sádsi vasuti állomás közelében fekvő **Varga és Liszt** 820 számú, 6 kert, 97 rét, 8 szőlő, 423 legelő, 3:0 erdő és 35 adó alá nem tartozó, összesen mintegy 1700 katasztrális holdból álló, gazd. épületekkel, kastély és parkkal ellátott birtokom közvetítők mellőzésevel azonnal vagy utókor 12 évre haszonbérbe adatk. A feltételek náam megteudhatók. Ajánlatok hozzámt intézendők.

Kunfy Adolf, Kaposvár.

Női betegségeket,

mint egyáltalában kifolyást és méhbajt feltűnő gyorsan gyógyítja az általam előírt **Lysoferrin**. Ezen befecskendező por kitűnő hatással bír idült a új fehérfolyásnál, anyaméhhurtnál s az anyaméhgyulladásnál, valamint minden más tartós női bajnál. 1 doboz ára 3 korona és egy dupla doboz ára 5 korona.

Erőmegújító-elixir,

hatásban a mai napig utól nem éri szermindennemű **gyöngegségi bajknál**, de különösen **elgyengült férfiak** (impotencia) ellen kitűnő szer, valamint **vérszegénység, sápkór, ideggyengeség, valamint nők magtalanágánál** és önkénytelen magtalanlásnál. Egy kis üveg ára 5 korona és egy dupla üveg 8 korona.

Injectio Lysoferrin és Capsulae Lysoferrin

kitűnő szer gonorrhoeás, kifolyásoknál s húgycsőgyulladásnál, még ha elavultak is, gyorsan és biztosan gyógyíthatók, már néhány befecskendezés és Capsulae bevételre elegendő, hogy a leghevesebb folyást megszüntessen. Egy üveg Injectio Lysoferrin 2 korona és 1 doboz Capsulae 2 kor. Postal megrendelések gondosan eszközöltetnek. — 5 koronán felüli megrendeléseknek csomagolás nem számítatik. Számos hálaírat van, kiknek íntebbri szerök segítettek.

Mint egyedül valódián kapható:

Erős Aladár gyógyszerárában
 a Szent Jánoshoz Nagyikindán 6. szám.

Titkos betegségek szakorvosa

szanált, gyors, alapos és kényelmes módon biztos gyógyulást obajó szenvedőknek, 20 éves kórhat és magánykoriatl tapasztalataimnál fogva legjobban ajánlható

Dr. CZINCZÁR J.

egyetem. orvostudor
 gyógyít férfiaknál és nőknél foglalkozási zavar nélküli mindennemű bármily régi kóletü

Nemi betegségeket

ugymint **húgycsőfolyást, hólyag- és vizeleési bajokat, bujakéros sebeket, syphilit, önfertőzésből eredő idegbajokat, a legmagacsabb borbetegeket és szépséghibákat,** továbbá

Nemi gyengeségi állapotokat

(impotencia)
 megtepedő biztos eredményeivel gyorsan a legújabb módon.

Rendelés-intézet: Budapest, VII., Kerepesi-ut 14. sz. I. o.
 Rendelés: délelőtt 10—4-ig, délután 6—8-ig.
 Külön vártermek. Külön be- és kijárat.
 Levelekre rögtöni válasz.

Várkonyi Dező
Szegény legények.

A régi betyár romantikából való néhány elbeszélés ez, amelyet a régi újságírók gárdájának ezen tehetséges tagja gyönyörű hamisítatlanul magyar nyelven anny közvetlenséggel írt meg, hogy igen élvezetes olvasmányul szolgál. Ara 2 korona, bérmentes küldéssel — a pénz előzetes beküldése esetén 2 kor. 20 fillér. Kapható a „Budapesti Napló kiadóhivatalában József-körut 18.

Hirdetmény.

(Zónarendszerről személy és podgyas díjszabás elöteletése a Szigetvár-Kaposvári h. 6. vaantón.)
 A magy. kir. államvasutak igazgatóságától nyert Árúvittele szerinti ezen vasuton a megnyitása napján zónarendszerről személy és podgyas díjszabás lép életbe, mely díjszabás a m. kir. államvasutak díjszabási előírásaitól irodájában. (Budapest, VI. Csengery-utca 33. szám) 20. fillértől kezdőd.

Budapest 1900. évi október hó 7-én.
 Az igazgatóság.

A magyar színművészet

Szerkesztette:
B. Virágh Géza.
 Gyönyörű díszmű 250 képpel.

Előszóval ellátta:
Rákosi Jenő.

A legjelesebb írók cikkeivel és az összes színészek és színésznők önéletrajzával.

Ara díszes vászonkötésben 5 frt.
 Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában

BANK- és váltó-üzlet részvénytársaság.
 Budapest, IV., Váci-utca 37. sz.
500,000 korona nyerhető:

1 darab 300-os Magyar Jeltáloz sorsjegy-igérvényvel. Huzás októb. 25-én, főnyerem. 100.000 K	árak
1 darab Bécsvárosi sorsjegy-igérvényvel. Huzás november 2-án, főnyeremény 400,000 K.	4.— kor.
	11.— kor.

A kettő együtt csak 14 kor. kor. 15.—
 Teljes utavétell nem küldetnek.

Titkos betegségek

gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett **gazdag kórházi tapasztalatai** alapján

Dr. FABINYI J.

v. kórházi orvos, specialista
 gyógyít legrovidebb idő alatt biztos sikerrel férfiaknál és nőknél: húgycsőfolyást, hólyagbajokat, bujakéros sebeket, syphilit, ennek következményeit, makacs borbajokat és az öntertüszésből támadt idebetegeket.

Megtepedő az radmény ferfui gyengeségnél (impotencia) ugy fiatal, mint öregbök egyéneknél. Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető. Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyógyszerel.

Lakás: Budapest, Erzsébet-körut 12. sz., (Dohány-utca sarok, I. emelet).
 Bejártat a lépesőnél. Külön vártermek.

Rendelés délelőtt 9—3-ig, cste 6—8-ig.

IDEG ÉS NEMI BETEGSÉGEK
 radikális gyógyítására legjobban ajánljuk
Dr. Mitzger
 kiváló gyógyhatásairól elismert intézetét
 Budapest VI., Teréz-körut 44. I. em.

